

**MESTO
BANSKÁ BYSTRICA**

**Výročná správa konsolidovaného celku
mesta Banská Bystrica
za rok 2023**

AUGUST 2024
EKONOMICKÝ ODBOR

O Banskej Bystrici

Mesto Banská Bystrica (ďalej aj „mesto“) sa rozprestiera v srdci stredného Slovenska, v údolí rieky Hron medzi Kremnickými vrchmi, Starohorskými vrchmi a Poľanou. Obyvatelia i návštevníci ho poznajú aj pod názvom „mesto pod Urpínom“. Ako samostatný samosprávny územný celok vzniklo 1. januára 1991 na základe Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Je právnickou osobou, ktorá hospodári samostatne, s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Plní samosprávnú funkciu, kde základnou úlohou je starostlivosť o všestranný rozvoj územia a o potreby obyvateľov mesta. Skladá sa z 19 mestských častí, ktorými sú: Banská Bystrica, Iľiaš, Fončorda, Jakub, Kostiviarska, Kráľová, Kremnička, Majer, Podlavice, Pršianska Terasa, Radvaň, Rakytovce, Rudlová, Sásová, Senica, Skubín, Šalková, Uhlisko a Uľanka.

Geografické a demografické údaje

Poloha mesta Banská Bystrica (Mestský úrad) v súradniciach:

48° 44' 19" N (severnej šírky)

19° 09' 25" E (východnej dĺžky)

Poloha mesta Banská Bystrica (Námestie SNP) v súradniciach:

48° 44' 08" N (severnej šírky)

19° 08' 44" E (východnej dĺžky)

Rozloha: 103 373 274 m² = 103,373274 km²

Nadmorská výška: 362 m n. m.

Počet obyvateľov: 74 065 (k 31.12.2023)

Kraj Banskobystrický

Okres Banská Bystrica

Rieka Hron

PSČ 974 01

Historické názvy mesta: Nova villa Bystriciensis, Neosolium, Neusohl, Beszterczebánya

História

História mesta sa začala písať v 13. storočí, a to zásluhou niekoľkých rodín saských kolonistov, ktorí na území dnešného mesta prirodzene vytvorili hospodársko-správnú a remeselnícku základňu banskej výroby. Význam osady stúpol natoľko, že ju kráľ Belo IV. v roku 1255 povýšil na mesto. Banská Bystrica od udelenia mestských práv prešla viacerými etapami vývoja a trvale sa vpísala nielen do dejín Slovenska. Pôsobila tu Thurzovsko - fuggеровská spoločnosť. Tento banskobystrický mediarsky podnik so svojím obrovským komplexom spracovateľských závodov, dobre premyslenou organizáciou výroby, hustou sieťou skladov a podvojným účtovníctvom patril k najväčším a najmodernejším ranokapitalistickým podnikom svojho druhu v európskom baníctve a hutníctve. Mesto Banská Bystrica bolo, ako jedno z prvých miest na Slovensku, vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Do novodobých dejín Slovenska sa zapísalo 29. augusta 1944, keď tu bolo vyhlásené Slovenské národné

povstanie - ozbrojený odpor proti fašistickej okupácii. Po oslobodení mesta v druhej svetovej vojne 26. marca 1945 sa Banská Bystrica stala jedným z troch hospodársko-správnych centier Slovenska. Historické jadro mesta bolo v roku 1955 vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Po zrušení krajov sa mesto rýchlo prispôsobilo novým územno-administratívnym pomerom a začalo stavať na bankovníctve, školstve a turistike. Založením Univerzity Mateja Bela 1. júla 1992 sa Banská Bystrica stala jedným z centier vysokoškolského vzdelávania na Slovensku. V súčasnosti je Banská Bystrica hospodárskym, administratívnym a kultúrnym centrom stredného Slovenska a sídlom Banskobystrického samosprávneho kraja.

Pamiatky

Medzi najcennejšie pamätihodnosti patrí areál mestského hradu (Barbakánu), námestie s kostolmi Panny Márie a svätého Kríža, starou radnicou, Matejovým domom, Barbakánom a zvyškami mestského opevnenia. Srdcom mesta je veľké obdĺžnikové námestie Slovenského národného povstania s Mariánskym stĺpom a šikmou Hodinovou vežou. Námestie ohraničujú honosné meštianske domy, z ktorých sú najvýznamnejšie Beniczského a Thurzov dom. Pešia zóna z námestia pokračuje aj na Dolnej ulici, kde je kostol sv. Alžbety a Bethlenov dom, v ktorom vyhlásili sedmohradské knieža Bethlena za uhorského kráľa. Historické meštianske domy možno obdivovať aj v Lazovnej a Hornej Striebornej ulici. V Tihányiovskom kaštieli v mestskej časti Radvaň sú expozície prírodovedného oddelenia Stredoslovenského múzea. Historické múzeá sú v Thurzovom dome na Námestí SNP. Vzácné výtvarné diela uchováva tri objekty Štátnej galérie: Pretórium, Bethlenov dom a dom maliara Dominika Skuteckého.

V okolí mesta si zaslúži pozornosť drevený kostol v obci Hronsek, kaštieľ v Dolnej Mičinej i hrad v Slovenskej Ľupči. Vzácné sakrálne pamiatky sú v obciach Čerín a Poniky. Banícku minulosť medenej Bystrice pripomína horská obec Špania dolina, klenot ľudovej architektúry.

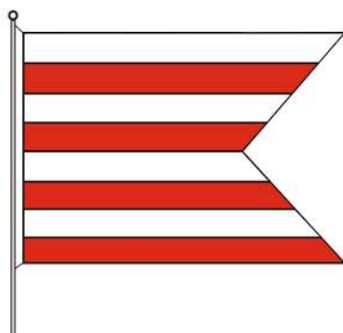
Symboly

Veľký erb mesta tvorí sedemkrát strieborno-červeno delený štít (štyri červené brvná v striebornom poli). Nosičom erbového štítu je anjel so zlatými krídlami, oblečený v bielej tunike prepásaný modrými pásmi so zlatými kruhovými ozdobami. Modrý plášť prevesený cez plecia je zopnutý kosoštvorcovou zlatou sponou s červeným stredom. Anjel má vo vlasoch červenú čelenku. Strážcami štítu sú dva od seba odvrátené zlaté jastraby so vztýčenou vzdialenejšou nohou a ich hlavy s otvorenými zobákmi sú otočené k anjelovi. Malý erb mesta je tvorený len erbovým štítom.

Veľký erb mesta Banská Bystrica

Vlajku Banskej Bystrice tvorí osem pruhov rovnakej šírky - striedavo biely a červený. Ich farba vychádza z farieb erbu mesta. Vlajka má pomer strán 2:3 a je ukončená dvomi cípmi, čiže zástrihom siahajúcim do jednej tretiny jej dĺžky.

Vlajka mesta Banská Bystrica

Pečatou sa rozumie pečatidlom zhotovený reliéfny obraz erbu mesta Banská Bystrica obkolesený kruhopisom s názvom mesta.

Pečať mesta Banská Bystrica – veľká (vľavo) a malá (vpravo)

Poslanie, vízia a ciele

Komplexnú predstavu o budúcnosti rozvoja mesta Banská Bystrica definuje dokument nazývaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica na roky 2015 - 2023 (skrátene PHSR). Tento strategický dokument hovorí o budúcom smerovaní mesta, o víziách a cieľoch, ktoré chce mesto naplniť v záujme dosiahnutia udržateľného rozvoja.

Vízia mesta Banská Bystrica:

Banská Bystrica bude mestom, kde sa oplatí žiť, prísť a zostať.

Strategickým cieľom pre mesto Banská Bystrica do roku 2024 je zvýšiť atraktivitu mesta pre občanov, investorov, podnikateľov a návštevníkov, pričom rozvoj mesta sa má realizovať v troch prioritných oblastiach:

- I. **Prosperujúce mesto** – dosiahnuť vyšší ekonomický rast mobilizáciou vnútorného potenciálu
- II. **Občianske mesto** - vytvoriť podmienky pre aktívne zapájanie sa občanov do života mesta
- III. **Zdravé mesto** - zvýšiť kvalitu života pre všetkých občanov

Ambíciou mesta Banská Bystrica je byť vyhľadávanou turistickou destináciou s optimálnym využitím kultúrno-historického, ľudského a prírodného potenciálu, byť prosperujúcim a kreatívnym mestom, jedinečným miestom na podnikanie, mestom, v ktorom existuje dopyt, export a inovácie. Zámerom Mesta je tiež vytvoriť vhodné podmienky na rozvoj vedy a výskumu s prepojením na prax, aby dosahované výsledky boli akceptované odbornou verejnosťou na Slovensku i v zahraničí. Mesto chce poskytovať vzdelávanie podľa potrieb detí, mládeže a dospelých v atmosfére vzájomnej dôvery a spolupráce na všetkých inštitucionálnych úrovniach, a byť mestom, v ktorom majú občania dobré možnosti rozširovať si súčasnú kvalifikáciu či získavať novú. Mesto Banská Bystrica chce rozvíjať aj svoj kreatívny priemysel, byť mestom s funkčným priestorom na jeho rozvoj, aby sa tak mohlo stať kandidátom na titul Creative City UNESCO. Veľké ciele si Mesto kladie aj v oblasti dopravy a infraštruktúry. Bude napojené na nadradenú komunikačnú sieť vo všetkých smeroch a chce taktiež dobudovať miestnu komunikačnú sieť vrátane záchytných parkovísk, chodníkov pre cyklistov a chodcov. Súčasne si však kladie za cieľ preferovať ekologickú verejnú hromadnú dopravu a nemotorovú dopravu.

Byť Občianskym mestom znamená vytvoriť dostatok príležitostí pre občanov, aby sa mohli zapojiť do života v meste, využiť príležitosti, ktoré sa im ponúkajú, či ovplyvniť dianie v meste. Cieľom mesta je zvýšiť spokojnosť občanov so samosprávou, zachovať, prezentovať, rozvíjať a podporovať kultúrne bohatstvo mesta a jeho ľudí a zabezpečiť pre obyvateľov rozmanité kultúrne aktivity. Prostredníctvom športu chce Banská Bystrica vytvárať priestor pre sociálnu súdržnosť a zlepšenie zdravia a kvality života občanov. Ich spokojnosť chce zvýšiť vytvorením širokého spektra možností trávenia voľného času, spomedzi ktorých si každý občan vyberie podľa svojich záujmov.

Zvýšenie kvality života pre občanov mesta zahŕňa skvalitnenie a zvýšenie dostupnosti služieb v oblasti zdravotníctva, sociálnych služieb, bývania a občianskej vybavenosti, a zabezpečiť rozvoj zelenej infraštruktúry, aby bola Banská Bystrica na prvý pohľad čistým a „Zdravým mestom“ s množstvom zelene, ktorej prostredie budú občania radi využívať na oddych.

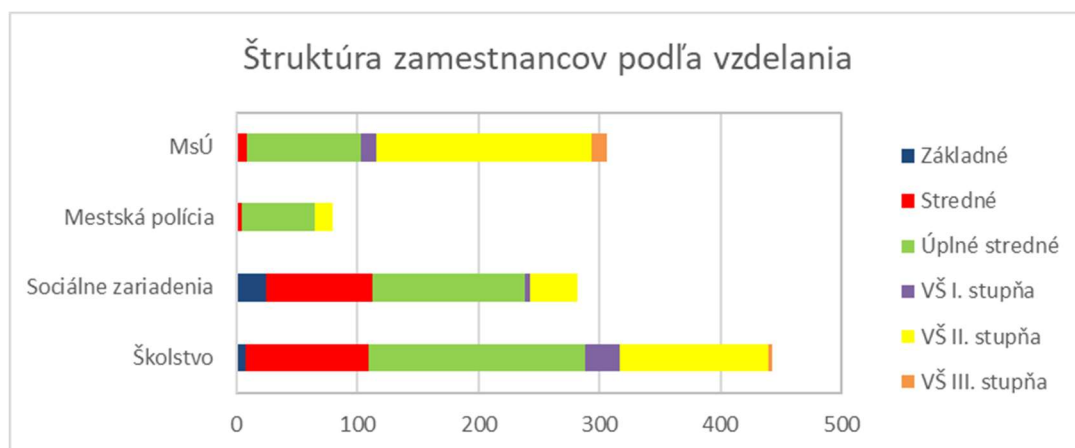
Ľudské zdroje

Mesto Banská Bystrica zamestnávalo ku dňu 31.12.2023 celkovo 1 111 zamestnancov. Nižšie uvedené grafy a tabuľky uvádzajú štruktúru pracovníkov mesta Banská Bystrica v zložení podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania, veku a pohlavia ku dňu 31.12.2023.

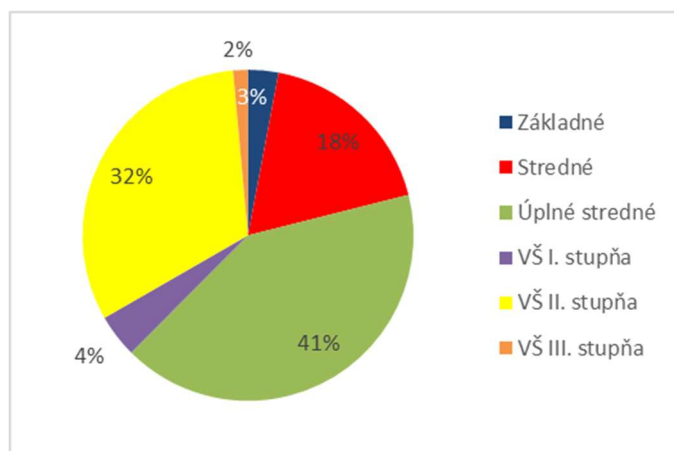
Vzdelanostná štruktúra

Pracovisko	Vzdelanie						SPOLU
	Základné	Stredné	Úplné stredné	VŠ I. stupňa	VŠ II. stupňa	VŠ III. stupňa	
MsÚ	0	9	94	13	177	13	306
Mestská polícia	0	4	61	0	15	0	80
Sociálne zariadenia	25	87	126	5	39	0	282
Školstvo	8	101	179	29	123	3	443
SPOLU	33	201	460	47	354	16	1111

Štruktúra vzdelanosti zamestnancov mesta Banská Bystrica k 31.12.2023

Štruktúra vzdelanosti zamestnancov mesta Banská Bystrica k 31.12.2023

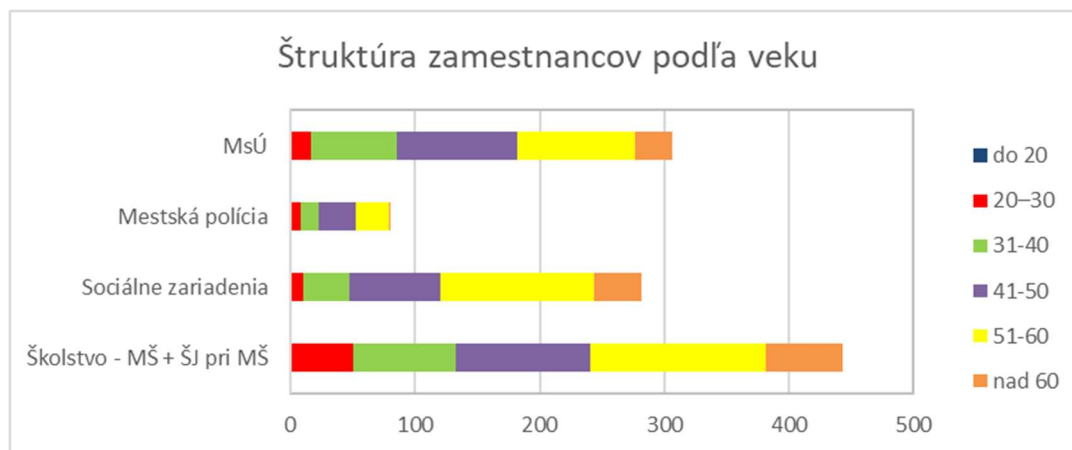
Štruktúra vzdelanosti zamestnancov mesta Banská Bystrica k 31.12.2023 – percentuálne podiely

Z vyššie uvedených grafov a tabuľky vyplýva, že ku dňu 31.12.2023 najväčší podiel v zamestnaneckej štruktúre mesta tvorili zamestnanci s úplným stredným vzdelaním, a to až 41 %, pričom najviac z nich pracuje v oblasti školstva. Takmer tretina (32 %) zamestnancov mesta má II. stupeň vysokoškolského vzdelania. Tí sú zároveň najpočetnejšou skupinou zamestnancov v rámci mestského úradu.

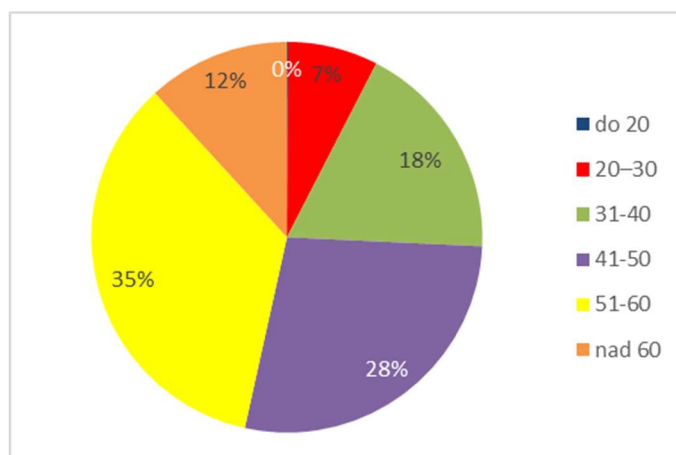
Veková štruktúra

Pracovisko	Veková skupina						SPOLU
	do 20	20–30	31-40	41-50	51-60	nad 60	
MsÚ	0	16	69	97	94	30	306
Mestská polícia	0	8	14	30	27	1	80
Sociálne zariadenia	1	9	37	73	124	38	282
Školstvo	0	50	82	108	141	62	443
SPOLU	1	83	202	308	386	131	1111

Veková štruktúra zamestnancov mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Veková štruktúra zamestnancov mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

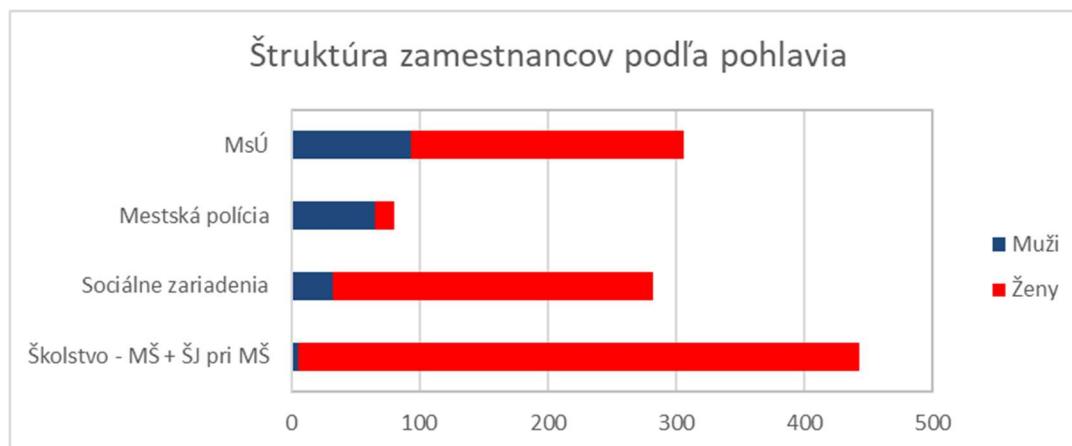
Veková štruktúra zamestnancov mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023 - percentuálne podiely

Najpočetnejšia skupina zamestnancov je vo veku od 51 do 60 rokov. Spolu so zamestnancami vo veku nad 60 rokov tvoria tieto dve skupiny 47 % všetkých zamestnancov mesta.

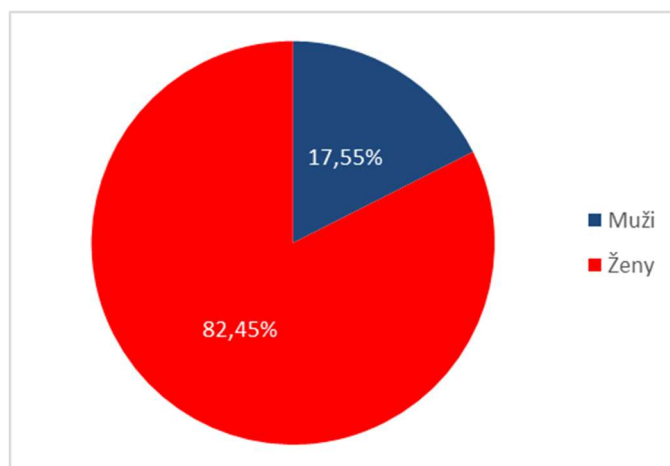
Štruktúra podľa pohlavia

Pracovisko	Pohlavie		
	Muži	Ženy	SPOLU
MsÚ	93	213	306
Mestská polícia	65	15	80
Sociálne zariadenia	32	250	282
Školstvo	5	438	443
SPOLU	195	916	1111

Počet mužov a žien zamestnaných v meste Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Podiel mužov a žien zamestnaných v meste Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Percentuálny podiel mužov a žien zamestnaných mestom Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Medziročne evidujeme nárast celkového počtu zamestnancov mesta o 2 zamestnancov, pričom naprieč organizáciami mesta pribudol 1 muž a 1 žena. Najväčší prírastok zamestnancov v oblasti školstva, kde nastúpilo 8 nových zamestnancov. Počty zamestnancov sa však zvýšili aj na mestskom úrade, naopak klesli v rámci mestskej polície a v oblasti sociálnych služieb. Pomer mužov a žien sa medziročne zmenil len mierne v prospech mužov. Percentuálny podiel žien klesol oproti minulému roku na hodnotu 82,45 % a podiel mužov vzrástol na hodnotu 17,55 %. Ako vidieť v grafe, v školských a sociálnych zariadeniach majú výraznú prevahu ženy, pričom v prvej spomenutej oblasti zastávajú až 98,87 % pracovných pozícií a v sociálnej oblasti 88,65 %. Naopak, mestská polícia zamestnáva väčší podiel mužov, ktorí zastávajú viac než 81 % pracovných pozícií v tejto oblasti. Uvedená štruktúra zamestnancov podľa pohlavia vyplýva aj z povahy samotnej práce v týchto inštitúciách. Na mestskom

úrade je tento pomer viac vyrovnaný, no i tak ženy tvoria 69,61 % a muži 30,39 % z celkového počtu zamestnancov.

Orgány samosprávy na roky 2022-2026

Primátor mesta

Primátor je, podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, predstaviteľ mesta, štatutárny orgán a najvyšší výkonný orgán mesta. Volia ho obyvatelia v priamych voľbách a jeho funkčné obdobie trvá štyri roky. Do 60 dní od zloženia sľubu spravidla na celé funkčné obdobie poverí zastupovaním zástupcu primátora. Ak tak neurobí, zástupcu primátora volí mestské zastupiteľstvo. Vo volebnom období 2022-2026 bol občanmi mesta opätovne zvolený za primátora Ján Nosko. Mesto Banská Bystrica má v súčasnosti dvoch viceprimátorov.

Mestské zastupiteľstvo

Mestské zastupiteľstvo (ďalej len „MsZ“) je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta na obdobie štyroch rokov. Funkčné obdobie mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva. Počet poslancov mestského zastupiteľstva na celé obdobie určí pred voľbami mestské zastupiteľstvo podľa počtu obyvateľov v rozmedzí od 19 do 31 poslancov. Vo volebnom období rokov 2022-2026 malo mestské zastupiteľstvo najvyšší možný počet poslancov, t.j. 31. Mestské zastupiteľstvo rozhoduje o základných otázkach života mesta.

Mestská rada

Mestskú radu zriaďuje mestské zastupiteľstvo. Mestská rada je iniciatívnym, výkonným a kontrolným orgánom mestského zastupiteľstva. Zároveň plní funkciu poradného orgánu primátora. Mestská rada je zložená z poslancov mestského zastupiteľstva, ktorých volí mestské zastupiteľstvo na celé funkčné obdobie. Mestskú radu a jej členov môže mestské zastupiteľstvo kedykoľvek odvolať. Počet členov rady schvaľuje MsZ. Pri jej zložení sa prihliada na zastúpenie politických strán, hnutí a nezávislých poslancov zastúpených v mestskom zastupiteľstve. Spôsob volieb upravuje Rokovací poriadok MsZ. Vo volebnom období 2022-2026 sa počet členov zvýšil na 10, z toho sú dvaja viceprimátori a osem poslancov mestského zastupiteľstva.

Komisie MsZ

Mestské zastupiteľstvo podľa potreby zriaďuje komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány z radov poslancov mestského zastupiteľstva a ďalších osôb. Členovia komisie a ich predsedovia sú volení a odvolávaní mestským zastupiteľstvom. V záujme posilnenia odbornej zdatnosti komisií môžu byť do nich prizvaní ďalší občania, či už ako stáli odborníci alebo len pre konkrétne prípady. Úlohy komisií vymedzuje mestské zastupiteľstvo pri zriadení komisie. V rámci poradnej funkcie dávajú stanoviská k materiálom, ktoré sú predmetom rokovaní MsZ. V rámci iniciatívnej funkcie na úsekoch, pre ktoré boli zriadené, vypracúvajú návrhy a podnety na riešenie otázok života mesta. V rámci kontrolnej funkcie participujú na kontrole realizácii uznesení MsZ.

Zriadené komisie Mestského zastupiteľstva mesta Banská Bystrica (2022 - 2026):

1. Komisia MsZ pre ekonomický rozvoj
2. Komisia MsZ pre dopravu
3. Komisia MsZ pre výstavbu a technickú infraštruktúru
4. Komisia MsZ pre životné prostredie
5. Komisia MsZ pre vzdelávanie

6. Komisia MsZ pre sociálny rozvoj, bývanie a zdravie
7. Komisia MsZ pre cestovný ruch
8. Komisia MsZ pre šport, voľný čas a mládež
9. Komisia MsZ pre mestské časti
10. Komisia MsZ pre modernú samosprávu
11. Komisia MsZ pre kultúru
- Komisia pre pamätihodnosti mesta
12. Komisia MsZ pre ochranu verejného záujmu pri výkone funkcie a prešetrovanie sťažností

Organizačná štruktúra úradu mesta Banská Bystrica

Mestský úrad (ďalej len „MsÚ“) je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta, ktorý tvoria zamestnanci mesta Banská Bystrica. Podľa príslušnosti MsÚ zabezpečuje odborné podklady a iné písomnosti na rokovanie mestského zastupiteľstva aestskej rady, vykonáva nariadenia, uznesenia mestského zastupiteľstva a rozhodnutia primátora. Koordinuje a riadi spoluprácu MsÚ s organizáciami a spoločnosťami v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, sleduje výkon štátnej správy a samosprávy najmä z hľadiska dodržiavania zákonnosti a podľa potreby navrhuje opatrenia na zlepšenie ich výkonu a na základe analýzy ich stavu určuje koncepčné riešenia.

Prednostka mestského úradu

Na čele MsÚ je prednostka, ktorá riadi a zodpovedá za činnosť mestského úradu. Plní úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením jeho činnosti. Prednostku vymenúva a odvoláva primátor mesta. Za svoju činnosť zodpovedá primátorovi mesta. V dobe neprítomnosti primátora a zástupcov primátora je prednostka oprávnená vykonávať pracovné činnosti štatutárneho orgánu na základe písomného poverenia primátorom alebo zástupcom primátora. V rámci organizačnej štruktúry MsÚ sú priamo podriadenými zamestnancami prednostky MsÚ vedúci odborov a samostatných oddelení.

Útvary mestského úradu

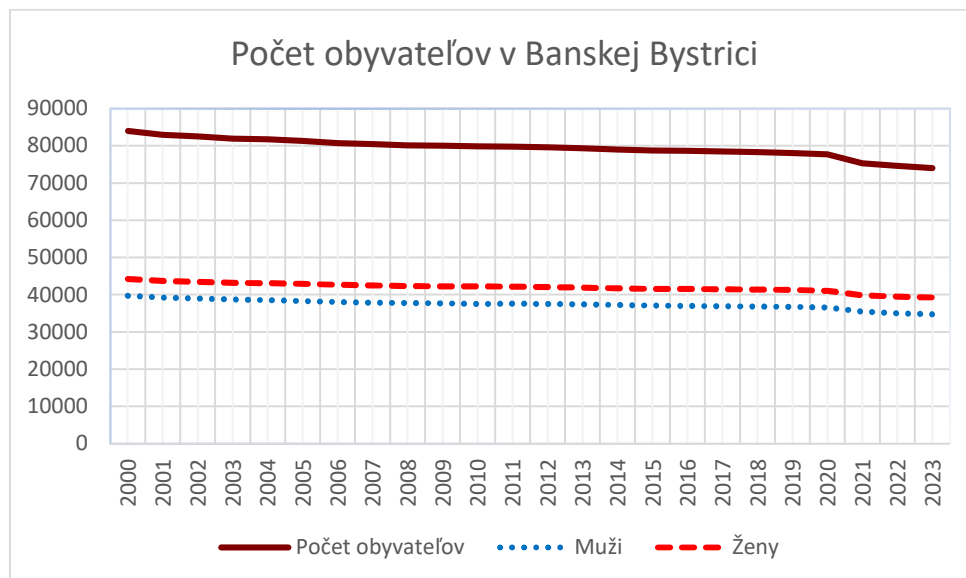
Mestský úrad sa člení na odbory, oddelenia a referáty. Odbor je odborný riadiaci organizačný útvar, ktorý zabezpečuje koordináciu a plnenie úloh primátora a prednostky MsÚ prostredníctvom oddelení. Hlavnou úlohou odboru je koordinovať prácu oddelení vo svojej pôsobnosti pri riešení spoločných úloh, na základe odborných činností patriacich pod dané oddelenie. Odbor riadi vedúci odboru, ktorý je priamo podriadený prednostke MsÚ. Schéma znázorňujúca vnútornú organizačnú štruktúru Mestského úradu Banskej Bystrice platná k 31.12.2023 je obsahom Prílohy č.2.

Hlavný kontrolór mesta

Hlavný kontrolór je zamestnancom mesta Banská Bystrica. Volí ho mestské zastupiteľstvo, ktorému sa zodpovedá za výkon svojej činnosti. Rozsah kontrolnej činnosti a pravidiel kontrolnej činnosti upravuje zákon o obecnom zriadení. Hlavný kontrolór kontroluje najmä príjmy, výdavky a finančné operácie mesta, nakladanie a hospodárenie s majetkom mesta, kontroluje plnenie úloh mesta jednotlivými útvarmi MsÚ, a to všetko v rámci rozsahu svojej právomoci. Kontroluje vybavovanie sťažností, petícií a podaní od občanov. Hlavný kontrolór vypracúva odborné stanoviská k návrhu rozpočtu a záverečného účtu pred ich schválením v mestskom zastupiteľstve.

Demografia mesta

Vývoj počtu obyvateľov má v Banskej Bystrici klesajúci trend. Na základe údajov zo Štatistického úradu SR v Banskej Bystrici žilo k 31.12.2023 74 065 obyvateľov, čo je oproti minulému roku pokles o 525 ľudí, z toho 243 bolo žien a 282 mužov.

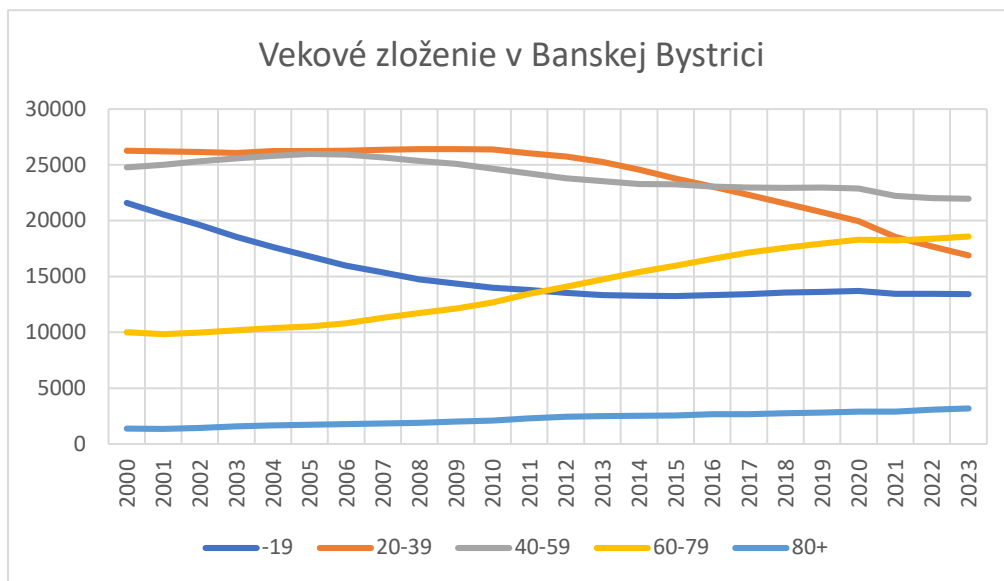

Vývoj počtu obyvateľov Mesta Banská Bystrica od 31.12.2000 po 31.12.2023 na základe údajov zo ŠÚ SR

Najdominantnejšou vekovou skupinou je obyvateľstvo v rozmedzí 41 až 60 rokov. Najmenej početnou je logicky skupina obyvateľov, ktorí majú viac ako 81 rokov. V roku 2023 mal najstarší občan 104 rokov. Za posledné roky sme zaznamenali výrazné starnutie obyvateľstva. Tento problém sa však netýka len Banskej Bystrici, ale je to celospoločenský problém.

veková skupina	počet obyvateľov
0-19	13 428
20-39	16 896
40-59	21 960
60-79	18 596
80+	3 185

Počet obyvateľov Mesta Banská Bystrica podľa uvedených vekových skupín k 31.12.2023 na základe údajov zo ŠÚ SR

Vývoj vekových skupín Mesta Banská Bystrica od 31.12.2000 po 31.12.2023 na základe údajov zo ŠÚ SR

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené dáta týkajúce sa stavu a pohybu obyvateľstva za rok 2023.

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.2023	74 065
Narodení	558
Živonarodení	558
Zomretí	784
Potraty	128
Sobáše	341
Rozvody	128
Priťahovaní na trvalý pobyt	870
Vysťahovaní z trvalého pobytu	1 169

Dáta o stave a pohybu obyvateľstva Mesta Banská Bystrica za rok 2023 na základe údajov zo ŠÚ SR

Činnosti mesta Banská Bystrica v priebehu roka 2023

Otvorené vládnutie a participácia

V súčasnosti samosprávy riešia komplexné sociálne, environmentálne, hospodárske či rozvojové výzvy. Nové situácie prinášajú aj špecifické výzvy v podobe potreby depolarizácie a budovania dôvery aktérov v ekosystéme samospráv. Zvyšujúca sa komplexnosť výziev vyžaduje nové prístupy v správe vecí verejných. Osvedčujú sa prístupy zamerané na spoluprácu a dialóg, ktoré sú v kontraste s izolovanými, nepreviazanými, monosektorovými projektmi a intervenciami.

Jedným z prístupov v správe vecí verejných, ktorý kladie dôraz na spoluprácu a dialóg, je tzv. **Otvorené vládnutie (z angl. Open Government Partnership Local – OGP Local)**, ku ktorému sa mesto Banská Bystrica ako prvé v SR prihlásilo. **Mesto Banská Bystrica** vstúpilo do **programu Otvoreného vládnutia na miestnej úrovni** v októbri 2020. Otvorené vládnutie možno považovať za model, filozofiu či kultúru správy vecí verejných, ktorého podstatou je skvalitňovať uplatňovanie princípov **spolupráce, transparentnosti a participácie v správe vecí verejných**. Tento prístup prináša pozitívnu transformáciu vzťahu vlády/ samosprávy a jej obyvateľov, zefektívnenie správy vecí verejných, posilňuje odolnosť a kolektívnu inteligenciu, v ktorej vznikajú inovatívne a inteligentné riešenia prispievajúc k udržateľnému rozvoju mesta. Otvorené vládnutie, resp. otvorené spravovanie je obzvlášť dôležité najmä pre miestne samosprávy, ktoré sú v bezprostrednej blízkosti obyvateľov a poskytujú pre nich kriticky dôležité služby.

V rámci MsÚ bol pre účely rozvoja otvoreného vládnutia, resp. spravovania postupne zriadený **Referát pre participáciu a inováciu v oblasti otvoreného spravovania** (ďalej ako **Referát PIOS**). Aktivita Referátu PIOS zahŕňa inováciu a optimalizáciu procesov a postupov v rámci agendy MsÚ, vrátane tvorby verejných politík a projektov prostredníctvom integrácie princípov **otvoreného vládnutia – transparentnosti, participácie a spolupráce**. Referát PIOS sa zameriava na:

- **inovačnú činnosť** v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia (zavádzanie nových nástrojov, budovanie kapacít, tvorba metodík a pod.)
- **strategickú činnosť** v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia (tvorba strategických dokumentov)
- **medzinárodnú činnosť** v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia (nadväzovanie a rozvoj medzinárodných partnerstiev a projektov s cieľom budovania kapacít, získavania kontaktov a know-how)
- **manažment, implementáciu a vyhodnocovanie participatívnych procesov v rámci Spolupracovne** pri tvorbe verejných priestranstiev, rozvojových a strategických dokumentov mesta a projektov kľúčových pre rozvoj mesta a život obyvateľov
- **zabezpečovanie fungovania inštitútu participatívneho rozpočtu** v spolupráci s ostatnými útvarmi mesta a Koordinačnou radou participatívneho rozpočtu

V rámci 1. Akčného plánu otvoreného vládnutia 2021 – 2022 bola vytvorená Mapa otvoreného vládnutia mesta Banská Bystrica 2030, ktorá rámcuje strategické smerovanie rozvoja otvoreného vládnutia, resp. spravovania do roku 2030. Vízia otvoreného vládnutia mesta Banská Bystrica do roku 2030 je nasledovná: V Banskej Bystrici bude samospráva budovaná na princípoch otvorenej, systematickej, partnerskej komunikácie a spolupráce s obyvateľmi, odbornou verejnosťou, združeniami, podnikmi a ďalšími subjektmi vo všetkých oblastiach týkajúcich sa života obyvateľov a rozvoja mesta. K dosiahnutiu tejto vízie chce mesto dospieť prostredníctvom napĺňania priorít v oblasti otvoreného vládnutia, resp. inovácie, spolupráce, participácie a transparentnosti prostredníctvom aktivít, ako napr.: experimentovanie s novými nástrojmi a modelmi spolupráce;

tvorba smerníc; budovanie kapacít; výskum a výmena skúseností, mobilizovanie finančných zdrojov, skvalitňovanie externých vzťahov pomocou depolarizačných stratégií a neformálnych aktivít, konzultovanie a spolutvorenie politík a projektov s obyvateľmi a odborníkmi prostredníctvom kvalitného plánovania, facilitácie a spracovania participatívnych procesov; špecializované komunikačné stratégie pre komunikáciu projektov a politík mestského úradu dôležitých pre život obyvateľov a rozvoj mesta; zlepšenie prístupu k informáciám pomocou kvalitnejšieho monitorovania/hodnotenia politík a projektov mestského úradu a pod.

Aktivity a projekty v roku 2023 (aplikácia princípov OV vo vytypovaných procesoch a projektoch)

- **Inovačná činnosť Referátu PIOS** v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia v r. 2023 (zavádzanie nových nástrojov, budovanie kapacít, tvorba metodík a pod.) zahŕňala:
 - Zabezpečovanie stretnutí v rámci **Rady Spolupracovne** ako medzisektorového poradného orgánu otvoreného vládnutia v meste Banská Bystrica.
 - Zavedenie a organizácia **Interných raňajok** ako experimentálneho konceptu v rámci Spolupracovne, ktorý podporuje učenie sa a budovanie kapacít v rámci Mestského úradu Banská Bystrica. Cieľom „raňajok“ je poskytnutie neformálneho priestoru pre vzájomné učenie sa, zdieľanie informácií a budovanie vzťahov medzi zamestnankyňami a zamestnancami mestského úradu.
 - Zavedenie **online platformy DECIDIM**, ktorá slúži na organizáciu participatívnych procesov v online prostredí.
- **Strategická činnosť Referátu PIOS** v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia v r. 2023 (tvorba strategických dokumentov) zahŕňala:
 - **Tvorba 2. akčného plánu otvoreného vládnutia mesta Banská Bystrica 2024-2026** - tvorba, implementácia a vyhodnocovanie akčných plánov otvoreného vládnutia Banskej Bystrice je podmienkou členstva nášho mesta v medzinárodnej Iniciatíve pre Otvorené vládnutie. Nosnou platformou zainteresovaných aktérov pre tvorbu 2. akčného plánu bola Rada Spolupracovne, ktorá pozostáva z ľudí z rôznych sektorov (verejnej správy, vrátane mestského úradu, občianskej spoločnosti a radov poslancov), ktorých spája spoločný záujem o rozvoj otvoreného spravovania v meste. Dôležitými aktérmi tvorby 2. akčného plánu boli aj odborníci mestského úradu, politické vedenie, exekutívne vedenie mestského úradu (prednostka) a širšia verejnosť.
- **Manažment, implementácia a vyhodnocovanie participatívnych procesov** (v rámci Spolupracovne) v r. 2023 zahŕňala:
 - **Realizácia participatívneho procesu IDEATHON v období január – jún 2023** - Ideathon je inovatívny participatívny formát, ktorého cieľom bolo doplnenie nápadov pre integrovaný územný rozvoj funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica v rámci tvorby Integrovannej územnej stratégie funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica. IDEATHON sa realizoval s technickou pomocou expertov Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD).
 - **Participatívne aktivity v 1. fáze tvorby Programu rozvoja mesta** s dôrazom na definovanie vízie dokumentu.
 - **Verejné stretnutia s témou: „Spoločné hľadanie riešení pre transparentné a udržateľné financovanie športu v BB“** - cieľom stretnutí, ktoré sa uskutočnili **20.3.23** (s počtom 39 účastníkov) a **19.7.23** (s počtom 17 účastníkov) bola diskusia o aktuálnych limitoch MsÚ v kontexte dotovania športu, diskusia o potrebách športu a spoločnom hľadaní riešení pre transparentné a udržateľné financovanie športu v BB.

- **Medzinárodná činnosť Referátu PIOS v oblasti rozvoja otvoreného vládnutia v r. 2023 zahŕňala:**
 - **Projekt Agenti Koexistencie**_v rámci programu **URBACT IV**, ktorý je financovaný prostredníctvom **Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (ERDF)**. Realizácia projektu prebieha v období od 1.6. 2023 do 31.12. 2025 s celkovým rozpočtom 73 875,00 eur v rámci ktorého zabezpečuje mesto spolufinancovanie vo výške 14 775,00 eur. Projekt sa zameriava na podporu rozvoja sociálnej inovácie v oblasti otvoreného vládnutia, konkrétne na **budovanie kapacít zamestnancov MsÚ** (zlepšovanie ich zručností, kompetencií a postojov) **procesov** s cieľom **podpory rozvoja participatívnej praxe a kultúry otvoreného spravovania v rámci nášho mestského úradu**. Prostredníctvom projektu mesto získava možnosť byť súčasťou medzinárodnej komunity a získavať know how v rámci zapojených EÚ miest v projekte (Genk - BE, Aarhus – DK, Breda – NL, Quart de Poblet Plaça del País Valencià – ES, Gdaňsk – PL, Maďarsko – HU, Kekeva – LV, Asociácia metropolitnej oblasti Iasi – RO), ako aj možnosť vytvoriť akčný plán (v prepojení na akčný plán otvoreného vládnutia) zameraný na budovanie kapacít v rámci MsÚ a možnosť testovať navrhnuté aktivity.
 - **Projekt Inovatívna implementácia princípu partnerstva v EÚ Kohéznej politike** - v zmysle Kódexu partnerstva je snahou EÚ podporiť zapájanie verejnosti do tvorby politiky súdržnosti EÚ, ktorej súčasťou je aj tvorba integrovaných územných stratégií. V tomto kontexte Európska komisia v spolupráci s OECD spustila projekt [“Inovatívna implementácia princípu partnerstva v politike súdržnosti EÚ”](#), v rámci ktorého získalo 9 samospráv EÚ technickú pomoc odborníkov OECD, medzi nimi aj MsÚ Banská Bystrica. V rámci technickej pomoci odborníci OECD pomáhali Mestskému úradu dizajnovať participatívne procesy pre zapájanie verejnosti do tvorby Integrovannej územnej stratégie. Podpora odborníkov OECD trvala do konca roka 2023. Konkrétnym výstupom tejto spolupráce bola organizácia mestského [IDEATHONU](#).
- **Zabezpečovanie fungovania inštitútu participatívneho rozpočtu v r. 2023** - v súlade so štatútom participatívneho rozpočtu prebiehala propagácia a organizácia stretnutí s obyvateľmi a predkladateľmi projektových zámerov v rámci participatívneho rozpočtu, ako aj zber a vyhodnotenie projektových návrhov. Do procesu predkladanie projektových zámerov sa zapojilo 10 predkladateľov, do hlasovania, ktoré prebiehalo v r. 2024, postúpilo 9 z nich. Významnou aktivitou bol proces zmeny z hlasovania fyzického na hlasovanie online o projektoch participatívneho rozpočtu prostredníctvom platformy DECIDIM. Zmena z hlasovania fyzického na hlasovanie online o projektoch participatívneho rozpočtu prostredníctvom platformy DECIDIM bola schválená na Mestskom zastupiteľstve a následne reflektovaná v štatúte participatívneho rozpočtu.

Plánované aktivity v roku 2024

Priority otvoreného vládnutia na r. 24 – 26 vyplývajú s 2. akčného plánu otvoreného vládnutia 24-26 a sú nasledovné:

- kontinúálne pokračovať v inovačnom procese v oblasti otvoreného vládnutia,
- budovať capacity pre otvorené vládnutie v meste,
- systematicky aplikovať princíp spolupráce vo vnútri MsÚ, aj externe
- podporovať depolarizáciu v meste

Výchova a vzdelávanie

Činnosti preneseného výkonu štátnej správy a samosprávny výkon originálnych kompetencií na úseku výchovy a vzdelávania zabezpečoval aj v roku 2023 Školský úrad, oddelenie školstva a mládeže.

Mesto Banská Bystrica bolo v roku 2023 zriaďovateľom 11 právnych subjektov: 2 základných škôl s materskou školou a jej súčasťou (školský klub detí a školská jedáleň), 9 základných škôl a ich súčastí (školský klub detí a školská jedáleň), 27 materských škôl a 27 školských jedální pri materských školách bez právnej subjektivity, základnej umeleckej školy a centra voľného času s právnou subjektivitou.

Počet detí materských škôl v školských rokoch 2022/2023 a 2023/2024

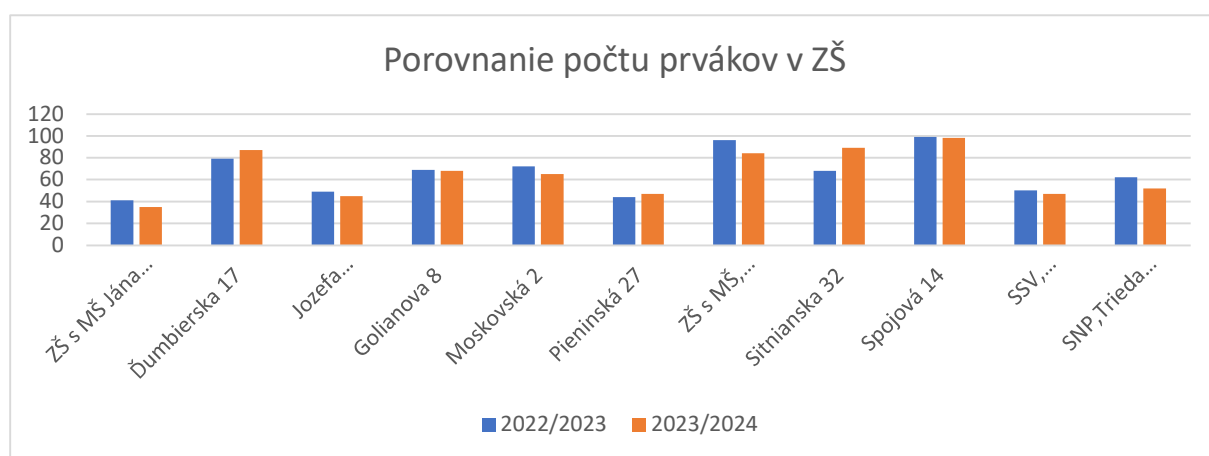
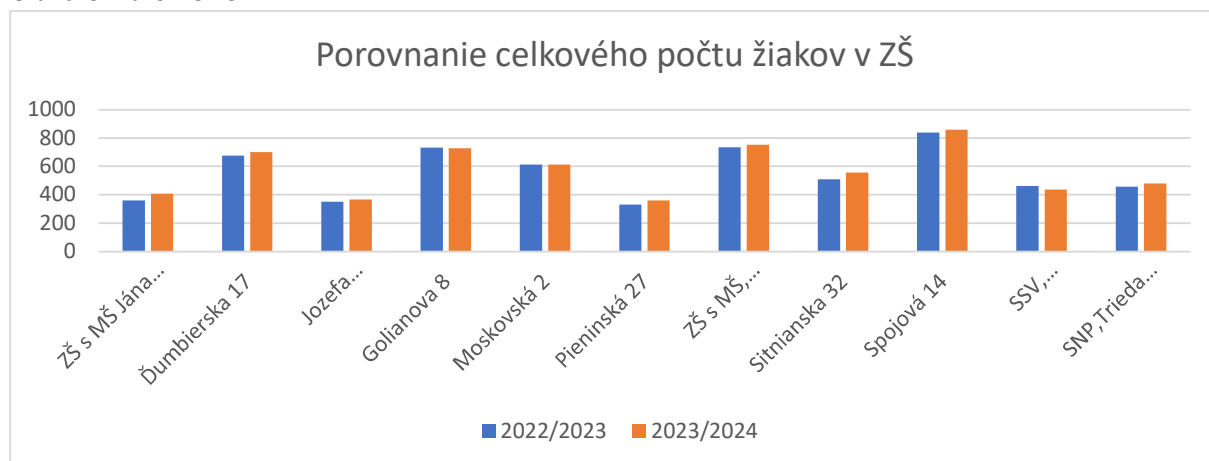
Materská škola	Počet detí	Počet tried	Počet PZ	Počet novoprijatých detí	Počet detí	Počet tried	Počet PZ	Počet novoprijatých detí
	2022/2023			Počet novoprijatých detí	2023/2024			Počet novoprijatých detí
Bakossova 5	42	2	4		46	2	4	
Buková 22	35	2	4	7	31	2	4	11
Cesta k nemocnici 37	84	4	8	26	83	4	8	25
9. mája 26	94	5	10	29	91	5	10	29
Družby 3	130	7	14	42	127	7	14	48
29.augusta 14	98	5	10	36	96	5	10	27
Horná 22	45	3	6	18	46	3	7	13
Hronská 18	13	1	2	4	13	1	2	10
Jakubská cesta 77	39	2	4	17	37	2	4	9
Na Lúčkach 2	119	6	14	42	115	6	14	41
Jilemnického 8	75	4	8	23	77	4	8	24
Karpatská 3	126	6	12	34	127	6	12	44
Kremnička 22	30	1,5	3	10	30	1,5	3	10
Profesora Sáru 3	87	4	8+1	27	88	4	9	25
Lazovná 32	76	4	8	21	81	4	8	20
Magurská 14	83	4	8	24	84	4	8	23
Nová 2	120	6	12	45	118	6	12	25
Odbojárov 9	31	1,5	3	11	27	1,5	3	8
Radvanská 1	60	3	6	26	57	3	6	22
Radvanská 26	90	5	10	30	88	5	10	18
Radvanská 28	124	6	12	42	115	6	12	28
Sásovska cesta 21	79	4	8	22	77	4	8	26
Senická cesta 82	21	1	3	8	20	1	3	10
Na Starej tehelni 7	77	4	8	28	75	4	8	27
Strážovská 3	125	6	12	27	127	6	12	38
Šalgotárjanska 5	95	5	10	14	124	6	12	58
Tatranská 63	128	6	12	39	124	6	12	36

Trieda SNP 77	18	1	2	6	19	1	2	9
Tulská 25	96	5	10	30	84	5	10	33
SPOLU	2240	114	232	699	2227	115	235	707
Priemer detí na 1 triedu	19,65				19,37			

Počet žiakov základných škôl v školských rokoch 2022/2023 a 2023/2024

Základná škola	Celkový počet žiakov	Celkový počet tried	Celkový počet žiakov	Celkový počet tried	Počet žiakov 1. ročníka	Počet tried 1. ročníka	Počet žiakov 1. ročníka	Počet tried 1. ročníka	Prepočítaný počet pedagogických zamestnancov	
	2022/2023		2023/2024		2022/2023		2023/2024		2022/2023	2023/2024
ZŠ s MŠ Jána Bakossa, Bakossova 5	360	17	406	18	41	2	35	2	24,26	25,26
Ďumbierska 17	676	34	700	35	79	4	87	4	43,35	45,22
Jozefa Gregora Tajovského, Gaštanová 12	350	16	366	17	49	2	45	2	22,87	24,26
Golianova 8	733	32	728	32	69	3	68	3	47,59	47,25
Moskovská 2	613	27	613	27	72	3	65	3	37,48	37,43
Pieninská 27	330	18	360	18	44	2	47	2	22,31	24,39
ZŠ s MŠ, Radvanská 1	734	31	752	33	96	4	84	4	43,09	46,09
Sitnianska 32	508	23	555	24	68	3	89	4	32,56	33,53
Spojová 14	839	36	858	36	99	4	98	4	50,09	52,09
SSV, Skuteckého 8	460	19	436	18	50	2	47	2	31,56	28,82
SNP, Trieda SNP 20	456	23	480	21	62	3	52	2	28,78	28,96
Spolu	6059	276	6254	279	729	32	717	32	383,94	393,32
Priemer žiakov na 1 triedu	21,95		22,43		22,78		23,41			

Grafické znázornenie:

Počet žiakov základnej umeleckej školy a centra voľného času v školských rokoch 2022/2023 a 2023/2024

Školský rok	2022/2023	2023/2024
ZUŠ Jána Cikkera, Štefánikovo nábrežie 6	1521	1610
Centrum voľného času, Havranské 9	1498	1522

Dôležitou úlohou samosprávy je zabezpečiť kvalitné poskytovanie výchovy a vzdelávania prostredníctvom svojich škôl a školských zariadení. Základným predpokladom optimálneho fungovania školského systému je materiálno-technické vybavenie a personálne zabezpečenie jednotlivých škôl a školských zariadení. Činnosti, ktoré boli realizované, smerovali k systematickému vybaveniu škôl a školských zariadení modernými učebnými pomôckami, informačnými a komunikačnými technológiami, čo vytvára atraktívnejšie prostredie s pozitívnym vplyvom na výchovno-vzdelávací proces. Opravami a rekonštrukciami financovanými z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, z eurofondov, a taktiež aj z finančných prostriedkov mesta sa naďalej pokračovalo v znižovaní energetickej náročnosti budov, čo bude mať za následok úsporu na energiách a opätovné investovanie ušetrených finančných prostriedkov do modernizácie škôl a školských zariadení. V oblasti personálneho zabezpečenia škôl a školských zariadení, zriaďovateľ prihladal vo veľkej miere na kvalifikovanosť a odbornosť výchovno-vzdelávacieho procesu. Rovnako prihladal aj na potreby detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami prijatím pedagogických asistentov, školských špeciálnych pedagógov a školských psychológov a podporou vytvárania

inkluzívnych tímov v materských ako aj základných školách. Významným faktorom, ktorý vplýva na služby súvisiace s poskytovaním vzdelávania, je spokojnosť rodičov. Mesto preto podporovalo a naďalej bude podporovať aktívnu spoluprácu a komunikáciu so širokou verejnosťou. V rámci Školského úradu, oddelenia školstva a mládeže sa operatívne zapracovávali podporné návrhy a podnety, ktoré prispeli k skvalitneniu poskytovaných služieb, rovnako bola vytvorená nová pracovná pozícia referenta školskej krízovej intervencie.

Hospodárenie škôl a školských zariadení v roku 2023

Materské školy a školské jedálne pri materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Banská Bystrica v roku 2023 mali pridelený schválený rozpočet vo výške 11 822 861 Eur. Skutočné čerpanie rozpočtových výdavkov za rok 2023 bolo 11 045 557,97 Eur, t. j. na 93,43 %. Najvýraznejší podiel tvoria mzdové výdavky, ktoré boli vyplatené vo výške 7 280 084,95 Eur, čo tvorí 65,91 %. Prevádzkové výdavky hradené za materiál, tovary a služby boli vyplatené v celkovej výške 1 543 241 Eur. Za energie, vodu bola zaplatená čiastka 907 675 Eur. Rutinná a štandardná údržba bola realizovaná za 431 654,08 Eur; za nájomné boli vyplatené výdavky vo výške 5 161,04 Eur. Služby boli uhradené vo výške 171 139,59 Eur.

Materské školy a školské jedálne pri materských školách mali vlastné príjmy v roku 2023 vo výške 1 391 555,46 Eur. Najvýraznejší podiel zo získaných príjmov tvoria platby stravníkov na nákup potravín (701 431,44 Eur), režijné príjmy (216 715,02 Eur), poplatky rodičov alebo zákonných zástupcov na úhradu časti nákladov spojených s činnosťou materských škôl (473 409 Eur).

Školy a školské zariadenia v roku 2023 mali pridelený schválený rozpočet vo výške 29 567 862 Eur. Skutočné čerpanie rozpočtových výdavkov za rok 2023 bolo 28 901 277,29 Eur, t. j. na 97,74 %. Z uvedenej sumy tvorili bežné výdavky čiastku 27 496 472,48 Eur a uhradené kapitálové výdavky boli vo výške 1 404 804,81 Eur. Najvýraznejší podiel tvoria mzdové výdavky, ktoré boli vyplatené vo výške 20 428 074,20 Eur, čo tvorí 74,29 %. Prevádzkové výdavky hradené za materiál, tovary a služby boli vyplatené v celkovej výške 3 986 258,45 Eur. Za energie bola zaplatená čiastka 1 745 691,49 Eur. Rutinná a štandardná údržba bola realizovaná vo výške 1 202 650,36 Eur.

Na financovaní výdavkov sa podieľa niekoľko zdrojov financovania. Najvýraznejší podiel na financovaní majú zdroje štátneho rozpočtu, ktoré tvorili 65,50 % podiel krytia z celkových výdavkov vynaložených v roku 2023.

Rozpočtové organizácie nadobudli v roku 2023 vlastné príjmy vo výške 2 613 658,72 Eur. Tieto príjmy tvorili hlavne poplatky za ŠKD, poplatky stravníkov na nákup potravín a réžiu, príjmy z prenájmu, granty, projekty a dary.

Mesto Banská Bystrica hradí zo svojho rozpočtu okrem výdavkov pre školy a školské zariadenia vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti aj výdavky týkajúce sa financovania škôl a školských zariadení v územnej pôsobnosti mesta, ktorých zriaďovateľom je štátom uznaná cirkev a náboženská spoločnosť alebo iná právnická a fyzická osoba (neštátne školy a školské zariadenia). V hodnotenom období k 31. 12.2023 boli zo zdrojov mesta v zmysle Zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov poskytnuté finančné prostriedky na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a žiaka školského zariadenia zriaďovateľom neštátnych škôl a školských zariadení zriadených na území mesta Banská Bystrica vo výške 3 624 223,17 Eur.

Významné činnosti, podujatia a projekty materských škôl v roku 2023

V roku 2023 pokračovali 2 materské školy (Senická cesta 82 a Na Lúčkach 2) v národnom projekte „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov 3“, do projektu sa zapojila aj Materská škola Horná 22. Tento projekt podporuje pozitívne zmeny v inkluzívnom vzdelávaní priamo v školskom prostredí

prostredníctvom edukačnej podpory zo strany pedagogických asistentov. Materská škola Profesora Sáru pokračovala v programe „Pomocný vychovávateľ v materskej škole“, ktorého cieľom je pomoc pri poskytovaní povinného predprimárneho vzdelávania deťom so zdravotným znevýhodnením alebo deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Systematickou a účinnou spoluprácou so základnými školami sa materské školy snažili vytvárať podmienky pre nestresujúci plynulý prechod detí MŠ do 1. ročníka základnej školy. Zabezpečenie ich úspešnej adaptácie v novom prostredí, pochopenie odlišného štýlu práce v základnej škole.

Na základe dlhoročnej spolupráce s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici, študenti pedagogickej fakulty vykonávali v materských školách počas zimného aj letného semestra pedagogickú prax. Okrem toho materské školy pokračovali v úzkej spolupráci s Centrom poradenstva a prevencie (CPP), ktoré poskytuje skriningové vyšetrenie zamerané na identifikáciu znakov všeobecného intelektového nadania detí predprimárneho vzdelávania, ako aj skrining pripravenosti dieťaťa na plnenie primárneho vzdelávania. Pedagogickí zamestnanci z Centra voľného času, Havranské 9, zabezpečovali vo viacerých MŠ krúžok anglického jazyka pre 5-6 ročné deti. Materské školy aktívne spolupracovali s viacerými organizáciami či už v meste alebo v rámci celého Slovenska.

V rámci zážitkového učenia sa deti zúčastňovali exkurzií v kultúrnych inštitúciách ako je Stredoslovenské múzeum, Tihányovský kaštieľ, ÚĽUV, Štátna opera, Galérie Dominika Skuteckého, Knihnica Mikuláša Kováča a mnohé ďalšie.

Deti sa aktívne zapájali do súťaží v rámci celého Slovenska v oblasti spevu, tanca, tvorivej dramatiky, prózy, výtvarných aktivít, environmentálnych aktivít alebo športu. V októbri vyvrcholila celoslovenská súťažná prehliadka výtvarnej tvorivosti detí predškolského veku „Dúhový kolotoč“ a v mesiaci november sa uskutočnila regionálna súťaž v speve „Bystrický slávik“. V mesiaci marec sa uskutočnila regionálna súťaž „Predškoláčik“, ktorá bola zameraná na prednes poézie a prózy. V mesiaci máj sa deti zúčastnili prehliadky detských tanečných hier „Dupkajú nožičky, dupkajú“, kde prezentovali krásu nášho folklóru a regionálnych zvykov. V júni sa deti zúčastnili 25. ročníka Športovej olympiády detí materských škôl.

V rámci environmentálnej výchovy boli organizované rôzne akcie a súťaže ako napríklad Ochránarik, Deň Zeme, Deň vody, Deň stromu, Ekopredškoláčik. Školy aktívne spolupracovali s Agentúrou životného prostredia, deti mali možnosť poznávať život papagájov, dravcov, plazov, včiel, motýľov a iných zvierat.

Počas celého roka sa v priestoroch MŠ realizovali hudobné a divadelné predstavenia organizované inštitúciami z celého Slovenska. Na území mesta BB máme Divadlo pod balkónom, Bábkové divadlo na rázcestí a mnohé ďalšie.

Športové kluby organizovali pre deti od 5 rokov lyžiarske a plavecké výcviky. Okrem toho niektoré MŠ spolupracovali aj s tenisovou školou TC Baseline, Futbalovou školou Mareka Hamšíka, s futbalovým klubom Dukla BB a ďalšími.

Symbolicky na Medzinárodný deň detí – 1. júna 2023 sa uskutočnilo slávnostné znovuoživenie Materskej školy, Šalgotarjárska 5, ktorá prešla komplexnou rekonštrukciou s cieľom znížiť energetickú náročnosť budovy a rozšíriť kapacity MŠ o 12 nových miest. Výsledkom je moderné a kvalitné školské zariadenie, ktoré plnohodnotne slúži deťom, pedagógom ale aj ostatným zamestnancom. Projekty boli financované z prostriedkov EÚ (Európsky hospodársky priestor v programe SK Klíma a Integrovaný regionálny operačný program), vďaka čomu sa podarilo výrazne ušetriť financie v mestskom rozpočte. Celková suma obnovy bola 1,3 mil. Eur s DPH, pričom spoluúčasť mesta sa pohybovala vo výške zhruba 290 tis. Eur.

Významné činnosti, podujatia a projekty základných škôl, ZUŠ a CVČ v roku 2023

Na údržbu priestorov základných škôl bola vynaložená suma vo výške takmer 1,143 mil. Eur. V Základnej škole Spojová bolo použitých na rekonštrukcie kuchyne 99 tis. Eur. Stavebné práce sa zamerali na zníženie stropov, výmenu elektriny, výdajných okien a maľovanie. V ďalšej etape bude obnovená zastaraná podlaha a kanalizácia. Na Základnej škole Moskovská sa riešil havarijný stav vonkajšej kanalizácie a oprava vodovodného potrubia v oboch pavilónoch v celkovej sume 75 tis. Eur. V Základnej škole Ďumbierska 17 bola ukončená komplexná rekonštrukcia kuchyne a jedálne, v rámci ktorej bola vytvorená žiacka kuchynka a trieda pre nadaných žiakov. V Základnej škole Sitnianska prešla rekonštrukciou veľká telocvičňa, v ktorej sa vymenili podlahy a obnovil sa aj obklad. Žiaci tak budú môcť športovať v novom modernom prostredí.

Zo štátnych nenormatívnych finančných prostriedkov boli základným školám v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta z prostriedkov štátneho rozpočtu vyplatené príspevky na asistentov učiteľa v celkovej sume 500 045 Eur; na vzdelávacie poukazy v sume: 119 909 Eur; na lyžiarske kurzy v sume: 79 710 Eur; na školu v prírode v sume: 59 335 Eur; na edukačné publikácie v sume: 142 876 Eur; na podporu integrácie žiakov z Ukrajiny v sume: 309 249 Eur; na pokrytie osobných nákladov školského digitálneho koordinátora na 2. stupni ZŠ v sume: 20 400 Eur; na podporu digitálnej transformácie v sume: 79 220 Eur; na dopravné žiakov v sume: 41 876 Eur; príspevky za mimoriadne výsledky žiakov v sume: 2 800 Eur, príspevky na rozvojové projekty v sume: 9 750 Eur a príspevky pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v sume: 3 650 Eur.

Každá základná a materská škola má vypracovaný svoj školský vzdelávací program, v ktorom má podrobne spracovanú svoju profiláciu. Do Správ o výchovno-vzdelávacej činnosti riaditeľa škôl a školských zariadení zapracovávajú vyhodnotenie projektov a aktivít za aktuálny školský rok. Okrem národných projektov školy realizujú v rámci svojich školských vzdelávacích programov aj interné projekty. Podrobné informácie o nich sú zverejnené na webových stránkach škôl. Prostredníctvom realizácie projektov sa skvalitnil výchovno-vzdelávací proces a zlepšilo sa materiálno-technické vybavenie základných a materských škôl.

Pri príležitosti „Dňa učiteľov,, v roku 2023 primátor mesta ocenil 23 pedagógov základných a materských škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta za ich dlhoročnú činnosť v oblasti výchovy a vzdelávania. V súvislosti s ukončením školského roka 2022/2023 ocenil 33 najúspešnejších žiakov a 8 vybraných kolektívov základných škôl a ZUŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta za dosiahnuté výsledky vo vedomostných, umeleckých a športových súťažiach. Pri príležitosti nástupu na povinnú školskú dochádzku Mesto Banská Bystrica ako zriaďovateľ venovalo všetkým prvákovi základných škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti knihy v celkovej výške 3 465 Eur; darované knihy využívajú žiaci a pedagógovia ako mimo šlabikárové čítanie.

V roku 2023 sa pokračovalo s napĺňaním schválenej Koncepcie rozvoja školstva v meste Banská Bystrica na roky 2021 - 2026, zameranej na kľúčové problémy súvisiace s aktuálnym stavom školstva v celej SR, ako sú: chýbajúci systém hodnotenia a nedostatočný systém poradenstva v školstve, absentujúce nástroje motivácie učiteľov pre svoj profesijný rast, pretrvávajúca uniformita školstva, absentujúci rozvoj inovatívnosti, zvyšujúca sa nespokojnosť spoločnosti so školstvom a chýbajúce podporné služby odborníkov vo vyučovacom procese a s ním súvisiaca potreba vzniku tzv. inkluzívnych tímov, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre vzdelávanie všetkých žiakov a zároveň podporujú učiteľov a rodičov. V súvislosti s prevenciou a riešením sociálno-patologických javov na školách, ako sú: násilie, agresivita, šikanovanie, či užívanie drog, samospráva v rámci Školského úradu vytvorila pozíciu referenta školskej krízovej intervencie. Pomenovala konkrétne problémy na školách vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, vytvorila pracovnú skupinu a spracovala Katalóg osvetu a prevencie, vďaka ktorému už dnes pomáha organizovať prednášky pre rodičov i pedagógov na rôzne témy. Upozornila na existenciu automatov v obchodných centrách na území mesta, ktoré mladistvým ponúkajú na

predaj tzv. vapové zariadenia obsahujúce syntetické drogy. Vďaka výzvam a medializácii tejto témy boli automaty stiahnuté z predajných plôch a nákupných centier v Banskej Bystrici.

Aktivity plánované v roku 2024

V roku 2024 naďalej plánujeme zlepšovať a modernizovať materiálno-technické vybavenie materských a základných škôl, podporovať aktívnu spoluprácu inštitúcií a subjektov v meste, využívať medzinárodné partnerstvá s cieľom zvyšovať úroveň vzdelávacieho procesu, zdokonaľovať sa v jazykových a komunikačných zručnostiach, podporovať rozvoj profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení pre výkon ich pedagogickej a odbornej práce a podporovať vytváranie inkluzívnych tímov na školách.

Sociálne zabezpečenie

Podľa platného organizačného poriadku MsÚ Banská Bystrica vykonáva a zabezpečuje oblasť sociálneho zabezpečenia Odbor sociálnych vecí (ďalej len „OSV“).

V zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, §4, ods. 3, psím. p) plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu, konkrétne zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znp. Konkrétne do pôsobnosti mesta v zmysle uvedeného zákona patrí:

- vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- je správnym orgánom: o odkázanosti, zániku na sociálne služby v určených zariadeniach, povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť
- vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu
- poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, dennom stacionári, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu, opatrovateľskú službu, prepravnú službu, odľahčovaciu službu, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, terénnu sociálnu službu krízovej intervencie
- poskytuje základné sociálne poradenstvo
- uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby
- môže poskytovať finančné prostriedky podľa podmienok zákona
- vedie evidenciu posudkov, rozhodnutí, prijímateľov sociálnych služieb
- vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu
- poskytuje štatistické údaje
- uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti za zdravotné výkony
- vydáva písomné vyjadrenia k §83, ods. 8.

Okrem uvedeného zákona plní ďalšie úlohy vyplývajúce z nasledovných zákonov:

- zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p., najmä:
 - *vykonáva* - opatrenia na predchádzanie porúch vývinu dieťaťa, plnoletej fyzickej osoby (ďalej len „FO“) (§10), opatrenia na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov na vývin dieťaťa, plnoletej FO (§11 ods.1),
 - *spolupracuje* - s orgánom Sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „SPODaSK“) a so zariadením pri hodnotení situácie dieťaťa a rodiny, posúdenie možnosti rodičov, ďalších príbuzných dieťaťa riešiť situáciu dieťaťa a rodiny na účely určenia miery ohrozenia dieťaťa,
 - *spolupôsobí* - pri výkone výchovných opatrení pri pomoci deťom, pre ktoré orgán SPODaSK vykonáva sociálnu kuratelu,
 - *podieľa sa* - na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa,
 - *poskytuje* - rodičovi (inej osobe) príspevok na dopravu, príspevok na osamostatnenie, informácie FO, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom (postup vybavovania),
 - *poskytuje pomoc* - dieťaťu v naliehavých prípadoch (zdravie, život), dieťaťu, plnoletej FO ohrozenej správaním člena rodiny, na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom, a členmi rodiny, keď bolo umiestnené v zariadení, mladému

dospelému po skončení ústavnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti, náhradnej osobnej starostlivosti pri zabezpečovaní bývania a zamestnania,

- poskytuje súčinnosť - štátnym orgánom, zariadeniu, SPODaSK pri zisťovaní rodinných, bytových a sociálnych pomerov a osamostatňovaní sa mladého dospelého,
 - utvára podmienky pre prácu s komunitou,
 - vyhľadáva FO, ktorým možno zveriť dieťa do starostlivosti,
 - vyjadruje sa k spôsobu života FO, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom,
 - vedie evidenciu detí, rodín, plnoletých FO, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPODaSK,
 - kontroluje úroveň vykonávania opatrení SPODaSK u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,
 - plní funkciu majetkového opatrovníka a poručníka, 1x za 6 mesiacov predkladá správu orgánu SPODaSK o sociálnej situácii v rodine, ktoré bolo odňaté zo starostlivosti, hodnotí možnosť návratu do rodiny alebo zverenie do inej náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti, je súčinná pri spracúvaní plánu výkonu výchovného opatrenia / plánu sociálnej práce orgánom SPODaSK s rodinou dieťaťa, akreditovaným subjektom, centrom
 - a plní ďalšie úlohy, ktoré vyplývajú z uvedeného zákona.
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov: najmä rozhoduje o jednorazovej dávke, poskytuje FO poradenstvo v oblasti hmotnej núdze, poskytuje súčinnosť ÚPSVaR pri plnení úloh, vykonáva osobitného príjemcu dávky a príspevkov
 - zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 532/2007 Z. z. (najmä výkon osobitného príjemcu dávky)
 - zákona č. 571/2009 Z. z. o rodičovskom príspevku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. (najmä výkon osobitného príjemcu dávky)
 - zákon č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a o príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých predpisov (najmä výkon osobitného príjemcu dávky)
 - zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve v z. n. p. (zabezpečuje pohreb)
 - zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, vykonávanie poručníctva
 - zákon č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine, vykonávanie majetkového opatrovníctva

Ďalšie rozsiahly úsek činnosti, ktorý odbor zabezpečuje je – bytová politika (nájomné byty, byty osobitného určenia, dočasné bývanie apod. , VZN č. 10/2011, zákon č. 443/2010 Z. z. Zákon o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní).

OSV uvedenú agendu plní prostredníctvom svojich oddelení a úsekov činnosti. Odbor sa člení na dve oddelenia:

- oddelenie sociálnej a krízovej intervencie,
- oddelenie služieb dlhodobej starostlivosti,

a tie na úseky činnosti:

- komunitný rozvoj, komunitné plánovanie, komunitné centrá,
- denné centrá, chránené dielne,
- zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa.

Vízie a ciele rozvoja sociálnych služieb sú obsiahnuté v dokumente **Komunitný plán sociálnych služieb mesta Banská Bystrica na roky 2021-2027**. Tento sa spracováva v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. v znp., ktorý určuje jeho štruktúru a obsah. Pri dodržaní princípov, spôsobov a postupov spracovania

dokumentu v zmysle komunitného plánovania sa ukáže skutočná potreba rozvoja sociálnych služieb na konkrétne cieľové skupiny a nasmerovanie sociálnej politiky mesta.

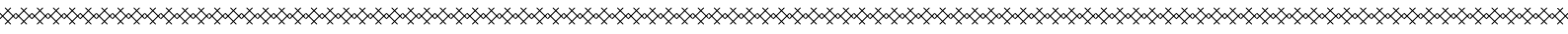
Projekty realizované v roku 2023:

- Národný projekt – Podpora opatrovateľskej služby v meste Banská Bystrica II.
- Národný projekt aktivačná činnosť formou dobrovoľníckej služby podpora zamestnanosti v ZSS aj pre prijímateľov opatrovateľskej služby
- Program KLOP-KLOP s CD n. o.
- Národnom projekte „Podpora zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa“
- Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok – pre ZSS aj prijímateľov opatrovateľskej služby
- Projekt „Darček pod stromček“
- Čítankovo (v spolupráci s Centrom dobrovoľníctva n.o.)
- Projekt „Červený nos“
- Bylinkáreň na Fončorde
- Nie si sám
- EKodeň v KC Sásova
- Literárny klub - Tvorím, teda som
- Škola volá/Detský jarmok
- Máte radi šach?
- Fončordácky deň zvierat
- Fončordácke ryžové komunitné hody 2023
- Veľkonočný stolnotenisový turnaj
- Deň jógy
- Babie leto
- Chránené pracoviská
- Projekt Servis Learning
- Projekt „Vnúčence“
- Projekt „Digitálny seniori“
- Fit senior
- Projekt Active.me
- Deeskalácia konfliktu v sociálnych službách
- Projekt HENKEL SLOVENSKO SENIOROM

Jednotlivé oddelenia a úseky činnosti každý rok spracovávajú podrobné správy o činnosti za každý kalendárny rok. V prípade záujmu, či potreby sú k dispozícii na OSV a zverejňované na webovej stránke mesta. Zároveň sú každoročne určované vízie, ciele plnenia zamerané na rozvoj sociálnych služieb.

Pre rok 2023 to boli najmä:

- rozvoj terénnej sociálnej služby krízovej intervencie
- rozvoj preventívnych aktivít na riešenie rôznych sociálno-patologických javov
- rozšírenie činností sociálnej služby – denné centrá, zvýšenie aktivizácie jej členov, otváranie sa verejnosti a prezentácia práce centier
- rozširovať ponuky kompenzačných pomôcok pre sociálnu službu požičiavanie pomôcok
- rozvoj odľahčovacej služby
- rozvoj a modernizácia služby monitorovanie a signalizácia potreby pomoci
- zlepšiť podmienky pre záujmovú činnosť prijímateľov sociálnych služieb v jednotlivých ZSS

-
- realizácia oddychovej zóny Magnólia - vytvorenie bezbariérového exteriérového priestoru pri ZPS Jeseň
 - Deň otvorených dverí v ZSS
 - spoločné podujatie pre rodičov s deťmi v Rozprávkových jasličkách
 - odborné vzdelávanie pre rodičov detí vo veku do 3 rokov
 - vytváranie bezbariérového prostredia v ZSS a modernizácia priestorov

Zdravotníctvo

V meste Banská Bystrica je pre občanov zabezpečená zdravotná starostlivosť prostredníctvom štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadení, vo forme ambulantnej, ústavnej a lekárenskej starostlivosti. Z nich uvádzame tie najvýznamnejšie, ktoré svojou kapacitou obslúžia najväčší počet pacientov:

- Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica (ďalej „FNsP“)
- Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica (ďalej „DFNsP“)
- Poliklinika Banská Bystrica
- Poliklinika Sásová
- Poliklinika NOVAMED
- Medicínske centrum Zdravomed
- Medicínske centrum Mediklin
- Medicínske centrum Slniečnica
- Medical Park
- Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb Banská Bystrica
- Ortotech - ortopedická klinika
- Mammacentrum sv. Agáty
- Ambulantná pohotovostná služba v priestoroch FNsP
- Detská pohotovosť – Ambulantná pohotovostná služba v priestoroch DFNsP

V roku 2022 fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica vypracovala a predložila rozvojový projekt rekonštrukcie a výstavby nemocnice s investičnými nákladmi vo výške 473 mil. eur s DPH. Po zohľadnení budúcich potrieb a z dôvodu, že súčasná infraštruktúra je v nevyhovujúcom stave, ktorá vyžaduje veľké investície, projekt počíta s výstavbou novej hlavnej budovy nemocnice v rámci existujúceho areálu a jej napojenie na existujúcu infraštruktúru, ktorá bude rekonštruovaná. Vláda 12.6.2023 schválila projekt výstavby novej modernej nemocnice v priestoroch súčasného areálu po tom, ako sa z financií plánu obnovy upustilo od postavenia bratislavskej nemocnice Rázsochy. Nová nemocnica počíta s 830 lôžkami a stáť by mala približne 450 miliónov Eur. Na jeseň v roku 2023 bolo vyhlásené obstarávanie na zhotoviteľa stavby novej nemocnice. Prvé stavebné práce by mali začať koncom roka 2024. V hodnotení INEKO sa Rooseveltova nemocnica stala druhou najlepšou nemocnicou na Slovensku a taktiež najtransparentnejšou nemocnicou.

Rekonštrukcia **Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici**, ktorá začala v roku 2019 vďaka získaným eurofondom z Integrovaného regionálneho operačného programu v celkovom objeme takmer 14 miliónov Eur, pokračovala úspešne aj v roku 2020. Po rekonštrukcii ambulancií boli realizované stavebné úpravy lôžkových oddelení, kde muselo dôjsť aj k dispozičným zmenám. Bol vybudovaný kompletný blok operačných sál aj s dospeláckou miestnosťou pre malých pacientov po operačných zákrokoch až do doby, kým sa nepreberú z anestézie. Súčasťou projektu je aj rekonštrukcia úseku batoliat (od 1 do 3 rokov), úseku veľkých detí (od 3 do 18 rokov) a Kliniky detskej chirurgie. Dispozičné riešenia počítajú so zázemím pre personál a pacientov, a aj pre rodičov. Súčasťou zrekonštruovanej nemocnice bude herňa, spoločenská miestnosť s kuchynským kútikom, priestory pre nemocničnú školu, miestnosti určené na rozhovory rodičov s lekármi, ale aj priestor so závesným systémom na hygienu nemobilných väčších detí. V druhej polovici roka 2023 bola rekonštrukcia ukončená a dňa 11.12.2023 bola zrekonštruovaná nemocnica slávnostne otvorená.

Kultúra

Aktivity Oddelenia kultúry

Kultúra je komplex špecifických duchovných, materiálnych, intelektuálnych a emocionálnych čít spoločnosti alebo sociálnej skupiny, ktorý zahŕňa spolu s umením a literatúrou aj spoločný spôsob života, životný štýl, hodnotový systém, tradície a vieru. Každé umelecké dielo, či už hudobné, literárne, divadelné, filmové alebo výtvarné, do určitej miery ovplyvňuje svojho prijímateľa. Kultúra je časťou sociálnych vzťahov spoločnosti, stojí na rovnakej úrovni ako politický, právny a ekonomický systém. Prínos kultúry pre rozvoj spoločnosti je na globálnej úrovni formálne uznaný už viac ako pol storočia. S ohľadom na nový rozmer aj strategický prístup k rozvoju kultúry, vrátane možností implementácie potrebných opatrení. Všetkých 6 medzinárodných dohovorov Organizácie Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) bolo priamo včlenených do najkomplexnejšieho a univerzálneho medzinárodného strategického dokumentu, ktorým je pre toto obdobie Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj. Kultúra sa postupne začína vnímať ako dôležitý princíp miestneho, resp. mestského udržateľného rozvoja. Oddelenie kultúry mesta Banská Bystrica je realizátorom mestskej kultúry. Svojimi aktivitami sa výrazne podieľa na spoločenskom živote Banskej Bystrice, ale aj na podujatiach presahujúcich rámec krajského mesta.

Mesto je zakladateľom neziskovej organizácie Mestské divadlo – Divadlo z Pasáže, ktoré spolu s ďalšími mnohými kultúrnymi a umeleckými inštitúciami, organizáciami či subjektmi v meste patrí k jedinečným svojho druhu na Slovensku.

Pri realizácii podujatí Oddelenie kultúry úzko spolupracuje s mnohými odborníkmi, významnými umelcami, banskobystrickými umeleckými školami (Základná umelecká škola J. Cikker, Konzervatórium J. L. Bellu, Akadémia umení v Banskej Bystrici a iné), s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici, kultúrnymi a umeleckými inštitúciami a organizáciami v meste, ako aj tretím sektorom. Zároveň sa snaží o vytváranie primeraného zázemia pre fungovanie mestskej kultúry s ohľadom na potreby obyvateľov a obyvateľiek.

Podujatia v roku 2023

Mesto Banská Bystrica pripravuje každoročne širokú škálu podujatí rôznych žánrov pre všetky vekové kategórie. Po pandémie, ktorá za ostatné roky výrazne ovplyvnila organizáciu podujatí, rok 2023 odštartoval slávnostným novoročným programom pri príležitosti 30. výročia vzniku Slovenskej republiky. Vyhľadávaným podujatím sa stalo podujatie pripravované v spolupráci so Stredoslovenským osvetovým strediskom Fašiangy v meste. Festival klasickej hudby, ktorý patrí medzi najstaršie na Slovensku, si v roku 2023 na svoje konto pripísal 62. ročník **Banskobystrická hudobná jar** hostila počas jarných mesiacov nielen domácich, ale aj zahraničných umelcov. V programovej štruktúre nechýbal ani dlhoročne organizovaný medzinárodný festival – **27. United Europe Jazz Festival**. K štandardne pripravovaným podujatiam oddelením kultúry patria každoročne Dni mesta, Banskobystrické kultúrne leto, Radvanský jarmok, Akadémia európskeho seniora a Banskobystrické Vianoce. Okrem spomenutých podujatí sa v roku 2023 realizovali aj cyklické podujatia Čaj o piatej, Ars Poetica Neosoliensis, Ateliér 3G a SLOVOMfest, a tiež podujatia viažuce sa k výročiam významných osobností, historickým udalostiam alebo pamätným dňom, napr. Dňu vojnovým veteránom, a iné. Projekt Klubové povstanie, opäť prepojil známe banskobystrické kluby. Myšlienka prepojenia klubov na pôde mesta vznikla v čase, kedy sa mesto uchádzalo o titul Mesto kultúry 2022. Inovatívny prístup ku kultúre v našom meste, založený na prepájaní a spolupráci všetkých aktérov v oblasti kultúry sa aj naďalej ukazuje ako kľúčový.

Oddelenie kultúry participovalo i na mnohých podujatiach organizovaných odbornými útvarmi MsÚ, kultúrnymi a umeleckými inštitúciami, organizáciami či subjektmi. Programoví pracovníci Oddelenia

kultúry, Referátu Robotnícky dom, dramaturgicky a produkčne pripravili v roku 2023 spolu 140 podujatí.

Ďalšie aktivity v roku 2023

Rok 2023 bol rokom dopracovania, resp. aktualizácie a schválenia Koncepcie rozvoja kultúry v meste Banská Bystrica do roku 2030 a tvorby akčných plánov, ktoré majú umožniť realizáciu širokého spektra aktivít identifikovaných v strategickej časti koncepcie.

Koncepcia rozvoja kultúry v meste Banská Bystrica do roku 2030 je strategickým dokumentom rozvoja kultúry, ktorý nadväzuje na trendy v rozvinutých krajinách. Úlohou tohto dokumentu je vytvoriť predpoklady lepšej spolupráce všetkých aktérov v oblasti kultúr a podmienky, aby kultúra plnila svoje celospoločenské poslanie.

Pre zatraktívnenie vstupu na Trh remesiel sa v roku 2023, na základe grafických návrhov scénografa Františka Liptáka, zrealizovala výroba drevenej vstupnej brány, ktorá bola po prvýkrát predstavená verejnosti na 365. Radvanskom jarmoku.

Atmosféru Banskobystrických Vianoc doplnil drevený Betlehem z dielne majstra ľudovej umeleckej výroby Petra Zoričáka.

Do kultúrneho diania na území mesta sa zapájajú aj jednotlivé mestské časti. V súlade so štatútmi mesta Banská Bystrica vyčlenilo mesto na činnosť výborov v mestských častiach volebných obvodov v roku 2023 sumu 2 Eur na občana daného volebného obvodu. Časť z nich výbory využívajú práve na prípravu a realizáciu kultúrnych podujatí a aktivít.

Na kultúrnom dianí v Banskej Bystrici participujú aj fyzické osoby, právnické osoby alebo fyzické osoby – podnikatelia. Organizátorom verejných kultúrnych podujatí vyplývajú v zmysle zákona č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach v znení neskorších predpisov rôzne povinnosti voči mestu, napr. oznamovacia povinnosť o zámere usporiadať verejné kultúrne podujatie. Tieto podujatia sa konajú v uzatvorených prevádzkach alebo na verejných priestranstvách.

Finančné ukazovatele

Viaczdrojové financovanie kultúry sa mesto snaží zabezpečiť získavaním finančných zdrojov z rôznych dotačných schém, a to nielen na kultúrne podujatia, ale aj na technické vybavenie, či rôzne stavebné úpravy aktuálne jediného kultúrneho stánku v rukách mesta, Robotníckeho domu.

V roku 2023 sa mesto zapojilo okrem výziev Fondu na podporu umenia, aj do výziev Banskobystrického samosprávneho kraja a Ministerstva kultúry SR. Na Fond na podporu umenia bolo podaných 5 projektov, úspešné boli 3. Z týchto zdrojov tak mesto získalo podporu v celkovej výške 17 800 Eur.

Aktivity plánované v roku 2024

Okrem tradičných programov a podujatí plánuje mesto pokračovať v organizácii podujatí viažucich sa k výročiam významných osobností, historickým udalostiam, pamätným dňom ako i naďalej aktívne pokračovať v dobre nastavenej spolupráci s kultúrnymi a umeleckými inštitúciami, organizáciami či subjektmi pôsobiacimi v meste. K prioritám patrí podpora študentov a absolventov umeleckých škôl nachádzajúcich sa na území mesta.

Kultúrne pamiatky, pamätihodnosti a vojnové hroby

Kultúrne dedičstvo predstavuje rozsiahle bohatstvo spoločnosti. Vnímame ho ako odkaz minulých generácií generáciám budúcim. Je v záujme danej spoločnosti a celého ľudstva chrániť ho a zachovávať. Vyvíja sa a mení na základe aktuálneho spoločenského kontextu. Ovplyvňujú ho neustále sa meniace

vzťahy moci a identít. Pri kultúrnom dedičstve je dôležitá kategória pamäte na individuálnej aj spoločenskej úrovni.

V zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov obec utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na svojom území. Môže utvárať zdroje na príspevky vlastníkom na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na území obce, rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce.

Obec v zmysle zákona č. 130/2005 Z. z. o vojnových hroboch v znení neskorších predpisov zabezpečuje starostlivosť o vojnové hroby, ktoré sa nachádzajú na jej území. Starostlivosť o nich je prejavom kultúrnej vyspelosti krajiny, jej vzťahu k histórii, zachovávaní humanitárneho posolstva a tradícií. Vývoj starostlivosti o vojnové hroby je na našom území prirodzene ovplyvnený formovaním legislatívy tých štátnych útvarov, ktorých sme boli súčasťou, ako aj vývojom medzinárodného humanitárneho práva. Súčasná moderná právna úprava starostlivosti o vojnové hroby v Slovenskej republike vychádza zo Ženevských dohôd na ochranu obetí vojny zo dňa 12.8.1949 a dodatkových protokolov k nim prijatých z 8.6.1977.

Vyhlásenie pamätihodností mesta

Zámerom mesta je vyhlásiť pamätihodnosti mesta a schváliť ich evidenciu v záujme ochrany ich kultúrno-historickej hodnoty, zachovania a zlepšenia ich stavu pre budúce generácie. Komisia pre pamätihodnosti mesta na svojich zasadnutiach v dňoch 10.03.2023, 23.11.2023 prerokovala doručené podnety fyzických a právnických osôb na vyhlásenie nových pamätihodností mesta, ktoré odporúča vyhlásiť za pamätihodnosti mesta:

- *Klára Kubičková ako osobnosť,*
- *Oľga Kráľová Mistríková ako osobnosť,*
- *Zahrnutie historických líp ako súčasti už existujúcej pamätihodnosti Parku pod Pamätníkom SNP ako kombinované dielo prírody a človeka,*
- *Ivan Bukovčan ako osobnosť,*
- *Mestská Hrobka M na Katolíckom cintoríne ako drobná architektúra,*
- *Kaplnka Najsvätejšieho Srdca Ježišovho na Katolíckom cintoríne ako drobná architektúra,*
- *Kaplnka Sv. Jána Nepomuckého v Kostiviarskej ako drobná architektúra,*
- *Dom kultúry ako architektonická pamiatka,*
- *Krížová cesta do Španej Doliny – banskobystriická časť ako kombinované dielo prírody a človeka.*

Vzhľadom na fyzické odstránenie havarovanej časti Hate na potoku Bystrica spoluvlastníkom stavby Slovenka2 s.r.o., vyhlásenej za pamätihodnosti s názvom „Regulátor vody“, navrhuje Komisia pre pamätihodnosti vyňať vyhlásenú pamätihodnosť zo Zoznamu pamätihodností mesta Banská Bystrica.

V priebehu roka 2024 budú odporúčané návrhy predložené na schválenie do MsZ.

Zabezpečenie obnovy kultúrnych pamiatok a pamätihodností, výtvarných diel, vojnových hrobov a iných pietnych symbolov v meste

V roku 2023 mesto realizovalo nasledovné odborné a znalecké posudky a zábery obnovy potrebné k ochrane a obnove pamiatok:

- spracovanie Zámeru obnovy Pomníka československým legionárom pri vojnovom cintoríne v Majeri sochárom Mgr. art. Matúšom Jančúrom,

- spracovanie archeologického výskumu na objekte „Zaniknutá bašta mestského opevnenia“ v lokalite ulica T. Vansovej firmou Midlant Adventure s.r.o.,
- spracovanie záverov Odborného fóra „Revitalizácia Medeného hámra 2023“ s návrhom krokov odporúčaní pre revitalizáciu areálu Medeného hámra MSc. Líviou Gažovou, Piešťany,
- spracovanie Zámeru obnovy výtvarného diela HEXAGON v Parku pod Pamätníkom SNP od Jána Ondrejoviča sochárom Mgr. art. Matúšom Jančurom,
- spracovanie znaleckých posudkov k 15 umeleckým dielam znalkyňou v odbore výtvarné umenie Mgr. Darinou Arce, konkrétne:

• MOBIL	ulica Družby 5,	1973	Michal Kern
• MÖBIOVA PÁSKA	Horná 77	1984	Štefan Belohradský
• OBYTNÁ PLASTIKA	Bakossova 33	1972	Jaroslav Kubička
• PARTIZÁN	ŽS - Mesto	1974	Karol Dúbravský
• PLASTIKA FONTÁNY	Dolná 69	1984	Mikuláš Palko
• ŠPORTOVCI	Cesta na štadión	1967	Michal Štefunko
• UNIVERZUM	Beskydská 1	1976	Michal Kern
• ZVÍŤAZILI	ČSA 9	1968	Pavol Tóth
• MOROVÝ STĹP	Námestie SNP	1719, 1897	neznámy
• HEXAGON	Park pod Pamätníkom SNP, 1969		Ján Ondrejovič
• LABYRINT	Mládežnícka 27	1976	Stanislav Balko
• FONTÁNA „HRÍBY“	Krivánska 26	80.roky 20.st.	Rudolf Bizoň
• POĽNÉ ZNAKY	Park pod Pamätníkom SNP 1969		Vladimír Kompánek
• MOTÝĽ	priestory OZ KOVO, BA1980		Mikuláš Palko
• KRAJINA	priestory OZ KOVO, BA1980		Mikuláš Palko
- Dokončenie a spracovanie Architektonicko-historického a umelecko-historického výskumu NKP Medený Hámor, Laskomerská 2, objektov ÚZPF 2710/1 - Hiarty, ÚZPF 2710/2 – Dielne a ÚZPF 2710/4– Vodný náhon Mgr. Ľubicou Fillovou, Mgr. Michalom Šimkovicom a kol., pozostávajúceho z častí slohová analýza, archívny výskum, návrh obnovy, fotodokumentácia a grafická časť,

V roku 2023 mesto realizovalo nasledovné obnovy umeleckých diel:

- odborné ošetrenie a zakonzervovanie zachovaného torza originálu výtvarného diela Poľné znaky autora Vladimíra Kompánka reštaurátorom Mgr. art. Andrejom Šokom, art studio soka s.r.o.,
- I. etapu komplexnej obnovy výtvarného diela HEXAGON od Jána Ondrejoviča z roku 1969 – vypracovanie technickej dokumentácie aktuálneho stavu diela, sumarizácia poškodených a chýbajúcich prvkov, výroba modelu, výroba kovových foriem pre odlievanie všetkých typov chýbajúcich komponentov diela, odlievanie nových tvaroviek – sochárom Mgr. art. Matúšom Jančurom, Ľupčianske kovožávody s.r.o.,

Ďalej mesto vyrobilo a osadilo novú pamätnú tabuľu na budovu RTVS Štúdio Banská Bystrica venovanú rozhlasovej novinárke Ote Plávkovej a odhalilo pamätnú tabuľu očnej lekárky MUDr. Heleny Šváčovej.

Počas celého roku 2023 sa mesto priebežne staralo o 780 vojnových hrobov a iných pietnych symbolov, spresňovali sa údaje v databáze Ministerstva vnútra SR.

Príspevok Ministerstva vnútra SR poskytnutý na výkon prác na vojnových hrobách použilo mesto v roku 2023 na:

- celoročnú údržbu pietnych miest – Pamätníka obetiam fašizmu v Kremničke,
- celoročnú údržbu Vojnového cintorína prvej svetovej vojny v Majeri,
- pokračujúce práce na revitalizácii objektu Protitankovej priekopy - vojnového hrobu ÚZVH číslo 50843800782 výrubom drevín s obvodom kmeňa nad 40 cm (meraným vo výške 130 cm), frézovaním pňov, čistením priekopy a úpravou k nej príľahlých parciel,
- obnovu vojnového hrobu na Rímskokatolíckom cintoríne v BB (osadenie spadnutej nápisovej dosky a montáž dvoch betónových stĺpikov s ozdobnou reťazou ako doplnenie ohradenia pietneho miesta vojnových hrobov prvej a druhej svetovej vojny v pietnom mieste)
- revitalizáciu zelene na dvoch masových hrobách na Židovskom cintoríne na Rudlovskej ulici,
- komplexnú obnovu a celkovú údržbu vojnového hrobu ÚEVH č. 50843800121 - súsošia „Ústup do hôr“ vrátane podstavca a dlažby v bezprostrednom okolí diela od Jána Hučka z roku 1969 na Železničnej stanici Uľanka sochárom Mgr. art. Matúšom Jančúrom, Ľupčianske kovozáводы s.r.o.

Finančné ukazovatele

Vojnové hroby

Údržba vojnových hrobov a iných pietnych symbolov bola v roku 2023 realizovaná v celkovej výške 19 231,60 Eur, z toho 15 689 Eur pochádzalo z príspevku Ministerstva vnútra SR.

Kultúrne pamiatky

Na zachovávanie kultúrneho dedičstva mesto v roku 2023 vynaložilo 91 877,78 Eur (v tom prvá etapa obnovy Hexagonu v celkovej výške 32 000 Eur).

Aktivity plánované v roku 2023

V súvislosti so zabezpečením obnovy kultúrnych pamiatok a pamätihodností, výtvarných diel, vojnových hrobov a iných pietnych symbolov v meste plánuje mesto v roku 2024 zrealizovať:

- pokračovanie rekonštrukčných prác na vojnových hrobách (priebežná bežná údržba 780 vojnových hrobov a iných pietnych symbolov, celoročná údržba zelene v okolí pietnych miest),
- realizáciu archeologického výskumu v lokalite masových popráv a miest povstaleckej obrany v Kremničke,
- obnovu Pomníka československých legionárov 1. svetovej vojny v Majeri
- obnovu Pomníka 1. svetovej vojny na Židovskom cintoríne a obnova ohradenia areálu s hrobovými miestami od zvyšku cintorína,
- obnovu hrobu Jána Egryho na Rímskokatolíckom cintoríne, Nám. Štefana Moysesesa
- realizáciu II-etapy obnovy výtvarného diela HEXAGON v Parku pod Pamätníkom SNP – celkové dokončenie prác,
- ošetrovanie a údržbu repliky výtvarného diela POL'NÉ ZNAKY v Parku pod Pamätníkom SNP,
- realizáciu pamätnej tabule, venovanej činnosti britských a amerických vojnových spravodajcov a ich slovenských spolubojovníkov, padlých v SNP,
- vyhotovenie popisov pamätihodností a ich preklad do anglického jazyka, doplnenie na webovú stránku mesta,
- úpravu webovej stránky pamätihodností

V rámci vypracovania štúdií a odborných materiálov mesto plánuje:

- *spracovanie archeologického výskumu v lokalite masových popráv a miest povstaleckej obrany v Kremničke ako východiska k príprave podkladov k vyhláseniu celého územia masových popráv a povstaleckej obrany v rokoch 1944 – 1945 v Kremničke za národnú kultúrnu pamiatku,*
- *spracovanie projektových dokumentácií a potrebných posudkov k realizácii nevyhnutných sanačných prác na objektoch NKP v Medenom hámri,*

Informácia o plnení povinnosti vlastníka vykonávať základnú ochranu národných kultúrnych pamiatok v zmysle § 28 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

Objekty, ktoré sú národnými kultúrnymi pamiatkami a sú majetkom mesta sú v správe viacerých odborných útvarov MsÚ.

Základná ochrana národných kultúrnych pamiatok v majetku mesta v roku 2023

➤ **Budova na Robotníckej ul. č. 3**

Od 1.1.2022 je objekt v správe mesta. Ide o tzv. Robotnícky dom, ktorého rekonštrukcia prebehla v roku 2015. V roku 2019 bolo realizované odvodnenie muriva pivničných priestorov, klimatizácia sály a bola vybudovaná sieň bábkarov Dušovcov. Ochrana národnej kultúrnej pamiatky je vykonávaná priebežne.

➤ **Budova na Lazovej ul. č. 19, Bašta na Lazovej ul.**

Od roku 2013 je objekt nevyužívaný. Je vo veľmi zlom technickom stave. Je potrebná oprava strechy, omietky, okien. V zlom technickom stave sú aj vnútorné zábradlia, vstupná brána a schodišťa. V nehnuteľnosti je nefunkčné kúrenie. Budova vyžaduje kompletnú rekonštrukciu.

Bašta bola prenajatá občianskym združením Laputa za účelom vzniku Literárneho domu. S jej obnovou začalo občianske združenie ešte v roku 2013. Nehnuteľnosť bola kompletne vyčistená, bol vykonaný archeologický výskum, ale pre chýbajúce financie k samotnej rekonštrukcii zatiaľ nedošlo. Je potrebné opraviť strechu a zrekonštruovať celý interiér. Po vzájomnej dohode bola 22.12.2022 zmluva s občianskym združením Laputa predčasne ukončená.

➤ **Obuvnícka (Šusterská) bašta na Kollárovej ul.**

V kamennej stavbe bola opravovaná len strecha. Exteriér aj interiér sú v pôvodnom stave. Vchod je uzamknutý a bašta bola v roku 2023 nevyužívaná. Približne do roku 2010 využíval baštu Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica ako sklad, avšak veci, ktoré tam boli uskladnené, boli už vypratane.

➤ **Barbakán na Námestí Š. Moyses**

Objekt využívalo mesto ako informačné centrum do jej rekonštrukcie v roku 2005. Po rekonštrukcii bola budova prenajatá súčasnemu nájomcovi MEDUSA Restaurants, s.r.o. V roku 2019 boli zistené drobné závady – zatekanie presklenej strechy, opadaná omietka, vlhnutie pivničných priestorov, a bola vykonaná obnova náterov na dverách do budovy a do skladu. S cieľom zriadiť na 1. poschodí zážitkovú expozíciu boli priestory vymaľované, bola zrenovovaná dlažba a boli namontované ostne proti holubom. Zároveň bol zateplený strop. V roku 2022 bola Thurzo-Fugger zážitková expozícia sprístupnená verejnosti. V roku 2023 boli pretesnené spoje prvkov sklenenej strechy. Zároveň boli dve existujúce vyhrievacie telesá zamenené za klimatizačné jednotky, ktoré v zime vyhrievajú a v lete chladia priestory expozície na 1. poschodí.

➤ **Mestská veža na Námestí Š. Moyses**

Veža bola rekonštruovaná spolu s Barbakánom, avšak len zvonka (fasáda). Interiér rekonštruovaný nebol, schody aj dlážka sú už v dosť zlom stave. V novembri 2019 bol interiér veže kompletne zameraný. Plánovaná rekonštrukcia objektu je v príprave, bola kompletne vyčistená

od holubieho trusu a boli namontované sieťky a ostne proti holubom na okná. V roku 2020 boli priestory veže kompletne vyčistené od holubieho trusu a na okná boli namontované sieťky a ostne proti holubom. V priestore pod zvoncami bola vymenená časť zhnitej drevenej podlahy a spevnené drevené schodisko, vedúce ku zvonom. V miestnosti prvého poschodia veže, ktorá je súčasťou stálej Thurzo – Fugger zážitkovej expozície, boli v roku 2021 vymaľované steny a v roku 2023 bola namontovaná klimatizačná jednotka, ktorá v zime vyhrieva a v lete ochladzuje priestor. Zároveň bolo v roku 2023 zrealizované verejné obstarávanie na vypracovanie Ideového návrhu rekonštrukcie Petermanovej veže a jej sprístupnenie verejnosti.

➤ **Hodinová veža na Námestí SNP**

V rokoch 1996 – 1997 bola realizovaná komplexná obnova veže, pričom základy boli podchytené mikropilótami. Rekonštrukcia ochoze bola vykonaná v roku 2013. V rámci obnovy fasády Hodinovej veže bol jej posledný náter realizovaný v roku 2014. Ochrana národnej kultúrnej pamiatky je vykonávaná priebežne. V roku 2022 boli vymaľované priestory prízemia a vymenená dlažba. V 2023 boli ošetrené vstupné dvere do prízemia a sanovaná nika výmenou konštrukcie rámu a výmenou skla za bezpečnostné.

➤ **Areál Medeného hámra – „Hiarty“, „Dielne“ a „Vodný náhon“**

V rámci areálu Medeného hámra bolo mesto vlastníkom len vodného náhonu, avšak v roku 2021 získalo do vlastníctva aj budovu hiartov a dielní a časť pozemkov. V roku 2022 sa v rámci dotačných schém Banskobystrického samosprávneho kraja a Ministerstva kultúry SR realizovalo zameranie a 3D vizualizácia budov a okolia objektov, architektonicko-historický výskum budov a 1. etapa archeologického výskumu. V roku 2023 bol dokončený Architektonicko-historický a umelecko-historický výskum objektov hiarty, dielne a vodný náhon. Objekty sú v havarijnom technickom stave. V roku 2023 bol realizovaný dočasný odkvapový systém objektu hiarty.

➤ **Kaštieľ Radvanských na Sládkovičovej ul. č. 1**

Objekt je prenajatý nájomcovi Akadémie umení v Banskej Bystrici. Zmluva o nájme je uzatvorená na dobu určitú, a to do 14.7.2053. V súčasnosti je v rekonštrukcii. Kompletne zrekonštruovaná je strecha kaštieľa.

➤ **Budova na Senickej ceste č. 57**

Od roku 2013 je objekt využívaný občianskym združením Senica na kultúrne a spoločenské aktivity. Posledná rekonštrukcia bola realizovaná v roku 1999. Budova je v dobrom technickom stave. Interiér je upravovaný súčasným nájomníkom. Drobné opravy bude potrebné vykonať na plechovej streche.

➤ **Budova Materskej školy na Hornej ul. č. 22**

V roku 2019 bola realizovaná čiastočná rekonštrukcia budovy, stavebné úpravy, t.j. výmena 2 okien na kuchyni a 2 okien na spálni smerom do školského dvora. V roku 2023 prebiehala len bežná údržba interiéru budovy.

➤ **Budova Základnej umeleckej školy J. Cikkeru na Štefánikovom nábreží**

Objekt je v správe Základnej umeleckej školy J. Cikkeru. Ešte v roku 2021 bola realizovaná oprava celej fasády budovy školy a začalo sa s výmenou strešnej krytiny na budove. Stavebné práce boli ukončené na jar v roku 2022. V budúcnosti je nutná výmena okien. Obnova prebiehala v súlade s požiadavkami Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica.

- **Budova Mestského divadla – Divadla z pasáže, n.o. na Lazovnej ul. č. 21**
Divadlo z Pasáže užíva objekt na základe nájomnej zmluvy. Všetky náklady súvisiace so stavebnými úpravami hradí nájomca. V roku 2019 bol vypracovaný statický posudok k havarijnému stavu podkrovia.
- **Budova Národného domu v Národnej ul. č. 11**
Objekt má v dlhodobom prenájme Hotel Národný dom, a to do 30.6.2030. Účelom prenájmu je činnosť za účelom hotelových a reštauračných služieb a nočného baru.
- **Budova Materskej školy na Lazovnej ul. č. 32**
Objekt má z historického hľadiska mimoriadny význam. V budove sídlila 1. detská opatrovňa na území Rakúsko-Uhorska a súvisí s ďalším vývojom materských škôl na Slovensku.

Ochrana ďalších národných kultúrnych pamiatok v majetku mesta v roku 2023

- **Mestský park**
Koncom roka 2023 bol skoncipovaný návrh zmluvy o dielo prebehlo priame rokovacie konanie s víťazom krajinársko-architektonickej súťaže. V auguste a v septembri 2023 prebehol prieskum 53 ks stromov v Mestskom parku akustickým tomografom. Ochrana národnej kultúrnej pamiatky prebieha štandardným spôsobom, prostredníctvom príspevkovej organizácie Záhradnícke a rekreačné služby mesta.
- **Hroby s náhrobníkmi významných osobností – Ján Egry, Izidor Žiak Somolický, Ján Mory**
Ochrana národných kultúrnych pamiatok je vykonávaná podľa potreby (náhrobné kamene Jána Egryho a Jána Móryho v roku 2018).
- **Hradbové múry**
Vlastnícke vzťahy k hradbovým múrom nie sú síce vysporiadané, vlastníctvo hradieb mestom je však odôvodniteľné na základe odborných poznatkov, že na výstavbe, správe a udržiavaní hradieb sa podieľalo v minulosti mesto. V súčasnosti hradby nie sú evidované v majetku mesta, okrem Šusterskej (Obuvníckej) bašty, Bašty pri Lazovnej bráne a hradného areálu Barbakán. V roku 2022 sa realizovalo geodetické zameranie hradbových múrov v celkovej dĺžke 3 000 metrov prostredníctvom laserového skeneru umiestneného na bezpilotnom lietadle. Výstupom je husté mračno bodov (5cm RMSE) ale aj tradičný geodetický polohopis a výškopis autorizovaný geodetom.

Hospodárstvo

Mesto Banská Bystrica sa nachádza v strede Slovenska, v centrálnej časti Európy. Kontakt s okolitými krajinami a metropolami je jednoduchý nielen pre jeho centrálnu polohu, ale najmä vďaka rozvinutej infraštruktúre, ktorej budovanie neustále napreduje. Svojím významom presahuje hranice regiónu a patrí medzi najväčšie centrá školstva, kultúry, športu, ale aj cestovného ruchu na Slovensku. Jeho poloha v samotnom srdci Slovenska mu dáva predpoklady na to stať sa aj dopravným a logistickým centrom. Industrial park Banská Bystrica, priemyselný park spravovaný mestskou obchodnou spoločnosťou MBB a. s., je ideálnym priestorom s komplexnou technickou infraštruktúrou pre to, aby do mesta a regiónu prilákal nových investorov, ktorí by zároveň priniesli nové pracovné príležitosti pre miestnych obyvateľov. Leží na dopravnom uzle cestných a železničných komunikácií. V súčasnosti tu sídlia slovenské i zahraničné spoločnosti, z oblasti stavebného, strojárského a farmaceutického priemyslu. Funkčnosť priemyselnej oblasti Banskej Bystrice dopĺňa tiež skutočnosť, že tu sídlia všetky administratívne pobočky štátnych inštitúcií. Nechýbajú ani súkromné spoločnosti, ktoré sú nevyhnutné pre správny priebeh investície od jej samotného začiatku. Sídlia tu množstvo právnických, advokátskych, účtovných či poradenských kancelárií.

Z výrobných aktivít má v meste Banská Bystrica zastúpenie najmä strojársky priemysel, drevospracujúci priemysel, chemický a farmaceutický priemysel, stavebný priemysel a spoločnosti zaoberajúce sa informačnými technológiami.

Ekonomika mesta je vo veľkej miere v súčasnosti postavená aj na odvetviach služieb. V meste prekvitá obchod, a nielen obyvatelia mesta, ale aj jeho návštevníci môžu využiť príležitosti, ktoré im ponúkajú nákupné centrá, ako Europa Shopping Center, nákupné centrum spojené s autobusovou stanicou Terminal Shopping Center, nákupné centrum SC Point, či množstvo menších prevádzok v centre mesta. Z ďalších majú zastúpenie spoločnosti poskytujúce telekomunikačné, bankové, poštové, či poisťovacie služby.

Na území mesta vyrastajú **moderné administratívne komplexy**, ktoré majú potenciál prilákať nových investorov, napríklad z oblasti IT sektora, ktorí by tu mohli nájsť vhodné priestory, a teda tu vzniká možnosť pre vytvorenie nových pracovných miest. V areáli bývalých leteckých opravovní v Radvani pred pár rokmi vznikol z bývalej administratívnej budovy nový moderný kancelársky komplex **R2N business center**, ktorý ponúka priestory pre menšie i väčšie firmy. Výhodou je blízkosť rýchlostnej cesty R1 a bezprostredná blízkosť centra mesta. Ďalší komplex, ktorý nesie názov **Interpolis Office Center**, vyrástol v blízkosti budovy mestského úradu a bol otvorený v roku 2022.

Ešte v roku 2018 kúpila spoločnosť Arkon, a.s. pozemky o výmere 4,6 ha pod bývalou textilnou továrňou Slovenka na Striebornom námestí. Na jeseň roku 2020 investor projektu **SLOVENKA2**, ktorý by mal vzniknúť v jej areáli, doručil vedeniu Mesta Banská Bystrica spracovanú urbanistickú štúdiu. Tím architektov a urbanistov v nej zapracoval všetky úpravy projektu, ktoré počas odborných diskusií navrhli príslušné útvary mesta. Schválená urbanistická štúdia bude slúžiť ako podklad pre zmeny a doplnky platnej územno-plánovacej dokumentácie. Celé územie SLOVENKA2 je rozdelené na dve časti: 1. južné územie od Strieborného námestia približne do polovice pozemku na úrovni Stoličkovej ulice a 2. zvyšná severná časť, ktorá sa rozprestiera po oboch stranách potoka Bystrica. Zámerom investora je realizovať výstavbu projektu v niekoľkých etapách, so začiatkom v severnej časti územia. Pre obe časti sú aktuálne platné aj Územné plány zóny.

Investor na jeseň 2020 opäťovne sprístupnil pôvodne nevyužívaný areál verejnosti. Na začiatku septembra 2020 bol sprístupnený chodník, ktorý vedie od Strieborného námestia k ulici Cesta na amfiteáter.

Následne mali postupne vyrásť administratívne budovy, hotel, priestory pre obchod a služby, ale najmä bytové domy, čo vyplývalo z predstavenej ideovej štúdie investora. Rozsiahle územie bolo rozdelené na niekoľko častí, ktoré by mali byť budované po etapách. V polovici roka 2022 však spoločnosť Arkon, a.s. informovala, že pre rozsiahlosť projektu Slovenska dostali zatiaľ prioritu iné projekty. Arkon ostane aktívny len na západ od potoka Bystrica. Kvôli rozsiahlosti projektu prizval majiteľ pozemkov ďalšieho partnera, a to spoločnosť Proxenta a. s., ktorá chce na 34 500 m² postaviť mestskú štvrť Rezidencie Slovenka s prevažujúcou funkciou bývania. Plánovaná štvrť by podľa vyjadrení developera mala nasledovať súčasné trendy ako dodržanie ľudského merítka zástavby, t. j. maximálne šesťpodlažné objekty, uprednostnenie pešieho pohybu, či zakomponovanie tzv. zelených riešení s dôrazom na obmedzenie prehrievania prostredia. Trvanie výstavby odhadujú na osem rokov. V júni 2022 slávnostne zahájili výstavbu projektu Rezidencie Slovenka.

Spoločnosť KOOOPERATIVA v roku 2022 oznámila, že na miestne dlhodobu nevyužitú jamu pri budove mestského úradu plánuje vybudovať parkovací dom. Pre verejnosť a dlhodobý prenájom bude k dispozícii 210 parkovacích miest, druhú časť objektu by mali tvoriť obchodno-administratívne priestory. V roku 2023 začala výstavba nového parkovacieho domu.

V roku 2023 spoločnosť Fončorda development oznámila, že plánuje začať s výstavbu polyfunkčného súboru FLORA. Súčasťou výstavby bude 14 bytových a polyfunkčných domov s piatimi, respektíve siedmimi nadzemnými podlažiami a jedným až dvoma podzemnými podlažiami. Súbor by mal vyrásť na pozemkoch bývalého ZAaRESU vedľa Švermonej ulici. Celková hodnota investície by mala byť 80 miliónov Eur.

Životné prostredie

Oddelenie životného prostredia

Prenesený výkon štátnej správy - ochrana ovzdušia, ochrana prírody a krajiny, ochrana pred povodňami a úsek štátnej vodnej správy (malé vodné stavby) vykonáva v rámci mesta Banská Bystrica Oddelenie životného prostredia.

Mesto Banská Bystrica ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach **ochrany ovzdušia**. V polovici roku 2023 prebehla na úseku ochrany ovzdušia významná legislatívna zmena, ktorá sa dotkla mesta Banská Bystrica ako v oblasti riadenia kvality ovzdušia, tak aj pri prenesenom výkone štátnej správy ochrany ovzdušia. Do 30. 06. 2023 mesto, ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach ochrany ovzdušia, vydávalo v súlade s § 27 ods. 1 písm. c) zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov súhlas pre malé zdroje znečisťovania ovzdušia (ďalej len „MZZ“) podľa § 17 ods. 1 písm. a), c) a f). A to najmä súhlas podľa § 17 ods. 1 písm. c) na vydanie rozhodnutí o povolení stavieb malých zdrojov vrátane ich zmien a rozhodnutí na ich užívanie, ktorý je záväzným stanoviskom.

K 01. 07. 2023 však nadobudol účinnosť nový zákon č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého mesto Banská Bystrica, ako príslušný orgán štátnej správy ochrany ovzdušia vo veciach MZZ a vybraných osobitných činností naďalej vydáva súhlasy pre malé zdroje a to podľa § 26 ods. 1 písm. a) až c) a i), t. j. najmä podľa písm. a) súhlas na vydanie povolenia stavby stacionárneho zdroja vrátane jeho zmien a podľa písm. c) súhlas na trvalé užívanie stacionárneho zdroja vrátane užívania po vykonaných zmenách, ktoré majú vplyv na znečisťovanie ovzdušia. K uvedenému zákonu bolo prijatých 10 vykonávajúcich predpisov. V dôsledku tejto legislatívnej zmeny pribudla nová právna forma týkajúca sa zdrojov znečisťovania ovzdušia týkajúca sa aj MZZ a to povolenie stacionárneho zdroja a jeho zmeny podľa § 27 nového zákona. Toto povolenie stacionárneho zdroja je rozhodnutím, ktorým sa určujú požiadavky na jeho prevádzku z hľadiska ochrany ovzdušia a nevzťahuje sa na konanie stavebného úradu. Toto povolenie sa však z dôvodu zníženia administratívneho zaťaženia obcí / miest nevydáva podľa § 27 ods. 2 písm. b) pre malý zdroj, ktorý je spaľovacím zariadením, s celkovým menovitým tepelným príkonom do 0,1 MW, ak ide o samostatný zdroj určený na vykurovanie domácností.

V praxi sa najviac stretávame s MZZ určenými na vykurovanie domácností a iných objektov. Tie sú kategorizované v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 248/2023 Z. z. ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší, ako technologické celky obsahujúce spaľovacie zariadenia s nainštalovaným súhrnným menovitým tepelným príkonom do 300 kW. MZZ sú aj každé iné zariadenie, ktoré sú v zmysle tohto predpisu kategorizované ako zdroj znečisťovania ovzdušia a svojimi parametrami nedosahujú prahové kapacity / parametre stredného zdroja znečisťovania ovzdušia.

Najviac súhlasov na povolenie stavby MZZ a súhlasov na trvalé užívanie (prevádzky) MZZ býva vydaných v súvislosti s výstavbou alebo rekonštrukciou rodinných domov a to formou záväzného stanoviska mesta, ako dotknutého orgánu. Najväčšia početnosť vydaných súhlasov sa viaže k častiam mesta s prevládajúcou IBV - rodinných domov, ako sú Podlavice, Graniar, Slnečné stráne, Pršianska terasa, Suchý vrch, Rakytovce a IBV Moskovská. Pri novostavbách rodinných domov v súčasnosti prevládajú MZZ ako doplnkové / sekundárne zdroje tepla k primárnemu vykurovaniu tepelnými čerpadlami. Každoročne sa vyskytujú žiadosti individuálnych žiadateľov, ako majiteľov bytov v bytových domoch o doplnkové vykurovanie krbom, alebo individuálne vykurovanie bytu plynovým kotlom. Okrem novostavieb je tento trend najmä v starších bytových domoch s inštalovanými pôvodnými komínmi. V panelových bytových domoch sa takéto žiadosti takmer nevyskytujú. Celkovo bolo v roku **2023** vydaných 47 súhlasov na trvalé užívanie / prevádzku MZZ a 63 súhlasov na vydanie

povolenia na stavbu MZZ. Povolenie zdroja podľa § 27 zák. č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia nebolo vydané.

Mesto Banská Bystrica ako príslušný orgán ochrany ovzdušia v zmysle zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia určuje každoročne v súlade so Všeobecne záväzným nariadením mesta Banská Bystrica, vybraným prevádzkovateľom MZZ tzv. poplatok za znečisťovanie ovzdušia. Prevádzkovateľ MZZ, ktorým je právnická osoba a FO oprávnená na podnikanie, je povinný v zmysle citovaných predpisov vždy do 15. februára príslušného roku nahlásiť na mesto Banská Bystrica údaje o spotrebe palív a surovín, ktoré boli použité na prevádzku MZZ v roku predchádzajúcom. Na základe predložených údajov mesto určí poplatok za znečisťovanie ovzdušia. Poplatky aj uložené pokuty za nedodržanie termínu nahlasovacej povinnosti sú príjmom mesta. V roku **2023** mesto vydalo 260 rozhodnutí o poplatku za znečisťovanie ovzdušia. Celkový príjem na zaplatených poplatkoch bol vo výške 9 436 Eur.

Mesto Banská Bystrica v zmysle preneseného výkonu štátnej správy, na úseku **ochrany pred povodňami**, zabezpečuje činnosti ohľadom riešení a kompetencií daných v zákone o ochrane pred povodňami. Je spracovávaný a každoročne aktualizovaný povodňový plán záchranných prác mesta, v zmysle zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Mesto je účastné na povodňových prehliadkach na vodných tokoch pretekajúcich cez dané územie.

Pracovníci sa zúčastňujú prejednávaniu priestupkov na úseku ochrany pred povodňami, uvedených v zákone. Z hľadiska nariadení a noriem sa hodnotia následky spôsobené povodňami, opatrenia vykonané na ochranu pred povodňami, náklady vynaložené na výkon záchranných prác a predkladá sa súhrnná správa o následkoch povodní, spôsobených škodách a o nákladoch na výkon záchranných prác. Celá uvedená agenda sa poskytuje Okresnému úradu Banská Bystrica.

V roku 2023 boli na území mesta zaznamenané 2 významnejšie povodňové situácie s vyhlásením najvyššieho III. stupňa povodňovej aktivity. Prvá povodňová situácia nastala v m. č. Šalková vo februári 2023, pri ktorej bol zatopený nebytový priestor v majetku mesta Banská Bystrica, a to z dôvodu vzdutia vodnej hladiny v spojitosti s jej zamrznutím v dôsledku nedodržania prevádzkového poriadku MV Šalková, t. j. včasného popustenia hrádze. V prípade dodržania prevádzkového poriadku by k situácii nedošlo. V máji 2023 došlo k povodni v dôsledku dažďa extrémnej intenzity nad centrálnou a západnou časťou mesta o páde 23-25 mm vodných zrážok za hodinu, kedy dažďové vpuste nedokázali kapacitne poňať povrchové vody v dôsledku čoho došlo ako ku zatopeniu cestných komunikácií, ale aj ich zaneseniu splaveným bahnom. Uvedené situácie posledných rokov vznikajú v dôsledku nerovnomernej distribúcie zrážok intenzívneho charakteru a extrémnych prejavov počasia, ktoré v posledných rokoch stúpajú a zrejme sa tento trend bude stupňovať. Preto je dôležitá preventívna a prípravná činnosť a plná zainteresovanosť všetkých dotknutých subjektov tak, aby sa predišlo škodám na majetku a zdraví obyvateľov mesta.

Mesto ďalej zabezpečuje preventívne povodňové prehliadky na vodných tokoch v správe mesta Banská Bystrica (organizácia stretnutí, vedenie prehliadky, zisťovanie na mieste, zápis, vyhodnotenie).

Pracovníci mesta sa podieľajú na riešení ďalších podnetov a sťažností v súvislosti s ochranou pred povodňami, napr. príprava a vedenie pracovných a kontrolných rokovaní, zisťovanie skutkového stavu a miestne šetrenie, vyhodnotenie a uloženie opatrení a pod.

Čo sa týka protipovodňovej ochrany, mesto Banská Bystrica bolo spolu s Bratislavou po roku 2000 zaradené do štátneho programu protipovodňovej ochrany na Slovensku. V meste prebehol projekt s názvom „Banská Bystrica, ochrana intravilánu pred povodňami“, ktorého predmetom je vybudovanie protipovodňových ochranných línii v kombinácii s mobilným hradením na Hrone tak, aby bola

zabezpečená ochrana mesta pred vodou s bezpečnostným prevýšením. V rámci tejto stavby boli v roku 2021 až 2022 zrealizované takmer všetky úseky a ďalšie súvisiace opatrenia aj na prítokoch Hrona s následným prebehnutím kolaudácií jednotlivých stavebných objektov. V roku 2023 však nebolo ukončené pripomienkovanie / schválenie nových povodňových čiar, teda ani povodňový plán mesta nebol v danej veci aktualizovaný. Všetky skutočnosti by mali byť následne zohľadnené, tak aby postupy a manuály v prípade povodňových situácií boli aktuálne. Projekt ochrany zahŕňa komplexné vybudovanie a prepojenie súvisiacich objektov protipovodňovej ochrany intravilánu mesta Banská Bystrica v dĺžke cca 5,0 km po obidvoch stranách vodného toku. Tento projekt generálne zastrešuje Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. Banská Bystrica.

Mesto Banská Bystrica ako príslušný orgán z hľadiska **ochrany prírody a krajiny** dohliada v spolupráci so správcom zelene, príspevkovou organizáciou mesta Záhradnícke a rekreačné služby (ďalej „ZAaRES“), na stav drevín rastúcich mimo lesa na území mesta, a taktiež udeľuje povolenia (rozhodnutia) na výrub drevín. Najčastejšími dôvodmi pre udelenie povolenia na výrub drevín je ich zhoršený zdravotný stav, nevhodný rast v tesnej blízkosti fasád, tienenie, zabraňovanie prenikaniu svetla do okien budov a rodinných domov, ako aj s tým spojený nepriaznivý vplyv na okolie a ľudí, ako sú zlé hygienické pomery v bytoch, domoch, triedach a pod. Častými dôvodmi podaných žiadostí býva tiež ohrozovanie prevádzkyschopnosti inžinierskych sietí, ohrozovanie bezpečnosti a zdravia občanov, ako aj nebezpečenstvo spôsobenia značnej škody na majetku. Vo veci výrubu drevín bolo v roku **2023 podaných 70 žiadostí, pričom súhlas v plnom rozsahu bol udelený v 56 prípadoch**. Mesto v rozhodnutiach v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 a vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. Z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení vychádza pri rozhodovaní v súlade s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v platnom znení zo spoľahlivo zisteného stavu veci a nariaďuje aj primeranú náhradnú výsadbu za vyrúbané dreviny na vopred určenom mieste, a to na náklady žiadateľa, z ktorej sa žiadateľ po výsadbe mestu vykazuje a mesto náhradné výsadby samostatne eviduje. Ide o výsadbu ekologicky vhodných kultivarov, ktorá plní aj estetickú funkciu v mestskom prostredí. V prípadoch, ak nemožno uložiť náhradnú výsadbu, mesto ako orgán ochrany prírody uloží finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty drevín povolených na výrub. Finančná náhrada je príjmom obce, na území ktorej sa výrub uskutočňuje a obec je povinná tieto príjmy použiť výlučne na úhradu nákladov spojených s:

- a) vypracovaním dokumentu starostlivosti o dreviny,
- b) vypracovaním dokumentu miestneho územného systému ekologickej stability,
- c) výsadbou najmä geograficky pôvodných a tradičných druhov drevín a starostlivosťou o dreviny rastúce na jej území,
- d) realizáciou opatrení súvisiacich s vytváraním prvkov miestneho územného systému ekologickej stability podľa schváleného dokumentu miestneho územného systému ekologickej stability,
- e) budovaním prvkov zelenej infraštruktúry, ako sú zelené parky, zelené strechy alebo ekodukty,
- f) realizáciou opatrení na zabezpečenie starostlivosti o chránené územia a chránené stromy podľa programov starostlivosti o chránené územia a chránené stromy,
- g) realizáciou iných opatrení vykonávaných na účely ochrany prírody a krajiny v odôvodnených prípadoch na základe súhlasného stanoviska ministerstva.

Mesto samostatne eviduje nielen náhradné výsadby, ale aj finančné náhrady za vyrúbané dreviny, pričom príjem z finančných náhrad za rok **2023 bol vo výške 8 704,20 Eur**.

Mesto Banská Bystrica v prenesenom výkone pôsobnosti na úseku **štátnej vodnej správy** vydáva, v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) bod 1 a § 26 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vodách“) rozhodnutia a stanoviská. Formou rozhodnutia bolo v roku 2023 vydaných 5 povolení na odber podzemných vôd, v spojení so stavebným povolením vodnej stavby domovej studne. Ďalej bolo v zmysle § 28 zákona o vodách vydaných 169 vyjadrení, či je predpokladaná stavba, alebo zmena stavby možná z hľadiska ochrany vodných pomerov a za akých podmienok ju možno uskutočniť a užívať. Takisto boli preverované rôzne podnety od občanov mesta a prislúchajúcich obcí v oblasti znečisťovania životného prostredia na úseku vodného hospodárstva. Mesto Banská Bystrica vykonalo 9 kontrol nakladania s odpadovými vodami z domácnosti, kde zákon o vodách (§ 36 ods. 4) ukladá povinnosť vlastníkom nehnuteľností preukázať doklad o vývoze žumpy, alebo iný primeraný spôsob nakladania s odpadovými vodami. Mesto vo svojej kompetencii danej zákonom preveruje vodné stavby - domové studne, ktoré nemali vydané príslušné povolenia. Tu častokrát mesto Banská Bystrica začína konanie z vlastného podnetu - o dodatočnom povolení vodnej stavby.

Mesto Banská Bystrica je dotknutou obcou v prípade nových zámerov a zmien navrhovaných činností v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o **posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA)** a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Mesto zabezpečuje informovanosť verejnosti zverejňovaním oznámení o nových zámeroch a zmenách navrhovaných činností s možnosťou verejnosti sa k nim vyjadriť, ďalej zverejňovaním oznámení o rozhodnutiach z procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, oznámení o rozsahoch hodnotenia, správach o hodnotení a záverečných stanoviskách doručených príslušnými orgánmi (Okresným úradom Banská Bystrica, Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky) na úradnej tabuli a elektronickej úradnej tabuli mesta. Mesto ako dotknutá obec v stanovených lehotách vydáva stanoviská k zámerom, k zmenám navrhovaných činností, k návrhom rozsahu hodnotenia a k správam o hodnotení v lehotách stanovených zákonom. Mesto ďalej v spolupráci s navrhovateľmi zámerov zabezpečuje verejné prerokovania navrhovaných činností, z verejného prerokovania vypracúva záznam ktorý v lehote 10 dní zasiela príslušnému orgánu ako podklad pre záverečné stanovisko. V roku 2023 mesto Banská Bystrica vydalo stanoviská k 11-tim zámerom a zmenám navrhovaných činností a zrealizovalo 3 verejné prerokovania navrhovaných činností.

V zmysle zákona 150/2019 Z.z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a vyhlášky Ministerstva životného prostredia č. 450/2019 Z. z. – podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov rastlín a živočíchov sa mesto prostredníctvom oddelenia životného prostredia (nad rámec preneseného výkonu štátnej správy) angažuje v procese **eliminácie invázných rastlín**. V zmysle vydanej vyhlášky mesto vykonáva osvetu ohľadom zneškodňovania, ako aj proces spoznávania týchto rastlín. Do všetkých informačných tabúl na území mesta distribuuje fotodokumentáciu vybraných druhov (vybratých a zverejnených z ŠOP), oznámenie resp. metodické usmernenie o likvidácii týchto druhov. Ohľadom výskytu invázných rastlín na pozemkoch, ktoré nie sú v správe mesta/ZAaRES, sú subjektom zasielané výzvy o odstránení inváznej flóry. Mesto o invázných rastlinách trvale oboznamuje verejnosť aj príspevkami v médiách a v Radničných novinách.

Mesto Banská Bystrica taktiež každoročne organizuje brigádu v Laskomerskej Doline „záchrana orchideí v mokradi“, kde za pomoci odborných útvarov CHKO, ŠOP, UMB, ZAaRES, MSL a PD Podlavice, eliminuje výskyt invázných rastlín. Aktívnym pričinením (ručné kosenie a vyhrabávanie okolia výskytu vstavačovcov májových) tak dosiahlo rozširovanie tohto pôvodného a vzácneho druhu flóry.

Informácia o vplyve činnosti mesta na životné prostredie

Mesto Banská Bystrica svojou činnosťou ovplyvňuje aj životné prostredie, pričom záujmom je, aby jeho aktivity prebiehali s ohľadom na životné prostredie a smerovali k jeho ochrane.

Mesto Banská Bystrica začala riešiť systematicky agendu zmeny klímy pred viac ako 5 rokmi. Viaceré aktivity vyústili do realizácie projektu Reakcia na zmenu klímy mesta Banská Bystrica. Mesto získalo na jeho realizáciu finančný grant z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska v sume 1,19 milióna € prostredníctvom Grantov EHP. Projekt bol spolufinancovaný v sume 210 000 € z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a je spolufinancovaný Mestom Banská Bystrica. Granty EHP predstavujú príspevok Islandu, Lichtenštajnska a Nórska k zelenej, konkurencieschopnej a inkluzívnej Európe. Majú dva hlavné ciele, znižovanie ekonomických a spoločenských rozdielov v Európe a posilňovanie vzájomných vzťahov medzi prispievateľskými krajinami a 15 krajinami EÚ v strednej a východnej Európe a v Pobaltí. Cieľom projektu je reakcia mesta Banská Bystrica na zmenu klímy, najmä stanoviť a realizovať vhodné adaptačné a mitigačné opatrenia a naplánovať tieto opatrenia na najbližšie obdobie. Opatrenia majú prispievať k udržateľnej kvalite života obyvateľov a kvalite životného prostredia v meste Banská Bystrica v reakcii na nepriaznivé dopady zmeny klímy. Partnerom projektu je Nórsky inštitút pre mestský a regionálny výskum (NIBR) Metropolitnej univerzity v Osle. Hlavným cieľom projektu je úspora celkom 1810 t CO₂ v našom meste realizovanými aktivitami a prijatými opatreniami počas 8 rokov.

V rámci projektu sme už zrealizovali rekonštrukciu Materskej školy Šalgotarjanska zameranú hlavne na úspory energií, ale aj na tienenie detských ihrísk, zriadenie dažďových záhrad, výsadbu zelene v materských školách Šalgotarjanska a Družby. Realizovaná bola výmena nepriepustných povrchov za priepustné v objekte MŠ Družby. Táto aktivita predstavuje významné opatrenie hlavne v mestských aglomeráciách, kde je z ich území odvádzané veľké množstvo vody, ktorá nemá šancu vsiaknuť a meniť mikroklimu. Prebehla výmena takmer 500 svietidiel verejného osvetlenia na Fončorde, s cieľom zníženia ich energetickej náročnosti. Do projektu mesto včlenilo aj aktivity, ktoré dlhodobo podporuje a pozitívne vplyvajú na bilanciu CO₂, ide o podporu kampane „Do práce na bicykli“, podporu bezzásahového obhospodarovania časti mestských lesov a inštaláciu dodatočného inteligentného vonkajšieho LED osvetlenia s energetickou infraštruktúrou v mestskej časti Fončorda. Najdôležitejšou súčasťou a výstupom projektu je určite historicky prvá klimatická stratégia mesta, ktorá vytýči smerovanie mesta, jeho ciele a priority v oblasti reakcie na zmenu klímy pre najbližšie obdobie. Začalo sa s vypracovaním stratégie, ktorá by mala obsahovať okrem iného podrobné klimatické analýzy a akčný plán, ktorý bude udávať, smerovanie, opatrenia a trendy v oblasti adaptácie a mitigácie pre najbližšie obdobie v našom meste.

V rámci **projektu Zelené sídliská** sa revitalizácia má vykonať ako podpora biologickej a krajinej diverzity a zlepšenia kvality životného prostredia prostredníctvom zelenej (zeleň) a modrej (voda) infraštruktúry pre vybraných sedem lokalít: 1. Fončorda: Mládežnícka – Družby – Okružná, 2. Kráľová: Podháj, 3. Rudlová-Sásová: Magurská – Krivánska – Jelšovský hájik, 4. Radvan-Kráľová: Bernolákova – Radvanská, 5. Staré mesto (Herritzov majer) - Severná, 6. Staré mesto (Fortnička): Vansovej, 7. Podlavice: Gaštanová – Lipová – Limbová – Povstalecká. Po vyhodnotení verejného obstarávania zmysle § 52 zákona o verejnom obstarávaní v súlade s právnym poriadkom platným v SR došlo k podpisu zmlúv s jednotlivými ateliérmi.

- Lokality: Magurská – Krivánska – Jelšovský hájik, Severná, Vansovej; Rudbeckia - ateliér záhradnej a krajinej architektúry <http://www.rudbeckia.sk/>
- Lokalita: Podháj ; Atregia – ateliér záhradnej a krajinárskej architektúry <https://www.atregia.cz/>

- Lokalita: Mládežnícka – Družby – Okružná; Green architecture – ateliér záhradnej a krajinnej architektúry <https://www.green-architecture.sk/zelena-architektura-zelena-architektura/>; Atelier
- Lokality: Gaštanová – Lipová – Limbová – Povstalecká, Bernolákova – Radvanská; Duma – Living gardens – ateliér záhradnej architektúry <https://atelierduma.sk/navrh-realizacia-zahrad/>

V roku 2023 sa pokračovalo v spracovaní urbanisticko- krajinárskych štúdií (stupeň UKŠ) a projektových dokumentácii pre územné rozhodnutie (stupeň DÚR). Dané lokality sa riešia koncepčne v súlade s platnou legislatívou. Okrem prípravy hlavného projektového zámeru sa spolupracovalo s odborníkmi a miestnymi lídrami priebežne aj na identifikácii a plánovaní realizácie drobných a nenáročných zelených (zeleň) a modrých (voda) opatrení na sídliskách s využitím potenciálu samotných obyvateľov.

Projekty Zelených sídlisk sú zapracované do Integrovannej územnej stratégie funkčnej mestskej oblasti Banská Bystrica (UMR – udržateľný mestský rozvoj). Cieľom mesta je v novom programovom období postupne získať na jednotlivé projekty mimorozpočtové zdroje. Predpokladá sa, že by to mohlo byť financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, rozpočtu mesta a grantov.

Dokumentu starostlivosti o dreviny mesta Banská Bystrica – v roku 2023 sa v tomto dokumente nepokračovalo, plánuje sa v roku 2025

Aj v roku 2023 sa v rámci projektu z **participatívneho rozpočtu** realizovali zelené projekty a to :

- **Živá rieka v meste – živý plot pozdĺž Bystrice**

Cieľom projektu je oživenie rieky Bystrica v meste a prinesenie pokoja a potravy pre zvieratá na jej breh, víziou projektu je rieka, ktorá je živá vďaka pestrosti zvieracích ale aj ľudských návštevníkov, ktorí na jej brehoch radi trávia čas. Hlavnou aktivitou projektu je výsadba bobuľovitého živého plotu pozdĺž rieky popri Severnej, čím sa podporuje tvorba dôležitého biokoridora pre vtáky, ale aj pre opeľovače. Výsadbou živého plotu sa rieši aj vizuálny smog z áut a industriálnej zóny, prašnosť od cesty. Zároveň je hustá výsadba skvelým proklimatickým riešením na zadržanie vody v krajine a jej postupné vyparovanie cez listy a tým schladzovanie okolia. Výsadba živého plotu tak zvyšuje atraktivnosť tohto prostredia aj pre ľudí, ktorí sa v tomto prostredí môžu schladiť počas vysokých horúčav, ktoré klimatická kríza prináša. Do projektu je zakomponovaná aj dobrovoľnícka činnosť obyvateľov sídliska Severná, ktorí sa v súčinnosti so ZAaRESom podieľajú na samotnom sadení, rozdistributioni náradia, pomoci s vyložením stromčekov, zasadení rastlín do ZAaRES-om vykovaných dier, osadení podporných stĺpov, zaliatím. Dobrovoľníci sa budú podieľať aj na starostlivosti o živý plot prostredníctvom polievania a strihania - podľa potreby prvé 2 roky v súčinnosti s pomocou od ZAaRES-u. Predpokladané zapojenie za prvé 2 roky je okolo 25 polievačov STRIHANIE a iné ošetrovanie. Projekt tak prispieva aj k budovaniu kapacít v oblasti riešenia klimatickej krízy aj z radov obyvateľov.

- **Radvanská záhrada**

Cieľom projektu Radvanskej záhrady je vytvoriť bezpečný a zelený priestor, v štýle prírodnej jedlej záhrady v mestskom prostredí. Realizácia projektových aktivít pre r. 23 je zameraná hlavne na udržateľnosť, funkčnosť záhrady ale aj závlahu dažďovej vody z okolitých striech a prispieť tak k celkovej klíme sídliska. Takto si v nej pod korunami stromov, v chládku vedia nájsť svoje miesto pre svoj voľný čas a aktívny odpočinok nielen deti, rodičia ale aj starí rodičia v rámci teplých dní.

V rámci **revitalizácie verejných priestranstiev** boli vytypované lokality, ktorým sa chce samospráva venovať v ďalšom období:

Námestie Slobody - v roku 2023 bol vyhlásený súťažný dialóg na revitalizáciu a modernizáciu verejného priestoru Námestia slobody v Banskej Bystrici. Predmetom súťaže bola revitalizácia a modernizácia významného verejného priestoru - Námestia Slobody v Banskej Bystrici, ktorý je charakteristický významnou západo-východnou kompozičnou osou mesta. Cieľom súťaže bolo zdefinovať námestie, ktorému chýba priestorové vymedzenie a získať adaptabilný návrh riešenia súdobého - bezpečného, bezbariérového, vizuálne atraktívneho verejného priestoru a povzniesť tak hodnotu miesta. Do súťažného dialógu sa zapojilo 12 tímov s medzinárodným zastúpením (Slovensko, Česká republika, Nemecko a Veľká Británia). Celý súťažný dialóg bol rozdelený do 2 etáp. V 1. etape sa hodnotil autorský prístup a referencie autorského tímu. Druhá etapa pozostávala z úvodnej konferencii, osobnej prezentácií konceptu riešenia a osobnej prezentácií návrhu riešenia. V rámci 1. etapy na základe kritérií kvality autorského tímu a zoznamu referenčných projektov na hodnotiacom zasadnutí komisie boli dňa 7. júna 2023 vybrané 4 tímy. Dňa 12. júla 2023 sa uskutočnila úvodná konferencia súťažného dialógu Námestie slobody v Banskej Bystrici za účasti vyhlasovateľa, komisie, pozvaných externých expertov a súťažných tímov. Dňa 20.9.2023 prebehla prezentácia konceptov, kedy každý uchádzač individuálne pred komisiou odprezentoval svoj koncept riešenia. Po osobnej prezentácii návrhov dňa 25.10.2023 za účasti súťažiacich a po internej diskusii komisia, pozostávajúca z architektov zo Slovenska, Čiech a Talianska vyhodnotila finálne súťažné návrhy v zmysle kritérií súťaže nasledovne:

1. miesto: **BETWEEN (Slovenská republika)**
2. miesto: **LOCVS (Slovenská republika)**
3. miesto: **Tři.Čtrnáct + Atelier RAW (Česká republika)**
4. miesto: **Rehwaldt Landscape Architects + momentura (Česká republika, Nemecko)**

Výstava súťažných návrhov prebehla v termíne od 30.11 -14.12.2023 v historickej budove radnici na Námestí SNP 1 v Banskej Bystrici.

Národná ulica a Park pri Kaštieli Radvanských - v roku 2023 sa s týmto územím nepracovalo

Mestský park - Mesto Banská Bystrica usporiadalo súťaž návrhov na revitalizáciu mestského parku, ktorá sa konala od októbra 2022 do apríla 2023. Návrhy bolo možné zasielať do konca januára 2023, pričom celkovo ich bolo doručených dvanásť. Autorský tím víťazného návrhu najlepšie pochopil historické korene riešeného parku a koncepčnú podstatu existujúceho stavu. Najlepšie dokázali identifikovať problémy a poukázali na celoročný potenciál predmetného priestoru. Víťazný návrh rešpektuje pôvodnú dispozíciu parku a citlivo plní park novými funkciami s dodržaním logiky jeho užívania. Pomerne jednoduchými zásahmi, použitím súčasného architektonického rukopisu, naznačili možnosti na zvýšenie kvality parku. Citlivým zabudovaním požadovaných i nových aktivít do predurčených častí parku, s vhodným potlačením vizuálne negatívne vnímaných tenisových, vytvárajú predpoklad dosiahnutia ideálnej zonácie tohto verejného priestoru a zvýšenie jeho atraktivity na dlhodobjší pobyt v rámci aktívneho i pasívneho relaxu. V apríli 2023 sa v budove historickej radnice uskutočnila vernisáž výstavy všetkých súťažných návrhov. V rámci vernisáže sa uskutočnila moderovaná diskusia s členmi poroty a s autormi ocenených súťažných návrhov. Moderovanej diskusie sa zúčastnili aj členovia poroty – Jitka Vágnerová, autorizovaná krajinná architektka Českej komory architektov, Peter Vaňo, krajinný architekt a predseda, poroty, ako aj Lukáš Cesnak, architekt a občiansky zástupca, ktorého si v rámci participatívneho procesu zvolila do poroty verejnosť. Spolu so zástupcami ocenených tímov v rámci moderovanej diskusie odpovedali na otázky zo strany verejnosti. Nasledovala individuálna prehliadka vystavených návrhov. Koncom roka 2023 bol skoncipovaný návrh zmluvy o dielo prebehlo priame rokovacie konanie s víťazom krajinársko-architektonickej súťaže. Predmetom Zmluvy o dielo je vypracovanie projektovej dokumentácie na revitalizáciu Mestského

parku. V auguste a v septembri 2023 prebehol prieskum 53 ks stromov v Mestskom parku akustickým tomografom. Prieskum zabezpečila TU Zvolen na žiadosť mesta Banská Bystrica. Stromy boli vybraté podľa dokumentu Hodnotenie stavu stromov - aktualizácia stavu drevín, ktorý bol vypracovaný Ing. Kolníkom / VELES v novembri 2022. Výber bol upravený podľa materiálu Posúdenie prevádzkovej bezpečnosti stromov rastúcich v Mestskom parku v Banskej Bystrici - odborná expertíza / TU Zvolen / Lesnícka fakulta / apríl 2023. Výsledný dokument Dendrologický posudok na základe uskutočneného prieskumu akustickým tomografom bude slúžiť ako podklad pre víťaza súťaže návrhov Mestský park Banská Bystrica.

Mestské cintoríny - V priebehu roka 2023 ZAaRES realizovalo kosenie zelených plôch štyrikrát, naposledy v mesiaci október pred sviatkom Pamiatky zosnulých. V mesiacoch október a november realizovali ako po iné roky čistenie cintorínov od napadaného lístia a iného prírodného odpadu. Vykonal sa drobné stavebné práce ako napr. opravy oplotenia, vstupov, údržba a opravy chodníkov. V priebehu roka bolo ukončené nové oplotenie cintorína v Kostiviarskej, nová časť oplotenia, osadenie a montáž osvetlenia na cintoríne v Skubíne. Pravidelne bol kontrolovaný stav a podľa potreby boli dopĺňané drobné pomocné náradia na každom z cintorínov. Cintoríny, ktoré nie sú napojené na verejné vodovody boli vybavené nádržami, do ktorých bola pravidelne podľa potreby dopĺňaná voda. Postupne sa realizuje údržba vojnových hrobov.

Dňa 18.04.2023 bol uznesením mestského zastupiteľstva č. 105/2023 schválený strategický dokument **Plán udržateľnej mobility funkčného územia krajského mesta Banská Bystrica** (ďalej PUM). PUM je založený na princípoch udržateľného rozvoja, pričom jeho hlavným cieľom je nájsť riešenie plánovania a organizácie dopravy, ktoré vedie k dlhodobému zlepšovaniu negatívnych dopadov na znečistenie ovzdušia, hladiny hluku, fragmentácie a ohrozenia ekosystémov, a zároveň ku zvýšeniu bezpečnosti dopravy a zaisteniu dostupnosti pre všetky skupiny obyvateľstva, ktoré by neobmedzovalo mobilitu a prístup ku príležitostiam. V súčasnosti prebieha implementačná fáza jednotlivých opatrení navrhnutých v PUM.

Počas roka 2023 bola aktívna aj mestská spoločnosť **Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.** V roku 2023 pokračovala najväčšia oprava vodného žľabu od roku 2006. Aj napriek tomu, že vodný žľab sa v súčasnosti využíva na samotné plavenie len v minimálnej miere, je vystavený vonkajším prírodným vplyvom, čo spôsobuje jeho poškodzovanie. Prejavilo sa to aj počas extrémnych meteorologických udalostí v posledných rokoch, kedy bola časť žľabu poškodená až zničená prívalovými dažďami a na časť žľabu po veternej kalamite padli stromy. V roku 2023 bolo na opravu žľabu preinvestovaných 3 770 EUR. Tradičné plavenie vo vodnom žľabe Rakytovo sa uskutočnilo dňa 28. apríla 2023 ako súčasť celoslovenských Lesníckych dní. Podujatie bolo sledované viacerými televíziami (Markíza, JOJ, TA3, RTVS...) a inými spravodajskými médiami. V roku 2023 bolo pokosených 17,2 ha horských lúk, naplnených 126 soľníkov kamennou soľou a 45 senníkov objemovým krmivom. V lesoparkoch Laskomer a Podlavice bola priebežne podľa potrieb realizovaná údržba chodníkov (odstránenie stromov ohrozujúcich návštevníkov, prekopanie zosuvov a pod.). Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. sa taktiež spolupodieľali pri realizácii obnovy altánkov na Urpíne, ktoré boli vykonávané dobrovoľníkmi v spolupráci so ZAaRES-om a našou spoločnosťou. Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. pokračujú v rámci spolupráce s Národným lesníckym centrom pri realizácii podpísaných zmlúv, resp. zmlúv o budúcich zmluvách v oblastiach:

- Biodiverzita a produkcia lesov Slovenska v prepojení na ekosystémové služby
- Testovanie nových politík a podnikateľských modelov na zabezpečenie vybraných ekosystémových služieb lesa

- Výskum vplyvu vybraných činiteľov na hynutie jaseňov a spracovanie programu obnovy jaseňových porastov
- Ekologicko-ekonomická optimalizácia ťažbovej úpravy prírode blízkych lesov
- Spresnenie spôsobu zisťovania stavov zveri a návrh zmien poľovníckeho plánovania

Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o. počas celého roka vykonávali aktivity v rámci lesnej pedagogiky. Jednalo sa prevažne o lesné vychádzky so žiakmi materských, základných, stredných i vysokých škôl, spojené so zážitkovým učením o lese, vysádzaním stromčekov a inými činnosťami. Mestské lesy Banská Bystrica sa taktiež podieľali na pilotnom projekte „Lesu zdar!“ pod gesciou Národného lesníckeho centra vo Zvolene. Aktivity lesnej pedagogiky boli zaznamenané aj v celoslovenskej ročenke lesnej pedagogiky, ktorú vydáva NLC Zvolen. Viaceré z nich boli aj mediálne propagované v televíznych reportážach a tlačových správach.

Ďalšie aktivity Mestských lesov

- Výroba, dovoz a osádzanie mája na Námestí SNP, dodanie briez na kultúrny program so stavaním mája na sídlisku Sásová.
- Účasť trubačov aj z Mestských lesov Banská Bystrica s.r.o. dňa 6. júna 2023 na Medzinárodnej česko-slovenskej súťaži poľovních trubačov v Českej republike.
- Oslava Medzinárodného dňa detí s deťmi z Lesného klubu Mravenisko a ZŠ Harmanec.
- Dňa 12. septembra 2023 bola za účasti širšej verejnosti požehnaná kaplnka svätého Huberta na bývalej lesnej škôlke Tajchy, vybudovaná Mestskými lesmi Banská Bystrica s.r.o.
- Aktívna účasť na medzinárodnej konferencii „Aktuálne otázky manažmentu prímestských lesov“ v Košiciach 27.-28.9.2023, s prezentovaním príspevku „Využívanie mimoprodukčných funkcií lesov v podmienkach Mestských lesov Banská Bystrica s.r.o.“
- Účasť na zahraničnej pracovnej ceste organizovanej Slovenskou lesníckou komorou v Poľsku, zameranej na spoluprácu lesníkov a ochrany prírody, konanej v októbri 2023.

Prostredníctvom **Oddelenia odpadového hospodárstva a údržby verejných priestranstiev**, mesto realizuje, resp. podieľa sa na aktivitách, informačných kampaniach a osvetovej činnosti v oblasti obehového hospodárstva, dlhodobo sa usiluje o aktívne uplatňovanie vhodnej environmentálnej politiky.

Na stránke www.visitbanskabystrica.sk, ktorú spravuje mesto Banská Bystrica sú aktuálne informácie v sekcii Novinky a propagované náučné chodníky, turistické trasy a cyklotrasy. Plagáty sa zverejňujú v elektronických KIOSKOCH, webových stránkach mesta, fcb stránkach. Mesto má dohodu s viacerými portálmi, kde sa propagujú zaujímavosti a novinky z každej oblasti – Cestovný informátor, Lexikón, Cyklotoulky atď. V rámci programovej činnosti sa organizujú tvorivé dielne k aktuálnym témam v spolupráci so š.p. LESY SR a Mestskými lesmi Banská Bystrica s.r.o.

V septembri 2023 bol projekt Zelených sídlisk predstavený aj výskumníčke z University of Novi Sad - Sare Đorđević (Cc), ktorá je na krátkodobej vedeckej misii (Short Term Scientific Mission / STSM) v rámci projektu *COST Action - CA20132 - Urban Tree Guard – Safeguarding European urban trees and forests through improved biosecurity (UB3Guard)*. Počas svojho pobytu na Slovensku sa venovala problematike správy zelene a drevín v rámci zelenej infraštruktúry mesta "*Tree Safety and Risk Management in Urban Green Infrastructure*". V októbri zavítala do Banskej Bystrice a stretla sa s pracovníkmi samosprávy. Okrem Banskej Bystrice navštívila ešte mestá Zvolen, Nitra, Trnava a Bratislava. V októbri bol priebeh projektu odprezentovaný na Komisii pre životné prostredie.

Prezentácia bola zameraná predovšetkým na navrhované konkrétne zelené a modré opatrenia vo všetkých lokalitách.

Odpadové hospodárstvo

Úlohou obce v danej oblasti je zabezpečenie údržby a správy verejných priestranstiev, zabezpečenie verejnoprospešných služieb, najmä nakladanie s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom, udržiavanie čistoty v obci, správa a údržba verejnej zelene.

Mesto Banská Bystrica vykonáva činnosť nakladania s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi (ďalej DSO), ktoré vznikli na jeho území v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle zákona je mesto povinné najmä zabezpečiť systém zberu komunálnych odpadov a to pre všetky jeho zložky ako je zmesový komunálny odpad, objemný odpad, triedený zber odpadov pre papier, plasty, sklo, viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky- tzv. tetrapaky a kovy, triedený zber biologicky rozložiteľných odpadov, zber nebezpečných odpadov, DSO a taktiež i prevádzku zberného dvora. V meste je zároveň prostredníctvom špeciálnych kontajnerov zabezpečený triedený zber drobných elektroodpadov a použitých textílií a šatstva. K 1.1.2021 bol zavedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu zo všetkých domácností mesta. V kompetencii mesta je taktiež dlhoročne povinnosť odstraňovať komunálny odpad a DSO umiestnený na pozemku v rozpore so zákonom o odpadoch, tzv. čierne skládky.

Základné údaje o množstvách komunálnych odpadov a DSO vyzbieraných na území mesta v r. 2023 a iné nefinančné ukazovatele

V roku 2023 bolo v meste vyzbieraných spoločne prostredníctvom systému zberu zavedenému mestom a prostredníctvom zberní a výkupní súkromných osôb spoločne **38 285,74055 ton komunálnych odpadov a DSO**, čo predstavuje pri 74 065 obyvateľoch **519,939 kg odpadov na jedného obyvateľa za rok**. Oproti roku 2022 kedy pripadalo 554,149 kg môžeme konštatovať pokles o 37,23 kg na osobu za rok, čo je však spôsobené najmä poklesom oznámených množstiev komunálnych odpadov zo súkromných zberní a výkupní.

V rámci priamo zavedeného systému zberu komunálnych odpadov a DSO mestom na jeho území, t.j. najmä prostredníctvom nádob a kontajnerov rôznych objemov, vriec, zberného dvora a mobilných zberov sa v r. 2023 vyzbieralo **spolu 28 042,727 ton komunálnych odpadov a DSO**. Oproti roku 2022 kedy sa vyzbieralo 28 836,357 ide o pokles, t.j. o 2,75 %, teda množstvo vyprodukovaného odpadu sa znižuje. Z uvedeného množstva tvorilo 15 514,46 ton zmesový komunálny odpad, z ktorého obyvatelia vyprodukovali 11 841,7 ton, a prevádzky podnikateľských a právnický subjektov vyprodukovali 3 672,76 ton. V rámci triedeného zberu skla, plastov, papiera, kovov, viacvrstvových kombinovaných materiálov na báze lepenky, tzv. tetrapakov, dreva, textilu a odevov bolo prostredníctvom nádob/kontajnerov a zberného dvora vyzbieraných 3 590,285 ton vytriedených komunálnych odpadov, čo je o 157,435 ton vytriedených týchto odpadov menej ako v r. 2022. K tomuto množstvu triedených odpadov môžeme prirátať 4034,00 ton biologicky rozložiteľných odpadov triedene vyzbieraných od obyvateľov mesta a z údržby mestskej verejnej zelene organizáciou ZAaRES a samostatne vyzbieraných 1 140,21 ton biologicky rozložiteľných kuchynských odpadov. Nebezpečných odpadov, elektroodpadov a pod. bolo od obyvateľov vyzbieraných 99,322 ton.

Množstvo komunálnych odpadov a DSO (v tonách) vyzbieraných na území mesta Banská Bystrica v r. 2019-2023 systémom zberu zabezpečeným Mestom Banská Bystrica (okrem množstiev odpadov vyzbieraných v súkromných zberných a výkupniach odpadov)					
	r. 2019	r. 2020	r. 2021	r. 2022	r. 2023
objemný odpad	2870,27	2732,34	2709,47	2515,45	2426,16
zmesový KO	17637,58	16849,17	16293,81	16018,83	15514,46
Drobný stavebný odpad - recyklácia	519,81	638,27	698,26	729,12	617,12
Drobný stavebný odpad- skládka	0	0	15,64	1,4	0
Odpad z čistenia ulíc-inertný+zemina a kamenivo	210,94	7,73	0	0	22,5
papier	845,5	968,11	1072,76	1054,64	1077,78
papier - mobilný výkupcovia	763,094	628,638	605,642	598,471	598,67
sklo	1000,03	998,45	959,82	1088,33	1037,69
plasty	536,72	992,23	1130,27	1053,24	967,61
kovy + obaly z kovu	125,48	194,11	137,09	99,67	51,37
VKM - tetrapaky	2,54	4,35	5,1	3,97	7,17
biologicky rozložiteľný odpad - zeleň	1843,31	1880,78	2072,64	1285,8	1336,68
biologicky rozložiteľný odpad - obyvatelia/domácnosti	3295,09	3972,45	2792,08	2680,55	2697,32
BRKO- kuchynský			1104,08	1119,03	1140,21
textil a odevy	180,82	147,18	188,27	188,95	179,785
pneumatiky	0	0	0	0	0
drevo	365,97	262,52	295	258,92	268,88
nebezpečný od.+elektro. (zberný dvor, stacionár.kontajnery, jedlé oleje - čerp.stanice)	150,52	146,493	151,441	139,986	99,322
SPOLU	30347,674	30422,821	30231,373	28836,357	28042,727
Kg. na 1 obyv./ rok (bez zberných a výkupcov)	388,659	391,451	401,388	386,598	378,623
Počet obyvateľov	78 083	77 718	75 317	74 590	74 065
Percento vytriedeného odpadu- bez hodnotenia DSO a zberných a výkupní:	31,25%	34,26%	35,62%	34,06%	34,59%

Oznámené množstvo komunálnych odpadov (v tonách) vyzbieraných mobilnými výkupcami a v súkromných zberniciach a výkupniach odpadov					
	r. 2019	r. 2020	r. 2021	r. 2022	r. 2023
papier - mobilný výkup	763,094	628,638	605,642	598,471	598,67
kovy- výkupne	7457,968	8257,975	5608,355	8952,712	7181,742
Ostatné odpady (aj papier) - výkupne	7499,809	5105,009	4191,444	3322,684	3061,271
SPOLU	15720,87	13991,62	10405,44	12873,87	10841,68

Prostredníctvom zberní a výkupní triedených komunálnych odpadov súkromných subjektov a mobilných výkupcov papiera bolo vyzbieraných spoločne 10 841,68 ton komunálnych odpadov, z toho najmä kovov o množstve až 7 181,7425 ton. Mobilný výkupcovia papiera vyzbierali spoločne 598,67 ton papiera.

Miera vytriedenia komunálnych odpadov vypočítaná podľa metodiky stanovenej v zákone č. 329/2018 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola pri zahrnutí všetkých množstiev vyzbieraných komunálnych odpadov a DSO prostredníctvom systému zberu zavedenému mestom a prostredníctvom zberní a výkupní súkromných osôb (spoločne 38 285,74055 ton komunálnych odpadov a DSO) **predstavovala za rok 2023 hodnotu 51,50 %**.

Mesto Banská Bystrica zabezpečilo v zmysle legislatívy odstraňovanie nelegálnych skládok komunálnych odpadov a DSO a znečistenia verejného priestranstva komunálnym odpadom, a to zmluvnými spoločnosťami a verejnoprospešnými pracovníkmi. Odstránených bolo vyše 25 ks väčších skládok odpadov. V roku 2023 poskytli výraznú pomoc v tejto oblasti v rámci viacerých lokalít mesta dobrovoľníci. Zároveň v priebehu roka sú priebežne odstraňované malé uloženia odpadov prostredníctvom verejnoprospešných pracovníkov. Ročne zaplnia niekoľko tisíc 110 l vriec.

Aj v roku 2023 prebehla v jarných mesiacoch akcia „Za krajšie mesto“, v rámci ktorej si mohli obyvatelia vyčistiť a skrásiť okolie svojich domovov. Pod záštitou mesta a spoločnosti Detox s.r.o. prebehla akcia ku „Dňu zeme“ zameraná na životné prostredie. Celoročne sa na zveľaďovaní mesta podieľajú viaceré školy, občianske združenia, súkromné spoločnosti ako aj ďalší dobrovoľníci, za čo im aj touto cestou ďakujeme.

Uskutočnené rozvojové akcie v roku 2023

Na území mesta sa začalo od 1. augusta 2023 s vývozom triedeného zberu komunálneho odpadu pre obyvateľov v individuálnej bytovej výstavbe (IBV). Ide o združený zber plastov, tetrapakov a kovov, ako aj o vývoz papiera. V roku 2023 prebiehala výstavba ďalších stojísk polopodzemných kontajnerov v Radvani, ktoré doplnili celkový počet 20 doposiaľ vybudovaných stojísk v rámci mesta Banská Bystrica. Na jeseň roku 2023 bolo obyvateľom Banskej Bystrice umožnené prevziať si **200 l certifikovaného kompostu, určeného pre jednu domácnosť. Obyvatelia si prevzali takmer 57 t kvalitného organického hnojiva.**

Plánované rozvojové aktivity na nasledujúce roky

Na nasledujúce roky plánujeme riešiť ďalšie nevyhovujúce stojiská kontajnerov formou polopodzemných kontajnerov v ďalších vytipovaných lokalitách a taktiež sa vysporiadať s novými legislatívnymi povinnosťami na úseku nakladania s komunálnym odpadom, ako je najmä vysoko finančne náročná úprava odpadu pred skládkovaním, ktorá by mala prísť do platnosti od 1.1.2025. Od tohto termínu by sa mal zaviesť aj systém triedeného zberu textilu. Uvažované je aj so zriadením centra opätovného použitia.

Detské ihriská, pieskoviská, mobiliár

Úlohou obce je vytvárať a udržiavať vhodné podmienky pre zdravý spôsob života obyvateľov. Detské ihriská, pieskoviská a mobiliár predstavujú dôležitý prvok v rámci voľnočasových aktivít obyvateľov mesta rôznych vekových kategórií nakoľko značnou mierou prispievajú k pozitívnemu rozvoju fyzického a duševného zdravia.

Mestské detské ihriská a pieskoviská predstavujú ideálny priestor pre rozvoj detskej motoriky a socializácie, sú spojené s hrou, tréňovaním obratnosti a v neposlednom rade tu dochádza aj k získavaniu základných návykov spoločenského správania. Preto je údržba, rekonštrukcia a starostlivosť o existujúce mestské detské ihriská a pieskoviská, ako aj budovanie nových detských ihrísk jednou z významných priorít mesta. Zároveň sa mesto orientuje na výmenu zastaralých herných prvkov tak, aby všetky verejné detské ihriská boli moderné a bezpečné, a aby spĺňali všetky platné legislatívne požiadavky a technické normy.

Zámerom obce je, aby boli verejné detské ihriská dostupné čo najširšej verejnosti a zároveň lokalizované rovnomerne s ohľadom na demografickú situáciu t.j. optimálne rozmiestnenie podľa územného a demografického členenia. Nezanedbateľný dôraz dáva obec aj na budovanie inkluzívnych detských ihrísk a dopĺňanie inkluzívnych herných prvkov v rámci už existujúcich detských ihrísk, teda prispôbenie detských ihrísk deťom so všetkými úrovňami telesných a mentálnych schopností.

V meste sa na verejných priestranstvách nachádza 84 detských ihrísk, na ktorých sa počas roku 2023 priebežne vykonávali kontroly, oprava a údržba herných prvkov a mobiliáru. Na detských ihriskách sa osadilo celkovo 20 nových herných prvkov, okrem toho sa podľa potreby vymieňali aj poškodené tabule s prevádzkovým poriadkom, či zničené odpadkové koše, ktoré sú súčasťou každého detského ihriska. V meste sa nachádza aj 60 verejných pieskovísk, ktoré boli počas roka od 1. marca do 30. novembra pravidelne čistené, prekopávané, prehrabávané a polievané v zmysle Vyhlášky 521/2007 Z. z. MZ SR o podrobnostiach a požiadavkách na pieskoviská. Mesto prísne dbá na hygienu pieskovísk, aby piesok vo verejnom pieskovisku neprekročil prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia. Neopomenuteľnou súčasťou života v meste je nepochybne mestský mobiliár. Na pozemkoch vo vlastníctve mesta sa nachádza na verejných priestranstvách takmer 1 700 kusov lavičiek. V roku 2023 sa osadilo v rámci mesta 108 nových betónových a prenosných lavičiek. Medziročne stúpol počet nových osadených lavičiek o 62. Celkovo sa vykonalo 638 opráv častí mobiliáru.

Základné údaje - Detské ihriská a mobiliár v meste

	Rok 2023
Vymenené časti mobiliáru	638 ks
Nové lavičky	108 ks

Vymenené herné prvky na detských ihriskách resp. ich súčasti	20 ks
Objem vymeneného piesku	60 m ³

Priority, ktorými sa mesto Banská Bystrica riadi:

- dostupnosť zariadení a ich bezpečné užívanie,
- dodržiavanie platnej legislatívy pri budovaní a údržbe voľnočasových zariadení,
- odstraňovanie nevyhovujúcich herných prvkov a ich výmena za nové, spĺňajúce platnú legislatívu,
- koncipovanie detských ihrísk tak, aby osadené herné prvky pokrývali všetky vekové kategórie detí do 12 rokov,
- centralizácia detských ihrísk,
- odstraňovanie nedostatkov zistených kontrolnou činnosťou,
- budovanie inkluzívnych detských ihrísk a dopĺňanie inkluzívnych detských prvkov v rámci už existujúcich detských ihrísk.

Významné projekty a investície v roku 2023

- ✓ Detské ihrisko Trieda Hradca Králové – výmena starých, opotrebovaných herných prvkov za nové.
- ✓ Detské ihrisko Slnecná 20 - výmena starých, opotrebovaných herných prvkov za nové.
- ✓ Detské ihrisko Ružová – výmena starého, opotrebovaného herného prvku za nový.
- ✓ Detské ihrisko Trieda SNP II. – výmena starých, opotrebovaných herných prvkov za nové.
- ✓ Detské ihrisko Rudohorská – doplnenie herného prvku, výmena starého herného prvku za nový, revitalizácia dopadovej plochy.
- ✓ Detské ihrisko Bernolákova 40 – výmena starého, opotrebovaného herného prvku za nový.
- ✓ Detské ihrisko Radvanská 29 – výmena starého, opotrebovaného herného prvku za nový.
- ✓ Detské ihrisko Šalková – výmena starého, opotrebovaného herného prvku za nový.
- ✓ Oprava, údržba a budovanie dopadových plôch na detských ihriskách Tulska 35, Internátna 51-59, Švermova 23, Severná 2, Gerlachovská 8, Tatranská 98, Podháj 31-41, Sládkovičova 52
- ✓ Oprava, údržba a budovanie dopadových plôch na detských ihriskách v materských školách Jakubská cesta, Karpatská, Na Lúčkach, Sásovská cesta, Strážovská, Kremnička, 29. augusta.
- ✓ Osadenie 13 kusov nových lavičiek a 5 kusov smetných košov k protipovodňovému múriku na Hronskom predmestí.
- ✓ Osadenie nových lavičiek ulica Radvanská, Bernolákova, Mládežnícka, Družby, Gerlachovská.
- ✓ Modernizácia a dopĺňanie herných prvkov, dopadových plôch, tienení na pieskoviská a vzdelávacích drevených panelov na detské ihriská v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Banská Bystrica zo štátnej dotácie.
- ✓ Výroba lavičiek do materských škôl.
- ✓ Komplexná starostlivosť o existujúce verejné detské ihriská a pieskoviská.
- ✓ Komplexná starostlivosť o detské ihriská v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Banská Bystrica.

Plánované aktivity v roku 2024:

- Oprava, údržba a budovanie dopadových plôch pod existujúcimi hernými prvkami na verejných detských ihriskách v zmysle platných technických noriem.
- Budovanie a rekonštrukcia dopadových plôch pod existujúcimi hernými prvkami v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta v zmysle platných technických noriem.
- Výmena nevyhovujúcich herných prvkov na verejných detských ihriskách.
- Rekonštrukcia lavičiek na Triede SNP.

- Doplnenie lavičiek na Námestí Š. Moysesu.
- Kontrola a údržba existujúcich detských ihrísk a pieskovísk na verejných priestranstvách.
- Kontrola a údržba existujúcich detských ihrísk v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta Banská Bystrica.

Správa a údržba verejnej zelene, deratizácia, údržba vodných tokov

Zabezpečenie správy a údržby verejnej zelene v obci

V zmysle zákona č. 369/1992 Zb. o obecnom zriadení Mesto Banská Bystrica zabezpečuje na udržanie zdravých životných podmienok údržbu verejných priestranstiev v rámci zelene. Mesto túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom príspevkovej organizácie Záhradnícke a rekreačné služby mesta BB, ktorá spočíva hlavne v starostlivosti o trávniky, kvetinovej výsadby, z náhradnej výsadby a ošetrovaní drevín.

Od apríla do októbra prebieha starostlivosť o trávniky, čo zahŕňa jaré vyhrabávanie trávnikov, kosenie trávy a pohrabanie pokosenej trávy na verejných priestranstvách, na sídliskách, na detských ihriskách, ale aj v materských škôlkach a na cintorínoch v celkovej výmere 3 278 500 m². V rámci starostlivosti o trávniky sa počas roku 2023 pokosilo v priebehu sezóny spolu 5 533 358 m². Počet kosieb sa pohyboval od ôsmich kosieb na najfrekventovanejších miestach v centre mesta, po dve kosby v extraviláne mesta, hlavne popri cestách a svahovitých plochách, extenzívne využívaných plochách a na okraji sídlisk. V rámci údržby zelených plôch bola vykonávaná likvidácia invázných rastlín na pozemkoch v majetku mesta. Táto činnosť vyplýva mestu zo zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. V intraviláne mesta B. Bystrica evidujeme 18 lokalít výskytu s výmerou takmer 42 000 m² vo vlastníctve mesta a 25 lokalít s výmerou 161 468 m², ktoré sú neudržiavané a neošetrované a sú vo vlastníctve súkromných osôb a developerských spoločností. Náročnosť údržby trávnatých plôch zvyšuje profil terénu, kde veľká časť plôch je na svahoch. Výmera predstavuje 541 302 m². Tento problém je hlavne v Sásovej, na Fončorde a čiastočne aj v Radvani. V rámci údržby trávnatých plôch sa vykonáva kosenie výbehov pre psov v Sásovej a v Podlaviciach, oddychovo-rekreačných zón v Sásovskej doline, Laskomerskej doline a pri Medokýši na Štiavničkách.

Z dôvodu adaptácie na zmenu klímy a zachovania biodiverzity správca mestskej zelene pristúpil na vybraných 24. plochách k zníženiu intenzity kosieb, a na troch plochách zabezpečuje mozaikové kosenie.

Údržba drevín pozostáva z orezávania živých plotov a krov. V roku 2023 sa ošetrilo 35 305 m² živých plotov a 10 793 ks krov. Okrem toho boli upravované rezom kroviny najmä tie, ktoré obmedzovali priechodnosť ciest a chodníkov, alebo v obytných zónach poškodzovali opláštenie bytových domov. Súčasťou je úprava korún stromov, ktoré lemujú chodníky na sídliskách, dotvárajú vzhľad námestia a takisto zelené plochy v meste. Minulý rok sa ošetrilo 1 812 ks stromov. V roku 2023 sa z riadnych výrubových rozhodnutí vyrúbalo 254 kusov vzrastlých stromov, hlavne z pohľadu zlého zdravotného stavu drevín.

Významnú časť tvorí kvetinová výzdoba, ktorá skrášľuje námestia, križovatky, kruhové objazdy a parky. Kvetinových záhonov vrátane výsadiel na kruhových objazdoch je v meste rozmiestnených 2 451 m². Koncom jari 2023, sa vysadili všetky záhony letnou sezónnou výsadbou a na jeseň sa sezónne záhony zredukovali na 1 393 m², čo znamená pokles o 511 m². Výsadba sezónnych kvetinových záhonov sa realizuje dvojfázovo pre jarý, jesenný a letný efekt. Pre spoločný jesenný a jarý efekt sa vysadilo 46 111 dvojročiek a vzhľadom na prestavbu záhonov takmer 17 000 kusov cibulovín. Pre letný efekt sa vysadilo 50 889 kusov letničiek z osív. Formou mobilnej zelene a kvetinových pyramíd sa vysadilo 114 000 kusov kvetov.

Deratizácia

Tak ako každoročne, aj v roku 2023 prebehla celomestská deratizácia v meste Banská Bystrica a to dvakrát ročne, na jar a na jeseň, o ktorej dávame formou oznámenia zverejnenej na úradnej tabuli mesta vedieť širokej verejnosti. Okrem týchto zásahov bolo potrebné vykonávať aj operatívne zásahy v letnom období, čo môžeme pripisovať k čoraz častejším slabým zimným obdobiam resp. klimatickým zmenám.

Výkon deratizácie sa sústredil najmä na verejné priestranstvá. Súčasne sa vykonávala deratizácia vybraných častí splaškovej a dažďovej kanalizácie, ktorú si zabezpečujú ich správcovia. Počas výkonu deratizácie za uplynulý rok bol zistený stredný, v niektorých lokalitách až veľký výskyt hlodavcov. Počet zásahov v roku 2023 bol 81, aj vďaka tomu, že sa do deratizácie podarilo zapojiť správcké spoločnosti bytových domov a takisto aj správcu kanalizačných sietí.

Ďalšou činnosťou v rámci deratizácie bolo vykonávanie dezinfekčných a dezinsekčných prác v materských školách, sociálnych zariadeniach a pod. V roku 2023 prebehli 4 dezinsekčné zásahy a to predovšetkým v materských školách a jeden dezinfekčný zásah na Rudohorskej ulici, kde sa odstránili nánosy holubieho trusu.

Údržba vodných tokov

Na území mesta Banská Bystrica sa nachádza alebo ním prechádza 11 vodných tokov. Z toho najväčším vodným tokom je rieka Hron a ostatné majú charakter potokov. Mesto Banská Bystrica malo v správe do roku 2014 dva vodné toky – Rudlovský potok a tok Uduaná.

Mesto na Rudlovskom potoku zabezpečuje v spolupráci so spoločnosťou MIS údržbu na miestach, kde tok vchádza do podzemnej časti, kde v roku 2023 túto údržbu vykonalo 11 krát.

Spoločenské zvieratá

Úlohou obce v danej oblasti je ochrana obyvateľov mesta pred možným napadnutím zo strany voľne sa pohybujúcich spoločenských zvierat rovnako ako aj ochrana opustených zvierat. Za týmto účelom bola v roku 2004 zriadená prevádzka Karanténnej stanice pre spoločenské zvieratá so sídlom vo Zvolene, ktorej poslaním je poskytnúť dočasné prístrešie a starostlivosť zabehnutým, túlavým a opusteným spoločenským zvieratám - psom a mačkám. Karanténna stanica slúži pre potreby miest Banská Bystrica a Zvolen a je pod kontrolou Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy Zvolen.

Obec je povinná zabezpečiť odchyt túlavých zvierat na území obce a ich umiestnenie do karanténnej stanice alebo útulku pre zvieratá prostredníctvom osoby schválenej na odchyt túlavých zvierat. Obec je taktiež povinná prevziať túlavé zviera nájdené na území obce od nálezcu a umiestniť ho v karanténnej stanici alebo útulku pre zvieratá. Obec zabezpečuje starostlivosť o túlavé zviera od okamihu jeho prevzatia a po tom, ako nadobudne vlastníctvo k zvieratú, môže aj bezodplatne previesť vlastníctvo zvieratá na karanténnu stanicu alebo útulok pre zvieratá. Ak nálezca odovzdá túlavé zviera priamo karanténnej stanici alebo útulku pre zvieratá, karanténna stanica alebo útulok pre zvieratá sú povinné o prevzatí zvieratá upovedomiť obec, na území ktorej bolo zviera nájdené a zaregistrovať túlavé zviera do registra odchytených túlavých zvierat. V karanténnej stanici, útulku pre zvieratá a v stanici pre zvieratá môže byť umiestnené aj zviera, ktoré bolo zaistené orgánmi činnými v trestnom konaní na účely trestného konania najmä v prípadoch týrania zvieratá, zvieratá, ktoré bolo predmetom nelegálneho obchodovania, zvieratá, ktoré spôsobilo ujmu na živote, zdraví alebo majetku alebo zvieratá zadržaného počas výkonu veterinárnej kontroly. O umiestnení zvieratá v karanténnej stanici, v útulku pre zvieratá alebo v stanici pre zvieratá rozhoduje veterinárny inšpektor pri kontrole na mieste.

Karanténna stanica pre spoločenské zvieratá sa nachádza na adrese Unionka 17 Zvolen, má kapacitu 60 voliér a slúži pre potreby miest Banská Bystrica a Zvolen. Zmluvu o umiestnený odchytených túlavých zvierat má mesto Banská Bystrica aj s obcou Kováčová.

Počty odchytených a adoptovaných spoločenských zvierat v roku 2023	
	SPOLU
Počet odchytených psov	37
Počet adoptovaných psov	32
Počet odchytených mačiek	0
Počet adoptovaných mačiek	0

Karanténna stanica poskytuje bezplatné odborné konzultácie v kynologickej problematike v zmysle platnej legislatívy pre občanov. V spolupráci so Štátnou ochranou prírody a Regionálnou veterinárnou a potravinovou správou BB, ZV usmerňuje občanov v prípade podozrenia na týranie zvierat, napr. o veci ako postupovať, ako a kam podať podnet a podobne.

Formou daru - Valentínskej zbierky sme dňa 14.2.2023 dostali od predajne PET SERVIS BB pobočka OC POINT BB granulové krmivo a konzervy v hodnote cca 150,00 €. Formou daru – boli vyhotovené a dodané budy pre psy do karanténnej stanici vo Zvolene prostredníctvom firmy Zvolenská Lesnícka s.r.o. (Píla Zvolen). Ústav na výkon väzby BB zhotovil a dopravil do karanténnej stanici 2 veľké budy pre psi. Vyrobili takto pre nás celkom 15 búd. Dňa 5.10.2023 realizovalo mesto Zvolen vyhotovenie zábran dažďovej vody na nádvori a pred bránou zariadenia. Občania pomáhajú napríklad dekami, osuškami, plachtami alebo granulami.

Uskutočnené akcie v roku 2023:

V roku 2023 v tomto zariadení prebehlo:

- komplexne opravené stropy na voliérach - sekcia „B“
- boli kompletne opravené a osadené nové žľaby na budove zariadenia
- na dôkladnú očistu voliér bol zakúpený vysokotlakový čistič zn. Karcher
- dňa 16.5.2023 bolo realizované krtkovanie odvodov do žumpy

Okrem vyššie uvedeného bola zabezpečená aj údržba výbehov (venčovísk) pre psov v mestských častiach Sásová a Podlavice.

Plánované investície a aktivity v roku 2024

- Na jeseň vysadiť stromy do výbehu za KS ZV (odsúhlasené mestom Zvolen a riešené cez príspevkovú organizáciu ZAaRES).

Menšie obecné služby - aktivačné práce

Úlohou obce je zabezpečenie čistoty verejných priestranstiev formou menších obecných služieb, ktoré mesto vykonáva prostredníctvom aktivačných pracovníkov a odsúdených v rámci trestu povinnej práce. Činnosti sa vykonávajú na základe dohôd a zmlúv uzatvorených medzi mestom BB a UPSVaR v BB resp. Okresným súdom v Banskej Bystrici. Počty aktivačných pracovníkov sa počas kalendárneho roka neustále menili. Ich pracoviskom sú zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Mesta, MsÚ v BB a časť je pracovníkov je umiestnená v teréne, ktorá zabezpečuje hlavne poriadok a odstraňovanie malých „čiernych skládok“ na verejných priestranstvách. Na aktivačnej činnosti sa v roku 2023 zúčastnilo do 75 pracovníkov. Okrem toho Mesto Banská Bystrica dlhodobo spolupracuje s Okresným

súdom Banská Bystrica, ako poskytovateľ prác pri výkone Trestu povinnej práce odsúdenými. V roku 2023 tento Trest povinnej práce vykonávala 1 osoba.

Na základe VZN Mesta Banská Bystrica č. 9/2020 o miestnej dani za užívanie verejného priestranstva sa zlepšilo odstraňovanie auto vrakov a to cez agendu MP Mesta Banská Bystrica, ktorá vyzýva majiteľov na odstránenie vozidiel z verejných priestranstiev pod hrozbou uplatnenia daňovej povinnosti.

Prostredníctvom využitia aktivačných prác je pre rok 2024 cieľom:

- podpora udržiavania pracovných návykov uchádzačov o zamestnanie formou menších obecných služieb,
- zlepšenie tvorby a ochrany, udržiavanie a zlepšovanie životného prostredia obyvateľov mesta,
- pomoc pri mimoriadnych udalostiach a odstraňovaní ich následkov,
- hrabanie, zber drobného komunálneho odpadu, udržiavanie poriadku na stojiskách nádob na komunálny odpad, príprava nadrozmerného odpadu na odvoz a pod.

Investičná a rozvojová činnosť mesta

Odbor rozvojových aktivít mesta Banská Bystrica zabezpečuje úlohy v investičnej činnosti, organizuje a riadi projektové práce a činnosti. Spolupracuje pri príprave koncepcií a projektových zámerov mesta s organizačnými útvarmi MsÚ a s externými partnermi projektov. Tvorí koncepcie, riadi a koordinuje činnosť oddelení organizačne začlenených do odboru s cieľom podpory rozvojových aktivít mesta. Člení sa na:

- Oddelenie implementácie projektov (ORA IP)
- Oddelenie investičnej výstavby (ORA IV)
- Oddelenie inovatívnych riešení a adaptácie na zmenu klímy (ORA IK)
- Oddelenie verejného obstarávania a nákupu (ORA VO)

Oddelenie implementácie projektov (ORA IP) koordinuje činnosti na získavanie nenávratných finančných príspevkov a dotácií do rozpočtu mesta pre prípravu a realizáciu rozvojových projektov mesta. V rámci projektového manažmentu zodpovedá za prípravu rozvojových aktivít mesta, vytvára možnosti spolupráce pri tvorbe a realizácii rozvojových zámerov mesta a vyhľadáva mimorozpočtové zdroje financovania projektov. Koordinuje realizáciu projektov Mesta Banská Bystrica spolufinancovaných z európskych fondov, dotácií a grantov. Zabezpečuje propagáciu implementovaných projektov, sleduje čerpanie dotácií, zodpovedá za riadenie projektov, komunikuje s poskytovateľom mimorozpočtových zdrojov a zabezpečuje monitoring realizovaných projektov. Zároveň zabezpečuje úlohy vyplývajúce z Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta (PHRSR). Pripravuje vypracovanie, aktualizáciu a vyhodnotenie plnenia PHRSR. Súčasne zabezpečuje súlad PHRSR s odvetvovými koncepciami rozvoja v meste a s vyššími rozvojovými dokumentami na krajskej a národnej úrovni.

Oddelenie investičnej výstavby (ORA IV) zabezpečuje a obstaráva vstupné podklady pre lokalizáciu stavby, vypracováva opis predmetu obstarania pre verejné obstarávanie na zabezpečenie prípravnej, projektovej dokumentácie a realizáciu stavby. V rámci úseku technického dozoru protokolárne zodpovedá za odovzdanie staveniska, sleduje dodržiavanie podmienok stavebných povolení po dobu realizácie stavby, zodpovedá za kontrolu vecnej správnosti vykonávaných prác na stavbe a dodržiavanie časového harmonogramu a takisto za vydanie kolaudačného rozhodnutia. Z hľadiska nákladov zodpovedá za kontrolu rozpočtov a fakturácie podľa skutočne vykonaných prác.

Oddelenie inovatívnych riešení a adaptácie na zmenu klímy (ORA IK) podporuje inteligentný rozvoj mesta s využitím technických a technologických inovácií vrátane IKT technológií, s cieľom zvýšiť kvalitu života, efektivitu jeho fungovania a urobiť ho energeticky úspornejším. Zavádza koncept SMART CITY do reálnych projektov, vytvára SMART CITY koncepty a stratégie inteligentného rozvoja mesta. Zároveň na úseku energetiky implementuje koncepciu mesta v oblasti energetiky, vedie evidenciu odberných miest, zabezpečuje podklady pre zmluvy na dodávky elektriny, tepla a plynu. Zabezpečuje spracovanie štatistík, komunikuje s dodávateľmi energií a spravuje objekty z hľadiska energetickej náročnosti, pričom navrhuje a vyhodnocuje energetické úspory a spolupracuje na tvorbe inteligentného riadenia budov. V rámci agendy na úseku životného prostredia a adaptácie na zmenu klímy realizuje adaptačnú a mitigačnú stratégiu mesta, nízkouhlíkovú stratégiu a presadzuje environmentálnu politiku mesta. Implementuje projekty v oblasti zmeny klímy a životného prostredia.

Na úseku **Oddelenia verejného obstarávania a nákupu (ORA VO)** metodicky riadi a usmerňuje proces verejného obstarávania v podmienkach MsÚ, vyhlasuje obstarávanie zverejnením vo vestníku pre VO, vypracováva a dohliada na prípravu podkladov a na ich distribúciu uchádzačom. Zabezpečuje

vypracovanie odpovedí na otázky k súťažným podkladom, priebeh otvárania obálok s ponukami a spracovanie následného záznamu. Zodpovedá za spracovanie výsledkov vyhodnotenia a vyhotovenie zápisnice o vyhodnotení ponúk, uzatvorenie zmluvy s víťazným uchádzačom a archiváciu dokladov. Vypracováva plán verejného obstarávania a zodpovedá za zverejňovanie všetkých relevantných informácií v procese verejného obstarávania.

V roku 2023 Odbor rozvojových aktivít pokračoval v realizácii projektov zameraných na rozvoj mesta v súlade so schválenými strategickými dokumentami, najmä v súlade s Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja a jeho aktualizovaným akčným plánom pre obdobie 2015 – 2023. Celkový počet realizovaných projektov je premietnutý v tabuľke.

PROGRAM PHSR	POČET REALIZOVANÝCH PROJEKTOV ZA R. 2023
1. Program Ekonomický rozvoj	0
2. Program Vzdelávanie	18
3. Program Doprava a technická infraštruktúra	31
5. Kultúra, šport, voľný čas a mládež	3
6. Program Sociálny rozvoj a bývanie	5
7. Program Životné prostredie	8
SPOLU	65

V roku 2023 Oddelenie implementácie projektov podalo sedem žiadostí na získanie financií z externých zdrojov, z toho tri žiadosti boli v tom istom roku schválené, konkrétne na Projektovú dokumentáciu – Zelené sídliská I., Riešenie migračných výziev v meste Banská Bystrica a Podpora elektromobility v meste Banská Bystrica. O ďalších žiadostiach na získanie externých zdrojov bude rozhodované v nasledujúcom roku.

Uskutočnené významné projekty, investície v roku 2023

V priebehu roku 2023 boli uskutočnené viaceré významné investičné akcie v rámci infraštruktúry mesta. Komplexnou rekonštrukciou prešla miestna komunikácia Poľná, vrátane chodníka, pričom celková zrekonštruovaná plocha bola 4 586m². Hlavným cieľom rekonštrukcie bolo odstránenie nevyhovujúceho stavu povrchu vozovky, modernizácia dopravného značenia, resp. doplnenie chýbajúceho značenia a rekonštrukcia chodníkov na oboch stranách vozovky.

V rámci projektu Reakcia na zmenu klímy, financovaného z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, ktorého cieľom je najmä stanovenie vhodných adaptačných a mitigačných aktivít, boli realizované opatrenia, ktoré majú prispievať k udržateľnej kvalite života obyvateľov a kvalite životného prostredia v meste Banská Bystrica v reakcii na nepriaznivé dopady zmeny klímy. Jednou z hlavných aktivít na naplnenie cieľov

bola rekonštrukcia Materskej školy Šalgotárjanska, počas ktorej boli zateplené obvodové steny a strecha a boli vymenené vzduchotechnické zariadenia a rozvody. Súbežne s energetickými opatreniami prebiehala aj stavebnými úpravami jestvujúcich priestorov, výsledkom čoho došlo k rozšíreniu kapacít vnútorných priestorov materskej školy a navýšeniu počtu detí v triedach. Táto časť rekonštrukcia bola financovaná zo štrukturálnych fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu.

V mestskej časti Radvaň, v blízkosti obchodného domu TESCO, bola v roku 2023 úspešne ukončená náročná stavba cyklolávky vedúca ponad R1, ktorá je súčasťou plánovanej Mestskej cyklistickej trasy Hušták – Kráľová, ktorá má spojiť centrum mesta od Huštáku až po bývalý objekt ZVT. Zároveň bude cyklolávka napojená na plánovanú cyklotrasu Banská Bystrica – Vlkanová – Sliač, ktorú pripravuje BBSK.

Cykloávka sa so svojou dĺžkou 417 m a jedinečným architektonickým a materiálovým stvárnením stala nielen bezpečnou alternatívou nemotorovej dopravy pre peších a cyklistov, ale zároveň aj dominantou mesta. Projekt bol financovaný z fondov Európskej únie a štátneho rozpočtu.

Mesto Banská Bystrica získalo externé zdroje aj na realizáciu projektu Ochrana verejného zdravia vo verejných budovách v mestskej funkčnej oblasti Banská Bystrica. Cieľom projektu bolo zabezpečiť ochranu verejného zdravia obyvateľov, ktorí žijú v Banskej Bystrici a príslušných 14 obciach nákupom a inštaláciou špecializovaných tovarov a pomôcok, napomáhajúcim k zníženiu prenosu vírusových infekcií medzi ľuďmi vo verejných budovách. Projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou vo výške 85% oprávnených výdavkov, z týchto prostriedkov boli prevažne do verejných budov obstarané čističky vzduchu, zariadenia na dezinfekciu priestorov, stojany s dezinfekciou a podobne.

Plánované projekty v roku 2024

Preťažný úsek na Huštáku by mal vyriešiť investičný zámer s názvom Upokojuvanie dopravy, ktorý je rozdelený na dve objektové sústavy. V časti Podchod pre peších a cyklistov je plánované spracovanie dokumentácie pre stavebné povolenie a v časti Miestna komunikácia na Troskách prebieha spracovanie dokumentácie pre územné rozhodnutie. V nasledujúcom roku bude dodaná aj projektová dokumentácia pre stavebné povolenie ku akcii Most pri Železničnej stanici Banská Bystrica – Mesto.

Z dôvodu nevyhovujúcich tepelno-technických parametrov obvodových konštrukcií viacerých budov na území mesta je naplánovaná obnova štyroch základných škôl, jednej umeleckej školy a zariadenia služieb starostlivosti. Zateplenie obvodových stien a zateplenie striech významne prispeje k zníženiu energetickej náročnosti. Zároveň je cieľom mesta aj znižovanie uhlíkovej stopy, a to prostredníctvom budovania obnoviteľných zdrojov energie v podobe inštalácie fotovoltaických elektrární na uvedených verejných budovách.

Milovníkov športu poteší očakávané hokejbalové ihrisko a skatepark na Tajovského ulici. Novovybudované športoviská poskytnú priestor na sebarealizáciu pre širokú verejnosť v rozvoji športových aktivít. Až 70% oprávnených výdavkov Mesto získalo z Fondu na podporu športu. Projekt je zameraný na obnovu existujúcich športových plôch a výstavbu nového zázemia s toaletami a sprchou pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie v meste Banská Bystrica. Hlavným cieľom projektu je celkovo zveľadiť vzhľad, zlepšiť pohybovú aktivitu obyvateľov mesta a žiakov stredných škôl, zefektívniť tréningový proces športovcov a doplniť nové športové vyžitie v širšom centre mesta. Športové plochy sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti viacerých škôl.

Šport

Mesto Banská Bystrica vytvára podmienky na rozvoj telesnej kultúry, v zmysle koncepcie rozvoja športu a na základe analýz športovej infraštruktúry, demografie, prírodných daností stanovuje strategické ciele a priority mesta v oblasti športu. Rozširuje ponuku a kvalitu služieb športu, ktoré spolu so športovými združeniami a poskytovateľmi zlepšujú športovú infraštruktúru a organizačné zabezpečenie športových podujatí. Podporuje predovšetkým mládežnícky šport, zabezpečuje systematicky správu mestskej športovej infraštruktúry a podporu športových podujatí, ktorých je organizátorom. Koordinuje a poskytuje súčinnosť na organizovaní medzinárodných športových podujatiach. Obyvateľom mesta boli a sú športové aktivity veľmi blízke. V roku 2017 získala Banská Bystrica titul Európske mesto športu 2017, nesie názov mesto olympijských víťazov a v roku 2022 sa stalo dejiskom najväčšieho športového podujatia na Slovensku – Európskeho olympijského festivalu mládeže 2022.

Kompetencie mesta v oblasti športu:

- podieľa sa na výbere a príprave športových talentov,
- podporuje organizovanie športových podujatí miestneho významu,
- utvára podmienky na rozvoj športu pre všetkých,
- podporuje športovú aktivitu zdravotne postihnutých občanov,
- podporuje iniciatívy v rámci telesnej kultúry zamerané na ochranu prírody,
- kontroluje účelnosť využívania finančných prostriedkov poskytnutých na telesnú kultúru,
- spolupracuje s občianskymi združeniami, obcami a inými právnickými a fyzickými osobami, ktoré pôsobia v oblasti telesnej kultúry.

Mesto v zmysle zákona o športe pri výkone samosprávy:

- vypracúva koncepciu rozvoja športu v meste,
- podporuje výstavbu, modernizáciu, rekonštrukciu, údržbu a prevádzkovanie športovej infraštruktúry v obci v spolupráci so športovými organizáciami,
- zabezpečuje využívanie športovej infraštruktúry v základných školách, ktorých je zriaďovateľom a športovej infraštruktúry vo vlastníctve alebo v správe mesta na šport pre všetkých so zameraním na mládež,
- oceňuje športovcov, športové kolektívy a športových odborníkov pôsobiach v meste.

Oddelenie športu v rámci pracovnej činnosti v roku 2023 spolupracovalo so športovými klubmi, občianskymi združeniami, obcami a inými právnickými a fyzickými osobami v oblasti telesnej kultúry. Poskytovalo poradenstvo športovým subjektom a jednotlivcom v oblasti športu v zmysle platnej legislatívy (Zákona č. 440/2015 o športe Z. z. a Zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí).

Na základe negatívneho dopadu energetickej krízy a vysokej inflácie na rozpočet samosprávy mesto Banská Bystrica v roku 2023 nevyčlenilo finančné prostriedky určené na podporu športových subjektov vo forme dotácií.

Prehľady o poskytnutých dotáciách sú zverejnené na webovej stránke mesta:

[CG eGOV - Dotácie \(banskabystrica.sk\)](https://e.gov.sk/portal/obce/banska-bystrica/2023/11/11/Rocny-prehľad-podujati-na-rok-2023-1.pdf)

Kalendár podujatí a projektov mesta Banská Bystrica je zverejnený na webovej stránke mesta:

<https://cdn.banskabystrica.sk/2023/11/Rocny-prehľad-podujati-na-rok-2023-1.pdf>

Napriek nepriaznivej finančnej situácii mesto pokračovalo v organizovaní **mestských tradičných športových podujatí**:

- Najlepší športovci mesta Banská Bystrica - Mesto každoročne oceňuje športovcov a športové kolektívy za mimoriadne športové výsledky v rôznych kategóriách. Pravidelne sú oceňovaní aj telesne postihnutí športovci, tréneri, funkcionári a pracovníci v športe. Je vyhlasovaná športová osobnosť mesta a uvádzanie významných športovcov za mimoriadny prínos do Siene slávy športovcov mesta.
- Olympijské festivaly detí mesta - Každoročne si žiaci I. a II. stupňa všetkých banskobystrických základných škôl zmerajú svoje sily v atletických disciplínach, ako aj v kolektívnych športoch, ako napríklad basketbal, florbal, vybíjaná a futbal. Celkovo sa do súťaží zapojilo cca 1200 žiakov.
- Športová olympiáda detí materských škôl / 25. ročník - Jednou z dlhoročných ambícií mesta Banská Bystrica je rozvoj športových aktivít detí a mládeže. V súlade s olympijskou myšlienkou, ktorá už po tisícročia rozvíja telo i ducha, posilňuje priateľstvá, súťaženie podľa pravidiel fair play, pomoc súperovi, či učí poznanie vážiť si všetkých ľudí mesto v roku 2023 organizovalo Olympijské festivaly detí mesta Banská Bystrica. Cieľom festivalov je formovanie trvalého vzťahu detí a mládeže k športu, zapojenie čo najväčšieho počtu detí a žiakov do súťaží a spojenie športu s olympijskou výchovou.
- Európsky týždeň športu 2023 - Banská Bystrica sa každoročne zapája do Európskeho týždňa športu (ETŠ), ktorý sa uskutočnil od 23. do 30. septembra. Mesto spolu so športovými združeniami pre obyvateľov pripravuje množstvo športových aktivít, do ktorých sa zapája široká verejnosť.
- Športová olympiáda seniorov - Obľúbené športové podujatie pre seniorov, organizované v rámci Akadémie európskeho seniora.
- Banskobystrická plavecká 24 hodinovka - K vianočným sviatkom v meste pod Urpínom patrí už tradične obľúbené športové podujatie, ktoré je na Slovensku jedným z najväčších svojho druhu pre všetky vekové kategórie. V roku 2023 sa uskutočnil už 25. ročník. Počas 24-hodinového maratónu môžu obyvatelia i návštevníci Banskej Bystrice zdarma využiť 1,5 hod. vstup na krytú plaváreň Štiavničky a pritom odplávať symbolických 100 metrov pre zdravie. V roku 2023 navštívilo počas podujatia krytú plaváreň 2 846 ľudí. Symbolických 100 metrov pre zdravie odplávalo 1 898 účastníkov.

Oddelenie športu v roku 2023 participovalo na významných športových podujatiach:

- Trojkráľový večerný beh
- Banskobystrická latka 2023
- Grand Prix Banská Bystrica 2023 v džude
- Detská liga v malom futbale
- Banskobystrický maratón
- Majstrovstvá Slovenska v malom futbale
- Detské majstrovstvá Slovenska v malom futbale
- P-T-S míting
- Olympijský deň
- Banskobystrický chodecký míting a medzinárodné preteky v atletickej chôdzi
- HANDI OPEN 2023

Mesto Banská Bystrica v roku 2023 vytváralo podmienky pre podporu zdravého spôsobu života občanov formou poskytnutia zľavneného vstupného pre návštevníkov krytej plavárne, a to formou

dotácie na zabezpečenie prevádzkových výdavkov krytej plavárne, ktorá bola poskytnutá mestskej obchodnej spoločnosti MBB a. s. Zároveň vďaka finančnej podpore sa žiaci 1., 2., 3. a 5. ročníkov banskobystrických základných škôl mohli bezplatne zúčastniť na projektoch Odstraňovania plaveckej negramotnosti žiakov ZŠ. Každoročne sa žiaci zapájajú aj do projektu Odstraňovania korčuliarskej negramotnosti žiakov I. a II. ročníkov ZŠ. Oddelenie športu koordinuje harmonogramy žiakov na vyššie uvedených projektoch.

Mesto prostredníctvom príspevkovej organizácie ZAaRES v roku 2023 zabezpečovalo aj údržbu bežeckých lyžiarskych tratí. V roku 2023 sa pre nepriaznivé teploty nepodarilo otvoriť bežkárske okruhy v areáli zimných športov na kúpalisku na Štiavničkách Ostatné trate v Kremnických vrchoch (Králiky, Skalka, Kordíky, Horné Pršany, Králiky – bežecký areál), Starohorských vrchoch (okruhy okolo Jesenskej skaly Šachtíček, Donovaly), vo Veľkej Fatre (sedlo Malý Šturec – cesta na Kráľovu studňu) a podobne boli pravidelne upravované.

Oddelenie športu spolupracovalo so športovými subjektmi na území mesta, centrami voľného času na základe vzájomnej spolupráce dopĺňalo databázu športových inštitúcií a aktualizovalo webovú stránku mesta v oblasti športu, zabezpečovalo propagáciu športových podujatí na webových portáloch mesta. Oddelenie športu viedlo evidenciu oznámení o konaní športových podujatí, poskytovalo odborné poradenstvo organizátorom športových podujatí a vykonávalo kontrolnú činnosť v zmysle Zákona č. 1/2014 Z. z. o organizovaní verejných športových podujatí. Spolupracovalo pri tvorbe projektov a výziev v oblasti športu. Podieľalo sa na vyhodnotení akčného plánu za rok 2023 v rámci PHSR. Oddelenie športu vo veľkej miere prispievalo pri organizovaní športových podujatí aj nefinančným plnením, a to hlavne propagovaním podujatí na webových portáloch mesta, bezplatným výlepom plagátov na výlepných plochách mesta, propagovaním podujatí v Radničných novinách. Ďalej poskytovaním propagačných predmetov a materiálov mesta ako aj cien pre víťazov alebo návštevníkov podujatia prispievalo k budovaniu pozitívneho imidžu mesta. V rámci Koncepcie rozvoja športu mesta Banská Bystrica na roky 2021 – 2027 oddelenie športu v súčinnosti so ZAaRESom spracovávalo pasportizáciu športových ihrísk na území mesta a ich následné zaznačenie do digitálnej mapy mesta Banská Bystrica.

Realizované projekty v roku 2023

Počas roku 2023 sa oddelenie športu aktívne zapájalo do mestskej lokálnej iniciatívy pre otvorené vládnutie OGP, v rámci ktorej sa podieľalo na stanovení záväzkov a aktivít v rámci projektu aj pri plánovaní dokumentu PRM BB 2030 a Vízia Banská Bystrica 2050. Mesto v roku 2023 zahájilo v spolupráci so SPOLUpracovňou Banská Bystrica aj sériu diskusií so zástupcami športových klubov a združení k spoločnému hľadaniu riešení pre transparentné a udržateľné financovanie športu v Banskej Bystrici.

V roku 2023 sa podarilo vybudovať cyklomost nad rýchlostnou cestou R1 v mestskej časti Radvaň, ktorý bezpečne prepojí plánovanú cyklotrasu z centra mesta s napojením na cyklotrasu smer Sliač a Zvolen.

Plánované projekty v roku 2024

Dôsledkom negatívneho dopadu energetickej krízy a vysokej inflácie na rozpočet samosprávy ako aj zmien vo financovaní samospráv mesto Banská Bystrica v roku 2024 nevyčlení finančné prostriedky určené na podporu športových subjektov vo forme dotácií. Mesto v roku 2024 podporí kluby pôsobiace v meste Banská Bystrica prostredníctvom bezplatných prenájmov telocviční základných škôl a športovísk v gescii mesta.

Aj napriek nepriaznivej finančnej situácii bude pokračovať v organizovaní mestských tradičných športových podujatí a poskytne súčinnosť na organizovaní významných športových podujatí a poskytne súčinnosť na organizovaní významných športových podujatí či už formou propagácie, poskytnutím

propagačných predmetov mesta pre účastníkov podujatí, materiálno-technickým zázemím, súčinnosťou na organizácii podujatí príslušníkmi MsP a pod.

Oddelenie športu bude podporovať športové aktivity zdravotne postihnutých športovcov, ako napr. HANDI OPEN, rôzne charitatívne a benefičné podujatia, poskytne súčinnosti na podujatiach ako Detská liga v malom futbale, Majstrovstvách Slovenska v malom futbale detí aj dospelých a najväčšom podujatí ktoré bude hostiť naše mesto v roku 2024 – Majstrovstvá Európy v atletike do 18 rokov, ktoré sa uskutočnia v termíne od 18. do 21. júla na Atletickom štadióne SNP Dukla.

Mestu Banská Bystrica sa podarilo uspieť so žiadosťou o grant z Fondu na podporu športu na výstavbu hokejbalového ihriska a skateparku s ktorého realizáciou sa začne v lete 2024 s plánovým dokončeným na jar 2025.

V zmysle Koncepcie rozvoja športu bude oddelenie športu naďalej participovať na vyhlásených výzvach týkajúcich sa výstavby, modernizácie, rekonštrukcie a údržby mestskej športovej a školskej infraštruktúry, aj v súčinnosti s odbornými útvarmi MsÚ a so športovými inštitúciami.

Cestovný ruch

Cestovný ruch patrí v súčasnosti k dynamicky sa rozvíjajúcim odvetviám v Banskej Bystrici a okolí. Naším cieľom v tejto oblasti je vytvárať podmienky pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu. V spolupráci s Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Stredné Slovensko /ďalej len OOCR/ a Krajskou organizáciou cestovného ruchu Banskobystrický kraj Turizmus /ďalej len KOOCR/ prispievame k zvyšovaniu ekonomickej, sociálnej aj environmentálnej odolnosti regiónu v kraji. Spoločne vytvárame a propagujeme atraktívnu ponuku udržateľných produktov v cestovnom ruchu, ktoré sú vyhľadávané domácimi a zahraničnými návštevníkmi.

Správnou marketingovou podporou a strategickým plánovaním má naše mesto potenciál byť v rámci Banskobystrického kraja lídrom, teda zaujať strategické postavenie s cieľným programom, ktorý umožní prezentáciu prírodného potenciálu územia, využívanie dostupných zariadení a poskytovanie služieb.

Záujem o stredné Slovensko a naše mesto rastie aj vďaka dobrej propagácii v zahraničí. Mesto sa v spolupráci s OOCR a KOOCR aktívne zúčastňuje na medzinárodných veľtrhoch a výstavách v rámci možností rozpočtu vyčlenených na dané aktivity v rámci roka. Marketingové aktivity sú zamerané na zvýšenie povedomia potenciálnych domácich i zahraničných návštevníkov o meste Banská Bystrica v regióne Stredné Slovensko a o ponuke cestovného ruchu v ňom.

Hlavnou úlohou mesta v oblasti cestovného ruchu je zvýšiť počet návštevníkov a následne počet prenocovaní v meste Banská Bystrica, koordinácia aktivít a sieťovanie v oblasti CR.

Štatistické ukazovatele v cestovnom ruchu za rok 2023

Rok 2023 sa niesol v znamení následkov vojenského konfliktu na Ukrajine, ako aj rastu cien energií a následne inflácie. Napriek týmto negatívnym externalitám sme dosiahli významný rast kľúčových štatistických ukazovateľov. Za okres Banská Bystrica sme v prípade počtu návštevníkov za rok 2023 zaznamenali medziročný rast o + 8,41 % (zo 110 391 na 119 680) a v prípade počtu prenocovaní rast o 3,24 % (zo 288 632 na 297 985). Za Banskobystrický kraj vzrástol počet návštevníkov o 14,46 % (zo 546 690 na 625 769) a počet prenocovaní o 12,66 % (z 1 595 967 na 1 798 055). Čo sa týka mesta Banská Bystrica, v roku 2023 došlo k nárastu počtu návštevníkov o 3,15 % (z 50 047 na 51 626) ale zaznamenali sme pokles prenocovaní o 5,16 % (z 116 853 na 110 819). Po kovide sa znova obyvatelia Slovenska rozcestovali do zahraničia, mierny pokles počtu prenocovaní nie je teda evidovaný len v našom meste, ale celoslovensky.

Miestna daň za ubytovanie zaznamenala v roku 2023 až 88,73 percentný nárast – z 97 325 Eur na 183 685,39 Eur. Pri tomto údaji ale nesmieme opomenúť fakt, že mesto zvýšilo daň za ubytovanie z 1 na 2 eurá za osobu na noc. K zvyšovaniu došlo skoro vo všetkých krajských mestách, a tak sa mu nevyhla ani Banská Bystrica.

Top zdrojovým trhom regiónu ostal tak ako vlani Slovensko, zahraničné kopírujú stav na národnej úrovni a radieme k nim návštevníkov z Česka, Maďarska, Poľska a Nemecka. Na tieto zdrojové trhy sa plánujeme zameriavať v stredno- a dlhodobom horizonte.

Všeobecne konštatujeme, že rok 2023 bol charakteristický miernym rastom návštevnosti aj počtu prenocovaní pri výraznejšom raste cien poskytovaných služieb. Naďalej vnímame ochotu spolupracovať a hľadať spoločné riešenia, flexibilne vytvárať konkurencieschopnú ponuku a prispôsobovať sa zmenám.

Dôležitou súčasťou manažmentu cestovného ruchu je činnosť informačných centier. Banskobystrické informačné centrum prešlo v roku 2023 do organizačnej štruktúry OOCR Stredné Slovensko a

zaznamenalo medziročný rast návštevnosti o takmer + 16,5 % a zároveň významne rozšírilo portfólio ponúkaných služieb. Služby Turistického informačného centra využilo 17 970 návštevníkov, z toho bolo 4 139 bolo zahraničných. Sprievodcovské služby využilo 68 skupín, čo spolu tvorilo 1948 turistov. Turistické informačné centrum organizuje aj Potulky mestom, ktorých sa zúčastnilo dokopy 344 osôb. Letné komentované prehliadky mesta a letné prehliadky kostolov si prišlo vypočuť 185 osôb.

Návštevnosť Hodinovej veže oproti roku 2022 stúpla o 39,6 % (5 320 návštevníkov), celkovo za rok 2023 to činilo 18 752 návštevníkov, z toho 3 441 zahraničných. Najviac turistov prichádzalo z ČR, Maďarska, Nemecka, Poľska a v top 10 krajín návštevnosti Hodinovej veže bol aj Izrael.

THURZO – FUGGER zážitkovú expozíciu navštívilo 6 484 návštevníkov, čo je o 18,17 % viac ako predchádzajúci rok. Priemerná návštevnosť expozície bola 20,68 návštevníkov denne.

Aktivity v roku 2023

Hlavným cieľom v regióne by mala byť podpora rozvoja cestovného ruchu a monitorovanie kľúčových ukazovateľov, ako sú návštevnosť, počet a dĺžka prenocovaní. Na dosiahnutie tohto cieľa by sa mali realizovať nasledovné aktivity:

a) **Podpora udržateľných produktov cestovného ruchu:** Zjednotenie ponuky turistických produktov v regióne a poskytovanie konzultačných a podporných služieb s cieľom dosiahnuť udržateľný rozvoj a zlepšiť kvalitu služieb.

b) **Marketingové aktivity:** Zamerané na domáci aj zahraničný trh, zahŕňajúce použitie online platforiem (webové stránky banskabystrica.sk, visitbanskabystrica.sk), sociálne siete (Facebook, Instagram), exteriérovú reklamu, platenú inzerciu, články, medzinárodné veľtrhy a podujatia.

c) **Zvýšenie kooperácie subjektov:** Spolupráca medzi subjektmi v regióne a mimo neho pri tvorbe udržateľných produktov cestovného ruchu, vrátane organizácie stretnutí, workshopov a seminárov na výmenu skúseností a podporu spolupráce.

d) **Zvýšenie kvality infraštruktúry a služieb:** Zlepšenie turistickej infraštruktúry, ako je údržba turistických chodníkov a cyklotrás, tvorba jednotného informačného systému, výstavba náučných chodníkov a realizácia ďalších rozvojových projektov, s cieľom minimalizovať prekážky pre návštevníkov.

Banská Bystrica je súčasťou medzinárodnej Európskej Fuggerovskej cesty, ktorá spája destinácie v Nemecku, Taliansku a Rakúsku. Súčasťou projektu je aj interaktívna THURZO – FUGGER zážitková expozícia využívajúca moderné technológie, ako virtuálnu a augmentovanú realitu, 3D projekcie a ďalšie audiovizuálne pomôcky, ktoré obohacujú zážitok návštevníkov. Expozícia predstavuje významnú banícku históriu Banskej Bystrice a okolia a nasmeruje návštevníkov do múzeí, galérií, na náučné chodníky a k ďalším zaujímavým miestam v regióne.

Rok 2023 bol orientovaný na udržateľný rozvoj cestovného ruchu v regióne, podporu spolupráce medzi subjektmi, zlepšenie infraštruktúry a posilnenie marketingových aktivít s cieľom prilákať viac návštevníkov a zvýšiť atraktivitu mesta a celého regiónu pre turistov.

Realizované projekty v roku 2023

- Živá panoráma – spolupráca s RSTV 2 – priamy prenos z Banskej Bystrice /zimná panoráma – priemerne 638 000 divákov mesačne, letná panoráma – priemerne 448 000 divákov mesačne/
- Zastrešenie projektu „Európsky týždeň mobility“
- Kampaň „Do práce na bicykli“

- Smartguide – /audiosprievodca po meste/ - naplnenie aplikácie dátami o meste Banská Bystrica
- Oprava turistických tabúl v BB a okolí
- Spojenie IC a TIC v rámci optimalizácie nákladov
- Propagácia aktivít a podujatí (Cestovný lexikón, Cestovný informátor, Kam do mesta, Radničné noviny, Rodapress a pod.)
- Návšteva partnerov v rámci projektu Európska Fuggerovská cesta
- Turistický vláčik Neusohl – prevádzka v spolupráci s OOCR SS a KOCR Banskobystrický kraj Turizmus
- Projekt „Authenticity“ – význam duševného vlastníctva – školenia a workshopy /2021 – 2023/
- Stretnutie partnerských miest v Halberstadte
- MÚZpas – spolupráca múzeí a galérií v Banskej Bystrici
- Potulky mestom a letné prehliadky mesta a kostolov (TIC)
- Špeciálne prehliadky TFZE
- Účasť na veľtrhoch a výstavách CR
- Účasť na odborných kurzoch a školeniach
- Výkon práv poľovníctva
- Zasielanie mesačných prehľadov podujatí príslušným obciam (40 obcí) – recipročná propagácia podujatí
- Spravovanie webovej stránky mesta v sekcii podujatia a sociálnych sietí
- Aktivity realizované v spolupráci s OOCR /financované z členského príspevku mesta/ - infocesty pre zahraničných novinárov, zahraničné veľtrhy – ITEP Plzeň, World Travel Market London, Matka Helsinki, prezentácia lokálnych produktov – Dobrý trh Bratislava, produkty CR – Coffee tour, Food tour, Cyklobus, Skibus, Barborská cesta, Európska Fuggerovská cesta, tematické komentované prehliadky v spolupráci s Múzeom SNP, zážitkové vlaky, letné večery na starej tržnici, nočné prehliadky, podpora medzinárodných a lokálnych podujatí - The Legits blast, Vinšpacírka, Gastrocup a pod.

Plánované aktivity v roku 2024

- Živá panoráma – spolupráca s RSTV 2 – priamy prenos z Banskej Bystrice /zimná panoráma – priemerne 638 000 divákov mesačne, letná panoráma – priemerne 448 000 divákov mesačne/
- Zastrešenie projektu „Európsky týždeň mobility“
- Kampaň „Do práce na bicykli“
- Smartguide – /audiosprievodca po meste/ - naplnenie aplikácie dátami o meste Banská Bystrica
- Oprava turistických tabúl v BB a okolí
- Spojenie IC a TIC v rámci optimalizácie nákladov
- Propagácia aktivít a podujatí (Cestovný lexikón, Cestovný informátor, Kam do mesta, Radničné noviny, Rodapress a pod.)
- Návšteva partnerov v rámci projektu Európska Fuggerovská cesta
- Turistický vláčik Neusohl – prevádzka v spolupráci s OOCR SS a KOCR Banskobystrický kraj Turizmus
- Projekt „Authenticity“ – význam duševného vlastníctva – školenia a workshopy /2021 – 2023/
- Stretnutie partnerských miest v Halberstadte
- MÚZpas – spolupráca múzeí a galérií v Banskej Bystrici
- Potulky mestom a letné prehliadky mesta a kostolov (TIC)
- Špeciálne prehliadky TFZE

- Účasť na veľtrhoch a výstavách CR
- Účasť na odborných kurzoch a školeniach
- Výkon práv poľovníctva
- Zasielanie mesačných prehľadov podujatí príslušným obciam (40 obcí) – recipročná propagácia podujatí
- Spravovanie webovej stránky mesta v sekcii podujatia a sociálnych sietí
- Aktivity realizované v spolupráci s OOCR /financované z členského príspevku mesta/ - infocesty pre zahraničných novinárov, zahraničné veľtrhy – ITEP Plzeň, World Travel Market London, Matka Helsinki, prezentácia lokálnych produktov – Dobrý trh Bratislava, produkty CR – Coffee tour, Food tour, Cyklobus, Skibus, Barborská cesta, Európska Fuggerovská cesta, tematické komentované prehliadky v spolupráci s Múzeom SNP, zážitkové vlaky, letné večery na starej tržnici, nočné prehliadky, podpora medzinárodných a lokálnych podujatí - The Legits blast, Vinšpacírka, Gastrocup a pod.

Na základe aktivít realizovaných v roku 2023 možno konštatovať, že stanovené zámery a ciele boli uspokojivo naplnené. Dôležité je pritom zohľadniť nielen kvantitatívne štatistické ukazovatele, ale aj kvalitatívny rozmer realizovaných aktivít a ich vplyv na ďalší rozvoj cestovného ruchu v destinácii a zlepšenie partnerskej spolupráce medzi zainteresovanými subjektmi. V zlepšovaní týchto ukazovateľov plánujeme pokračovať aj v roku 2024.

Informácia o vývoji príjmov a výdavkov rozpočtu mesta

Základným nástrojom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce. Obec sa pri zostavovaní rozpočtu riadi zákonom 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Rozpočet obce je vyjadrením samostatnosti hospodárenia obce a slúži ako riadiaci nástroj financovania úloh a funkcií, ktoré má obec vo svojej kompetencii.

Rozpočet mesta Banská Bystrica na rok 2023 bol schválený dňa 13.12.2022 uznesením mestského zastupiteľstva č. 17/2022 a bol zostavený ako vyrovnaný. V priebehu roka 2023 bol upravený šiestimi zmenami programového rozpočtu, pričom z toho jedna zmena bola vykonaná primátorom. Okrem týchto, predmetom ďalšie štyri zmeny programového rozpočtu boli zmeny účelovo určených prostriedkov. Rozpočtovými opatreniami v priebehu roka 2023 bola príjmová časť rozpočtu zvýšená o 2 573 915 Eur na úroveň 121 918 460 Eur a výdavková časť rozpočtu bola znížená o 5 487 984 Eur na úroveň 113 856 561 Eur, kde:

- upravený rozpočet bežných príjmov predstavuje 95 404 177 Eur,
- upravený rozpočet bežných výdavkov predstavuje 97 396 278 Eur,
- upravený rozpočet kapitálových príjmov predstavuje 9 386 219 Eur,
- upravený rozpočet kapitálových výdavkov predstavuje 14 428 152 Eur.

Upravený rozpočet príjmových finančných operácií predstavoval v roku 2023 sumu 17 128 064 Eur a upravený rozpočet výdavkových finančných operácií predstavoval sumu 2 032 131 Eur.

Celkový upravený rozpočet roku 2023 bol prebytkový.

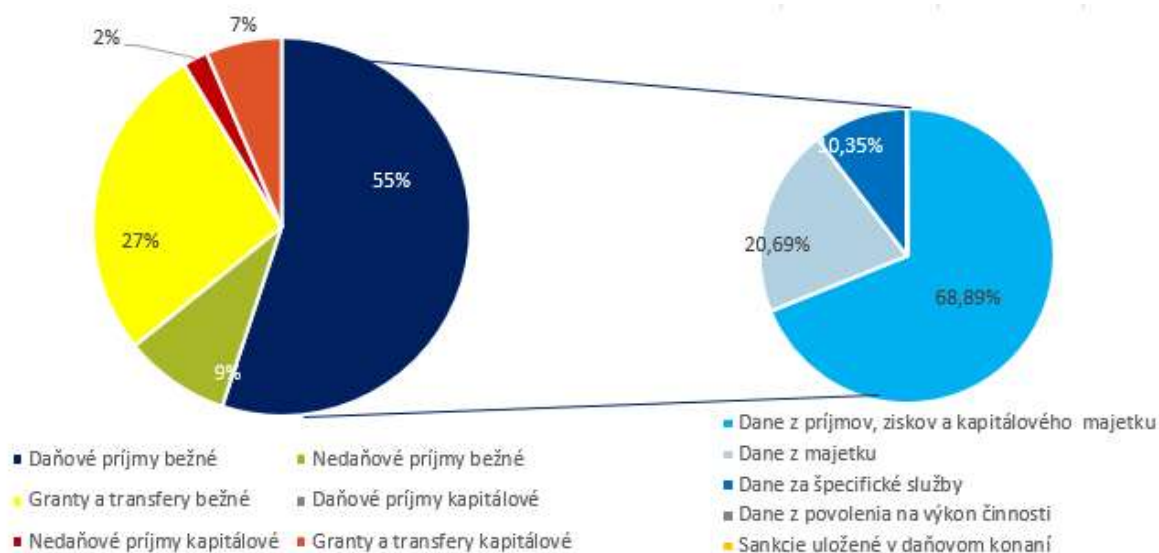
Príjmy	2023			
	schválený rozpočet	očakávaná skutočnosť	Plnenie k 31.12.2023	% plnenia
Bežné príjmy spolu	85 436 380	95 404 177	97 063 594	101,74%
Kapitálové príjmy spolu	15 142 546	9 386 219	9 170 720	97,70%
Bežné a kapitálové príjmy SPOLU	100 578 926	104 790 396	106 234 313	101,38%
Príjmy FO spolu	18 765 619	17 128 064	15 640 020	91,31%
PRÍJMY CELKOM	119 344 545	121 918 460	121 874 334	99,96%
Výdavky	2023			
	schválený rozpočet	očakávaná skutočnosť	Plnenie k 31.12.2023	% plnenia
Bežné výdavky spolu	87 087 436	97 396 278	91 930 229	94,39%
Kapitálové výdavky spolu	30 573 675	14 428 152	12 137 474	84,12%
Bežné a kapitálové výdavky SPOLU	117 661 111	111 824 430	104 067 703	93,06%
Výdavky FO spolu	1 683 434	2 032 131	2 830 931	139,31%
VÝDAVKY CELKOM	119 344 545	113 856 561	106 898 634	93,89%

Rozpočet mesta Banská Bystrica za rok 2023 (v EUR)

Príjmová časť rozpočtu

Rozpočet bežných a kapitálových príjmov v roku 2023 bol schválený na úrovni 100 578 926 Eur. V priebehu roka bol rozpočtovými opatreniami navýšený na úroveň 104 790 396 Eur. K 31.12.2023

predstavovalo plnenie rozpočtu bežných a kapitálových príjmov sumu 106 234 313 Eur, čo je 101,38 % očakávanej skutočnosti bežných a kapitálových príjmov. Po zapojení finančných operácií je upravený rozpočet príjmov na úrovni 121 918 460 Eur, pričom plnenie k 31.12.2023 je vo výške 121 874 334 Eur, čo predstavuje 99,96 % podiel očakávanej skutočnosti. Skutočné plnenie príjmov bežného a kapitálového rozpočtu v roku 2023 zobrazuje graf nižšie.

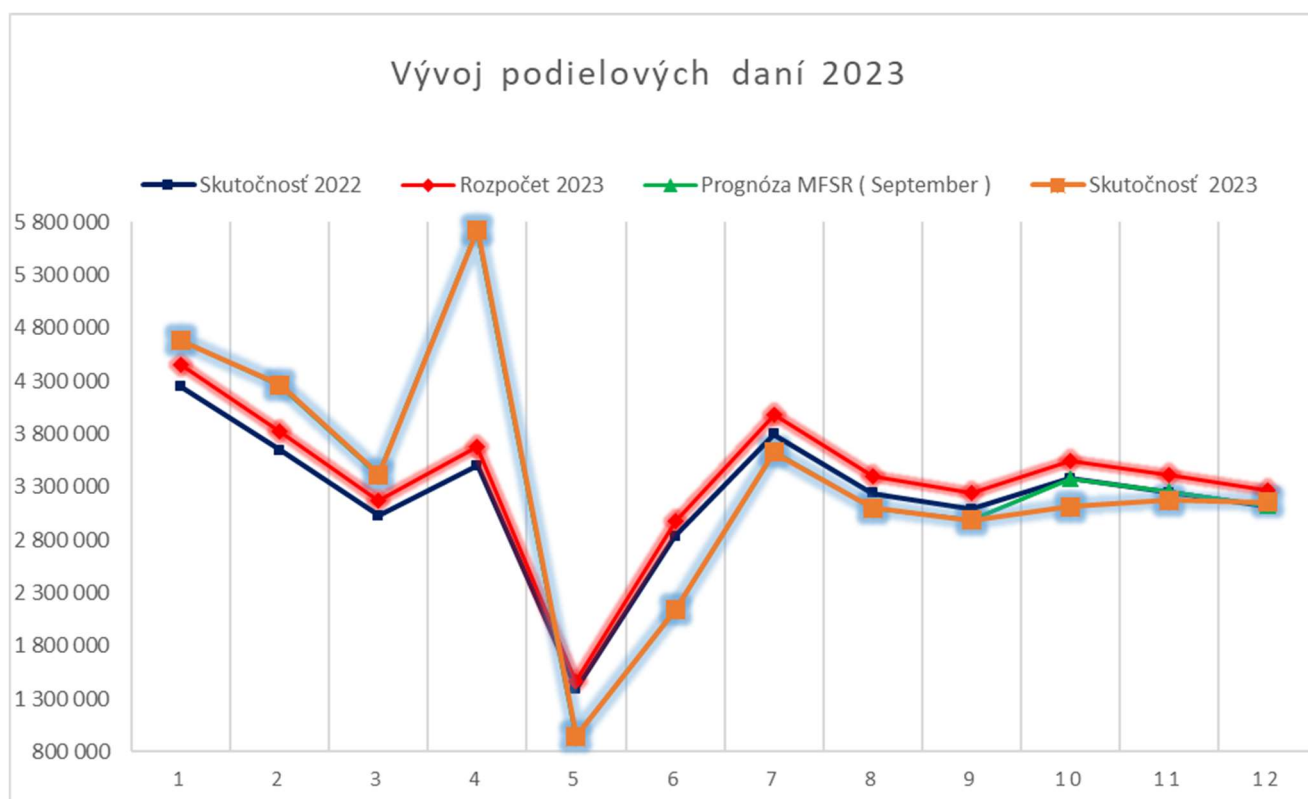

Podiel skutočných príjmov v rozpočte mesta Banská Bystrica za rok 2023

Najväčší podiel tvoria daňové príjmy bežného rozpočtu, a to 55 %. Z toho 68,89 % tvoria tzv. podielové dane, t. j. výnos dane z príjmov fyzických osôb, pričom ich percentuálny podiel medziročne nepatrne vzrástol.

Z dôvodu platnosti daňového bonusu do konca roka 2024, bol obciam prerozdelený aj podiel na výnose z príjmov z daní právnických osôb. Výnos dane rozdeľuje a poukazuje obciam daňový úrad podľa kritérií, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením. Vláda Slovenskej republiky nariadením ustanoví aj spôsob rozdeľovania a poukazovania tohto výnosu dane. Podľa septembrovej prognózy MF SR z roku 2023 mal byť výnos DPFO pre mestá a obce v porovnaní s pôvodným výnosom o 0,2 % vyšší.

Objem prijatých podielových daní bol v porovnaní so schváleným rozpočtom vyšší o 554 398 Eur a v porovnaní s upraveným rozpočtom nižší o 102 013 Eur. V porovnaní s minulým rokom bola celková suma prijatých podielových daní v roku 2023 o 1 810 254 Eur vyššia. V Grafe nižšie krivky znázorňujú vývoj príjmov z podielových daní v rokoch 2022 a 2023. V mesiacoch január až marec bol podiel z daní z právnických osôb poskytovaný postupne, následne bol v apríli vyplatený celý podiel určený pre rok 2023. Od mája bol mestám posielaný len podiel z príjmov z daní fyzických osôb, ktorý bol však z dôvodu daňového bonusu, s výnimkou mesiaca december, nižší ako tomu bolo v roku 2022.

Vývoj príjmov z podielových daní v priebehu roka 2023 a ich porovnanie s upraveným rozpočtom na rok 2023, septembrovou prognózou MF SR, a skutočnosťou roka 2022 (v EUR)

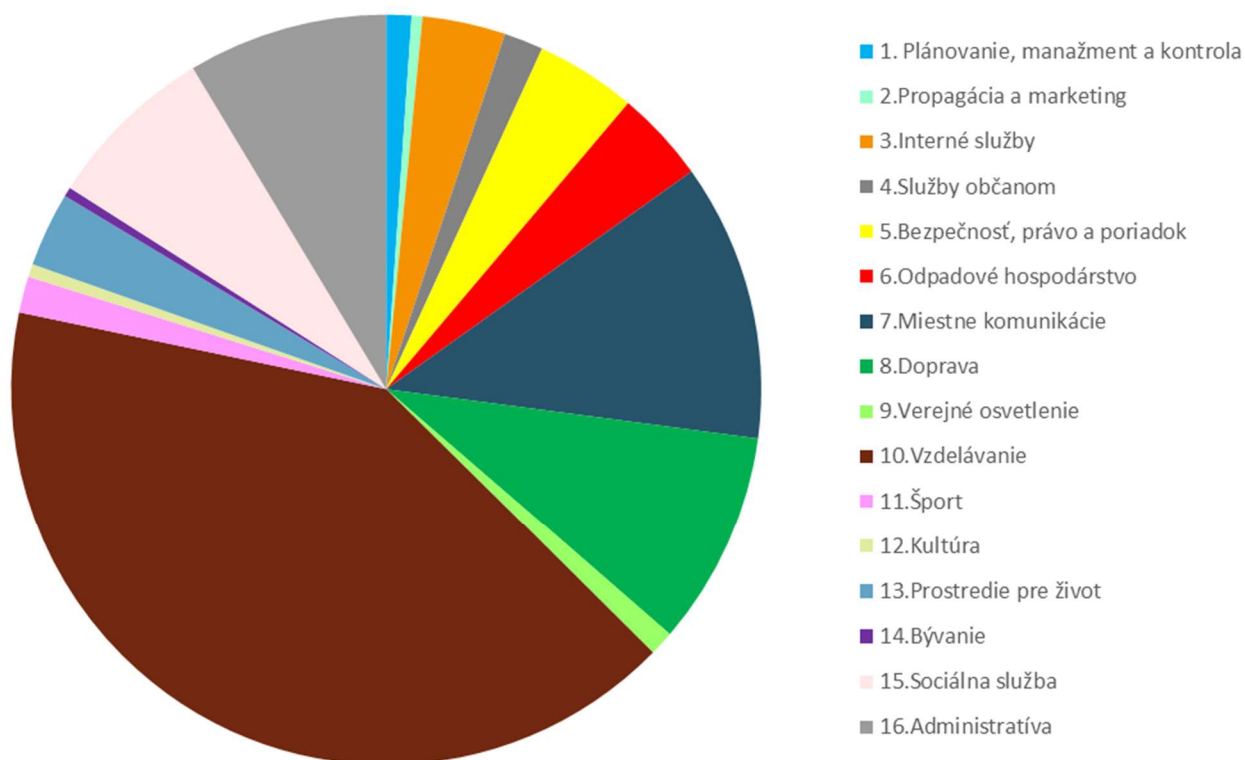
Výdavková časť rozpočtu

Schválený rozpočet bežných a kapitálových výdavkov a výdavkových finančných operácií v roku 2023 bol zostavený na úrovni 119 344 545 Eur, pričom v priebehu roka bol úpravami znížený na sumu 113 856 561 Eur. V roku 2023 boli skutočne realizované bežné a kapitálové výdavky rozpočtu na úrovni 104 067 703 Eur. Po započítaní výdavkových finančných operácií plnenie výdavkovej časti rozpočtu dosiahlo ku dňu 31.12.2023 hodnotu 106 898 634 Eur. Celkové plnenie výdavkovej časti rozpočtu v roku 2023 bolo na úrovni 93,89 %.

Výdavková časť rozpočtu mesta pozostáva zo šestnástich programov, v rámci ktorých sú výdavky realizované. Nižšie v tabuľke uvádzame prehľad plnenia rozpočtu za rok 2023 v štruktúre podľa jednotlivých programov. V grafe uvádzame skutočné plnenie výdavkov v jednotlivých programoch a ich podiely na celkovej sume výdavkov za rok 2023.

Program	2021	2022	2023			
	Skutočnosť	Skutočnosť	Schválený	Upravený	Plnenie k 31.12.2023	% plnenia
Spolu	81 989 134	94 068 776	119 344 545	113 856 561	106 898 634	93,89%
1. Plánovanie, manažment a kontrola	594 886	449 658	5 516 727	1 744 534	1 156 387	66,29%
2. Propagácia a marketing	479 576	460 539	559 159	635 904	503 117	79,12%
3. Interné služby	2 568 544	2 584 535	4 972 625	4 267 288	3 824 255	89,62%
4. Služby občanom	616 807	1 130 517	1 532 942	1 883 789	1 811 545	96,16%
5. Bezpečnosť, právo a poriadok	2 568 055	3 387 668	3 081 383	4 710 865	4 637 361	98,44%
6. Odpadové hospodárstvo	4 170 192	4 083 436	5 326 900	5 809 946	4 242 504	73,02%
7. Miestne komunikácie	7 079 543	12 279 090	17 676 637	13 845 822	12 800 025	92,45%
8. Doprava	7 219 359	9 187 942	10 799 350	9 889 049	9 885 875	99,97%
9. Verejné osvetlenie	767 179	1 021 569	1 115 360	2 087 153	1 121 903	53,75%
10. Vzdelávanie	33 361 433	36 420 409	39 536 482	45 157 012	43 708 982	96,79%
11. Šport	4 514 929	3 179 293	2 232 921	1 597 480	1 671 215	104,62%
12. Kultúra	457 831	637 776	509 000	630 482	598 945	95,00%
13. Prostredie pre život	2 618 973	3 063 050	9 391 756	4 173 076	3 435 157	82,32%
14. Bývanie	282 037	429 218	1 329 512	108 086	431 794	399,49%
15. Sociálna služba	6 431 221	6 436 974	8 055 317	8 582 044	7 860 954	91,60%
16. Administratíva	8 258 571	9 317 101	7 708 474	8 734 031	9 208 616	105,43%

Prehľad plnenia rozpočtu za roky 2021 až 2023 v štruktúre podľa programov (v EUR)

Plnenie programového rozpočtu mesta Banská Bystrica za rok 2023

Najnižšie výdavky boli v programe 14. Bývanie, a to v objeme 431 794 Eur, naopak najvyššie výdavky boli v programe 10. Vzdelávanie, a to v celkovom objeme 43 708 982 Eur.

Usporiadanie rozpočtového hospodárenia za rok 2023

Rozpočet mesta na roky 2023 – 2025 bol schválený uznesením MsZ č. 17/2021 zo dňa 13. decembra 2022. Mesto hospodáril v roku 2023 s prebytkovým bežným rozpočtom v sume 5 133 364 Eur a so schodkovým kapitálovým rozpočtom v sume – 2 966 754 Eur. Pre účely odvádzania peňažných prostriedkov z prebytku rozpočtu do peňažných fondov je potrebné vylúčiť nedočerpané účelovo určené prostriedky zo štátneho rozpočtu, rozpočtu Európskej únie alebo na základe osobitného predpisu, ktoré boli poskytnuté v roku 2023 a v roku 2024 budú zapojené do rozpočtu cez príjmové finančné operácie. Mesto Banská Bystrica hospodáril v roku 2023 so schodkovým bežným a kapitálovým rozpočtom (po vylúčení účelovo určených prostriedkov) vo výške – 1 480 128 Eur.

Vplyvom výsledku hospodárenia finančných operácií vo výške 12 809 089 Eur a po odpočítaní účelovo určených prostriedkov finančných operácií v sume 6 965 216 Eur vykázalo mesto Banská Bystrica celkový výsledok rozpočtového hospodárenia vo výške 4 363 744 Eur. Tento výsledok, znížený o výsledok hospodárenia podnikateľskej činnosti po zdanení za rok 2023 vo výške 39 392 Eur, v sume 4 324 352 Eur, bol zdrojom tvorby peňažných fondov.

	Príjmy	Výdavky	Prebytok (+) / Schodok (-)
BEŽNÝ ROZPOČET	97 063 594	91 930 229	5 133 364
<i>Vylúčenie bežných účelovo určených prostriedkov:</i>			3 221 238
PREBYTOK BR po vylúčení účelovo určených prostriedkov			1 912 126
KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	9 170 720	12 137 474	-2 966 754
<i>Vylúčenie kapitálových účelovo určených prostriedkov:</i>			425 501
SCHODOK KR po vylúčení účelovo určených prostriedkov			-3 392 255
BEŽNÝ + KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	106 234 313	104 067 703	2 166 611
SCHODOK ROZPOČTU po vylúčení účelovo určených prostriedkov			-1 480 128
FINANČNÉ OPERÁCIE	15 640 020	2 830 931	12 809 089
<i>Vylúčenie účelovo určených prostriedkov finančných operácií:</i>			6 965 216
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po vylúčení nedočerpaných účelovo určených prostriedkov			4 363 744

Usporiadanie rozpočtového hospodárenia za rok 2023 (v EUR)

Rozpočtové ukazovatele

Základný pohľad na rozpočet mesta možno doplniť o ukazovatele vychádzajúce z rozpočtových údajov, ktoré sú súčasťou finančnej analýzy. Takto uchopená finančná analýza, ktorá vychádza nielen z účtovníctva, ale aj z rozpočtu, môže poskytnúť kompletnejšie informácie o finančnej situácii a celkovom finančnom zdraví hodnotenej samosprávy. V rámci pohľadu cez rozpočet sú hlavnými hodnotenými oblasťami bežné hospodárenie samosprávy, finančná kapacita a hospodárenie s majetkom.

Ukazovateľ	Merná jednotka	Rok 2023	Rok 2022	Index 2023/2022
Hodnotenie bežného hospodárenia				
Príjmy na obyvateľa	EUR	1 645,51	1 322,59	1,2442
Výdavky na obyvateľa	EUR	1 443,31	1 261,14	1,1444
Daňová sila	EUR	790,36	713,41	1,1079
Daňová sebestačnosť	%	60,31%	65,66%	-5,36%
Ukazovatele finančnej kapacity				
Miera samofinancovania	%	108,02%	105,34%	2,68%
Finančná sebestačnosť	%	52,56%	59,06%	-6,49%
Majetkové ukazovatele				
Majetková sila hrubá	EUR	3 918	3 581	1,0943
Majetková sila čistá	EUR	3 369	3 124	1,0784
Rozvojový koeficient	%	4,18%	4,62%	-0,43%

Rozpočtové ukazovatele mesta Banská Bystrica za rok 2023 a 2022¹

Príjmy na jedného obyvateľa mesta Banská Bystrica medziročne vzrástli o 24,42 %, t.j. absolútne o 322,92 Eur na obyvateľa. Vyššie príjmy umožňujú samospráve vyššie výdavky, a tak v prípade celkových **výdavkov pripadajúcich na jedného obyvateľa** za rok 2023 sledujeme taktiež nárast, ale v nižšej miere ako v prípade príjmov (14,44 %). Na jedného obyvateľa tak pripadala suma 1 443,31 Eur z celkovej sumy výdavkov obce. **Daňová sila obce** vzrástla medziročne o 10,79 %. Do daňových príjmov sú započítané podielové dane, miestne dane a miestne poplatky. Na jedného obyvateľa pripadala v roku 2023 suma 790,36 Eur daňových príjmov, zatiaľ čo v roku 2022 to bolo o 76,95 Eur menej. **Daňová sebestačnosť**, ktorá vyjadruje podiel daňových príjmov na celkových bežných príjmoch obce, klesla, a to na úroveň 60,31 %, čo predstavuje oproti minulému roku pokles o 5,36 percentuálnych bodov.

V oblasti finančnej stability hodnotíme mesto Banská Bystrica ako **finančne sebestačné** na pomerne vysokej úrovni, aj keď v prípade ukazovateľa dávajúceho do pomeru vlastné príjmy a celkové príjmy zaznamenávame pokles na úroveň 52,56 %. Znamená to, že viac ako polovicu príjmov mesta pochádzajú z vlastných zdrojov, čo indikuje pomerne vysokú mieru samostatnosti a stability hospodárenia mesta. Medziročný pokles v prípade tohto ukazovateľa bol na úrovni 6,49 p. b. **Miera samofinancovania**, ktorá dáva do pomeru vlastné príjmy a bežné výdavky hrazené z týchto vlastných príjmov, na úrovni 108,02 %, hovorí o tom, že mesto môže použiť prebytočné vlastné prostriedky aj na rôzne projekty v rámci kapitálových investícií. V prípade hodnoty nižšej ako 1 by naopak potrebovalo ďalšie zdroje na krytie bežných výdavkov. Medziročne miera samofinancovania vzrástla o 2,68 percentuálnych bodov, a to v dôsledku väčšieho nárastu vlastných príjmov v porovnaní s nárastom

¹ Rozpočtové ukazovatele za roky 2023 a 2022 sú počítané s údajom o počte obyvateľov k 31.12.2023 dostupnom na webe Štatistického úradu SR.

bežných výdavkov. Vlastné príjmy medziročne vzrástli o viac než 5,8 mil. Eur, bežné výdavky vzrástli o 4 mil. Eur.

Majetok obce vytvára základy pre to, aby mesto ako samospráva mohlo vykonávať všetky svoje úlohy, funkcie a kompetencie, či už originálne alebo prenesené zo štátnej správy. Majetok je následne využívaný na výkon samosprávy, verejné účely, prípadne na podnikateľskú činnosť. Pohľadom cez pomerové majetkové ukazovatele môžeme zhodnotiť majetkovú pozíciu obce. **Hrubá majetková sila** je pomerom celkovej hodnoty majetku obce a počtu obyvateľov. Tá medziročne vzrástla na úroveň 3 918 Eur hodnoty majetku obce pripadajúceho na jedného obyvateľa. Po odpočítaní záväzkov od majetku obce a daním do pomeru s počtom obyvateľov dostaneme ukazovateľ **čistej majetkovej sily obce**, ktorá dosiahla úroveň 3 369 Eur na obyvateľa.

Mesto Banská Bystrica investuje každý rok svoje prostriedky do rôznych projektov s cieľom podporovať a zabezpečovať rozvoj mesta. **Rozvojový koeficient**, ktorý dáva do pomeru kapitálové výdavky a celkovú hodnotu majetku obce, je toho vyjadrením. Kapitálové výdavky boli za rok 2023 mierne nižšie ako v roku 2022 a tak aj rozvojový koeficient bol nižší ako posledný rok. Jeho hodnota dosiahla úroveň 4,18 %. Prostriedky boli vynaložené na rekonštrukcie miestnych komunikácií, na ktoré mesto použilo vlastné a úverové zdroje. Značný objem prostriedkov bol vynaložený na vybudovanie cyklotrasy v blízkosti obchodného domu TESCO. Bola dokončená aj rekonštrukcia Materskej školy Šalgotariánska. Mesto pravidelne v priebehu roka vstupovalo do registra investícií, ktorý predstavuje zoznam investičných priorít samosprávy pre nadchádzajúce obdobie, prehodnocovalo a aktualizovalo tento zoznam, s cieľom zrealizovať postupne tie investície, ktoré majú stanovenú najvyššiu prioritu. V meste Banská Bystrica tak je stále potenciál pre pozitívny vývoj hodnoty rozvojového koeficientu v ďalšom období.

Zadlženosť mesta

Cudzie zdroje financovania na jednej strane zvyšujú zadlženosť samosprávy, no na druhej strane môžu byť zdrojom pre rast finančnej sebestačnosti a miery samofinancovania v budúcnosti. Prioritným účelom ich použitia sú investičné zábery samosprávy, zároveň však umožňujú riešiť obnovu zastaraného technického zázemia či rozsiahlejšiu údržbu a rekonštrukcie v rôznych oblastiach. Zrealizovanie uskutočnených záberov však následne môže byť zdrojom rastu vlastných príjmov obce.

Celková suma dlhu, podľa § 17 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vzrástla v sledovanom období o 7 326 329 Eur oproti roku 2022, na úroveň 16 395 244 Eur, a to v dôsledku čerpania úverových zdrojov v priebehu celého roka 2023 na investičné akcie mesta Banská Bystrica, na financovanie projektovej prípravy a realizácie projektov Mesta Banská Bystrica financovaných prostredníctvom európskych štrukturálnych investičných fondov, zo štátneho rozpočtu, z Európskeho hospodárskeho priestoru a z Nórskeho fondov a na rekonštrukciu kremačných pecí, a v dôsledku dočerpania úverov k 31.12.2023. Nárast dlhu počas roka spôsobený čerpaním úverových zdrojov bol súčasne kompenzovaný postupným splácaním zostatkov istín úverov prijatých v predchádzajúcich obdobiach. S cieľom zachovania výhodnej úrovne úrokových sadzieb aj pre ďalšie obdobie splácania úverov boli ku koncu roka dočerpané všetky úvery, to znamená, okrem vyššie uvedených bol dočerpaný aj úver na nadobudnutie nehnuteľností a úver na nájomné byty na Ďumbierskej ulici. Z tohto dôvodu zadlženosť mesta ku koncu roka výraznejšie stúpla. Úverové zdroje budú postupne použité na kapitálové výdavky v ďalšom období.

V súlade s metodikou MF SR týkajúcou sa vykazovania bankových úverov Mesto vykazuje záväzky voči dodávateľom, ktorí odpredali svoju pohľadávku banke, ako bankové úvery. Záväzky, ktoré vznikli v súvislosti s projektom obnovy povrchu asfaltu na Námestí SNP a miestnej komunikácii na Graniari boli ku dňu 31.12.2023 splatené. Rovnako boli splatené aj úvery na komunálne obligácie a investície, ktorých zostatky boli v roku 2012 refinancované prostredníctvom ČSOB a.s. Splatenie návratnej finančnej výpomoci prijatej v roku 2020 na kompenzáciu výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku 2020 v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 bolo na základe uznesenia vlády SR odpustené a k 31.12.2023 dlh zanikol.

Tabuľka nižšie je zostavená v súlade s § 17 ods. 6 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov. Podľa právnej úpravy tohto zákona, platnej od 01.01.2017, môže mesto prijať návratné zdroje financovania len, ak celková suma dlhu obce neprekročí 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a suma ročných splátok návratných zdrojov financovania vrátane úhrady výnosov neprekročí 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka. V prípade výpočtu podielu splátok sa bežné príjmy znižujú o prostriedky poskytnuté v príslušnom rozpočtovom roku obci alebo vyššiemu územnému celku z rozpočtu iného subjektu verejnej správy, prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia alebo prostriedky získané na základe osobitného predpisu. V dôsledku tejto právnej úpravy sa vyššie uvedený podiel v porovnaní s predchádzajúcim spôsobom výpočtu zvýšil. Mesto Banská Bystrica je však stabilne hlboko pod stanovenou hranicou.

Vybrané závazky § 17 ods. 7 zákona 583/2004 Z.z.	Stav k 31.12.2022	Stav k 31.12.2023
Zákonem stanovená celková suma dlhu podľa § 17 ods. 7	9 068 915	16 395 244
Bežné príjmy k 31.12. predchádzajúceho roka	75 063 061	81 038 354
Celková suma dlhu k 31.12. (istiny)	9 068 915	16 395 244
Zákonné ukazovatele zadlženosti mesta (60%)	12,08%	20,23%

Vybrané závazky § 17 ods. 7 zákona 583/2004 Z.z.	Stav k 31.12.2022	Stav k 31.12.2023
Zákonem stanovená suma ročných splátok podľa § 17 ods. 6	2 239 327	1 965 874
Bežné príjmy k 31.12. predchádzajúceho roka znížené	54 638 493	59 117 817
Celková suma ročných splátok k 31.12. (istina + úroky)	2 239 327	1 965 874
Zákonné ukazovatele zadlženosti mesta (25%)	4,10%	3,33%

Stav zadlženosti Mesta Banská Bystrica k 31.12.2022 a 31.12.2023 (v EUR)

Informácia o vývoji mesta z pohľadu účtovníctva

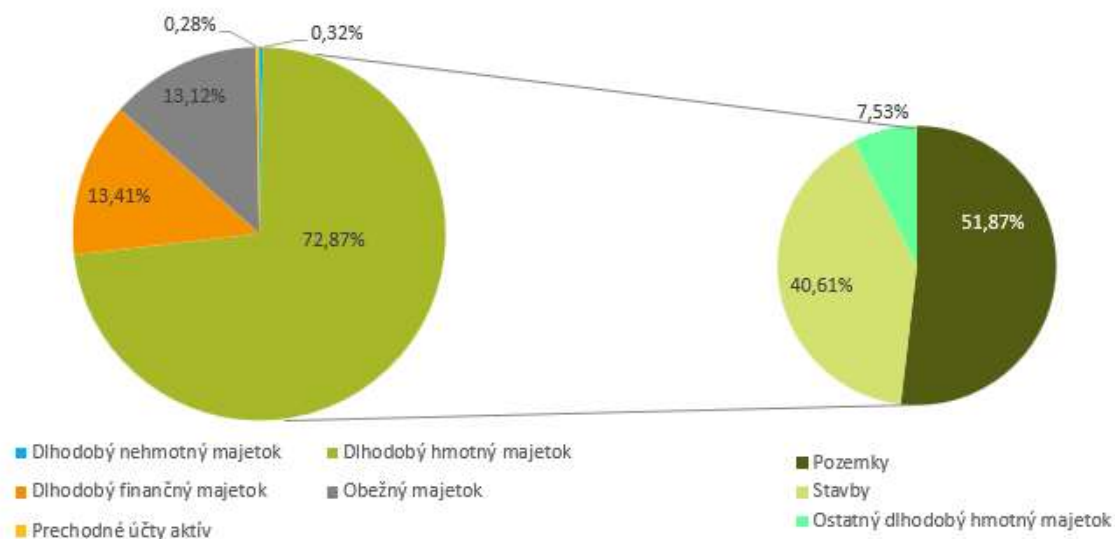
Individuálna účtovná závierka

Aktíva a pasíva

V zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov zostavuje mesto individuálnu účtovnú závierku a konsolidovanú účtovnú závierku. Obsahom účtovnej závierky je súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky k účtovnej závierke. Výkazy účtovnej závierky mesta Banská Bystrica uvádzame v Prílohe č.3.

AKTÍVA	Netto 31.12.2023		Netto 31.12.2022		Index vývoja
	v EUR	%	v EUR	%	
Spolu majetok	290 192 180,43	100,00%	267 073 048,11	100,00%	0,0866
Neobežný majetok	251 310 357,56	86,60%	244 647 722,15	91,60%	0,0272
Dlhodobý nehmotný majetok	930 281,45	0,32%	480 540,79	0,18%	0,9359
Dlhodobý hmotný majetok	211 468 303,86	72,87%	208 575 389,11	78,10%	0,0139
Dlhodobý finančný majetok	38 911 772,25	13,41%	35 591 792,25	13,33%	0,0933
Obežný majetok	38 060 442,86	13,12%	21 451 781,45	8,03%	0,7742
Zásoby	143 961,21	0,05%	129 950,17	0,05%	0,1078
Zúčtovacie vzťahy	14 522 368,08	5,00%	10 446 543,45	3,91%	0,3902
Dlhodobé pohľadávky	497,91	0,00%	497,91	0,00%	0,0000
Krátkodobé pohľadávky	2 908 565,04	1,00%	1 960 930,51	0,73%	0,4833
Finančný majetok	19 735 050,62	6,80%	8 913 859,41	3,34%	1,2140
Poskytnuté výpomoci krátkodobé	750 000,00	0,26%	0,00	0,00%	-
Prechodné účty aktív	821 380,01	0,28%	973 544,51	0,36%	-0,1563

Bilancia aktív mesta Banská Bystrica k 31.12.2023 a 31.12.2022 (v EUR)

Vertikálna analýza bilancie aktív ku dňu 31.12.2023

Majetok mesta Banská Bystrica v roku 2023 vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 8,66 %. Ako vidieť v grafe, takmer tri štvrtiny majetku mesta tvoril dlhodobý hmotný majetok, z toho 52 % hodnoty je viazanej v pozemkoch. Druhou najväčšou majetkovou položkou je dlhodobý finančný majetok, ktorý má 13,41 % podiel. Hodnota dlhodobého finančného majetku medziročne vzrástla o 9,33 %. Hodnota dlhodobého nehmotného majetku narástla o takmer 450 tis. Eur. V roku 2023 pri softvéri došlo k navýšeniu jeho hodnoty o 196 tis. Eur, z dôvodu technického zhodnotenia CORA GEO vo výške

105 204,72 Eur, technického zhodnotenia softvéru - Riadiaca a integračná dátovo analytická platforma pre dispečing - vo výške 60 642 Eur. Oprávky pre softvér boli vo výške 128 tis. Eur.

V rámci obežného majetku došlo k nárastu hodnoty finančného majetku, čo sa prejavilo medziročne nárastom až o 121,40 %, t. j. v absolútnom vyjadrení o 10 821 191,21 Eur, pričom tento nárast sa týkal hlavne prostriedkov na bankových účtoch. Hodnota na bankových účtoch k 31.12.2023 vykazovala sumu 19 702 316,51 Eur. Dôvodom držania veľkého množstva prostriedkov na bankových účtoch je hromadenie účelových prostriedkov, prebytkov a výsledkov hospodárenia obce do peňažných fondov mesta v súvislosti so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. V súvislosti s uvedeným zákonom účel a výšku použitia týchto prostriedkov peňažných fondov schvaľuje mestské zastupiteľstvo. Ku koncu roka 2023 suma nahromadených prostriedkov vo fondoch predstavovala sumu takmer 4,6 mil. Eur.

V prípade dlhodobých pohľadávok sa hodnota medziročne nezmenila a ostáva na úrovni roka 2022. Pri krátkodobých pohľadávkach evidujeme nárast o 12,71 % v brutto hodnote, čo je v absolútnom vyjadrení nárast o 677 tis. Eur. V netto hodnote evidujeme nárast krátkodobých pohľadávok v objeme o takmer 948 tis. Eur (48,33 %).

V roku 2023 bola poskytnutá návratná finančná výpomoc subjektu Dom Kultúry s.r.o. vo výške 750 000 Eur.

K 31.12.2023 mesto evidovalo pohľadávky po lehote splatnosti v sume 3 249 023,10 Eur, pričom medziročne klesli o takmer 508 tis. Eur (13,51 % pokles). Na zásobách evidujeme nárast celkovo v sume viac ako 14 tis. Eur, pričom najviac vzrástli zásoby materiálu, a to o viac ako 21 tis. Eur, zatiaľ čo zásoby tovaru klesli (8 tis. Eur). Významnou položkou v rámci obežného majetku je zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy. Ide o zúčtovanie transferov poskytnutých z rozpočtu obce rozpočtovým organizáciám, ktorými sú základné školy, a zúčtovanie transferov, ktoré boli poskytnuté príspevkovej organizácii ZAaRES.

PASÍVA	Netto 31.12.2023		Netto 31.12.2022		Index vývoja
	v EUR	%	v EUR	%	
Spolu vlastné imanie a záväzky	290 192 180,43	100,00%	267 073 048,11	100,00%	0,0866
Vlastné imanie	217 196 963,47	74,85%	206 857 605,73	77,45%	0,0500
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00%	754 620,18	0,28%	-1,0000
Kapitálové fondy	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-
Nevysporiadaný VH minulých rokov	206 805 712,33	71,27%	206 934 945,11	77,48%	-0,0006
Výsledok hospodárenia za ÚO	10 391 251,14	3,58%	-831 959,56	-0,31%	-13,4901
Záväzky	40 645 975,19	14,01%	34 038 796,01	12,75%	0,1941
Rezervy	15 416 959,40	5,31%	16 604 016,60	6,22%	-0,0715
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	1 655 902,82	0,57%	977 054,08	0,37%	0,6948
Dlhodobé záväzky	590 686,17	0,20%	561 104,88	0,21%	0,0527
Krátkodobé záväzky	6 196 652,89	2,14%	6 722 225,37	2,52%	-0,0782
Bankové úvery	16 785 773,91	5,78%	9 174 395,08	3,44%	0,8296
Prechodné účty pasívne	32 349 241,77	11,15%	26 176 646,37	9,80%	0,2358

Bilancia pasív mesta Banská Bystrica v rokoch 2023 a 2022 (v EUR)

Vlastné imanie mesta narástlo oproti predchádzajúcemu roku kvôli dosiahnutému kladnému výsledku hospodárenia za rok 2023.

Hodnota rezerv klesla v roku 2023 o 7,15 %. Do dlhodobých rezerv mesto zaúčtovalo sumu 81 743,26 Eur ako rezervu na opravy okien na deviatich základných školách, ktoré sa majú vykonať na základe

koncesných zmlúv medzi mestom, základnými školami a dodávateľom tepla. V zmluvách sa dodávateľ tepla zaväzuje finančne sa podieľať na výmene okien a kotolní v základných školách. Ostatné dlhodobé rezervy v celkovej výške 12 245 576,68 Eur sú zaúčtované na prebiehajúce súdne spory. Vzhľadom k skutočnosti, že súdne spory prebiehajú niekoľko rokov, nie je možné presne stanoviť predpokladaný rok použitia rezerv. Dlhodobé rezervy na odchodné boli vytvorené v sume 1 336 484,54 Eur.

Zo sumy 1 753 154,92 Eur krátkodobých rezerv 7,57 % tvorila rezerva na opravy okien na základných školách (suma 132 694,95 Eur). Krátkodobé rezervy boli vytvorené aj na výplatu odmien k životnému jubileu vo výške 86 tis. Eur, odchodné do dôchodku v celkovej výške 325 tis. Eur a na dovolenky vo výške 371,39 Eur. Rezervy na predpokladaný nedoplatok náhrady preukázanej straty z výkonov vo verejnom záujme pre SAD Zvolen, a. s. a Dopravný podnik mesta Banská Bystrica, a. s. predstavovali v roku 2023 výšku 1,147 mil. Eur. V krátkodobých rezervách bola vytvorená aj rezerva na vykonanie auditu vo výške takmer 23 tis. Eur. Rezerva na energie v budovách v majetku mesta bola vytvorená vo výške 40 tis. Eur.

Hodnota záväzkov vyplývajúcich zo zúčtovania so subjektami verejnej správy k 31.12.2023 bola na úrovni 1 655 903 Eur, čo je oproti roku 2022 nárast o 69,48 %, v absolútnom vyjadrení ide o nárast o 678 849 Eur. Z tejto sumy približne 633 tis. Eur predstavuje zostatok bežného transferu pre základné školy, materské školy, ZUŠ a CVČ. Suma 356 tis. Eur predstavuje zostatok bežného transferu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny na stravu predškôľakov v MŠ a žiakov ZŠ. Suma 166 Eur predstavuje dotáciu na vojnové hroby od Ministerstva vnútra SR. Suma 4 tis. Eur je dotácia, ktorú mesto obdržalo za získanie ocenenia ENVIROMESTO 2023. Viac ako 195 tis. Eur je nevyčerpaný transfer na vybudovanie oddychovej zóny Tajovka. Približne 51 tis. Eur je zostatkom transferov v sociálnej oblasti. Suma 213 tis. EUR je zostatkom nevyčerpanej dotácie od Environmentálneho fondu na nakladanie s komunálnym odpadom, ktorá bude ďalej použitá na určený účel v roku 2023. Suma 292 tis. Eur je zostatkom dotácie poskytnutie v rámci projektu Reakcia na zmenu klímy. V roku 2023 evidujeme nevyúčtovaný poskytnutý transfer vo výške 90 tis. Eur neziskovej organizácií Mestské divadlo – Divadlo z pasáže.

Zároveň došlo k nárastu dlhodobých záväzkov o 5,27 % oproti minulému roku. Súčasne ale klesli krátkodobé záväzky, a to o 7,82 % oproti roku 2022, v absolútnom vyjadrení o takmer 526 tis. Eur. O takmer 572 tis. Eur klesli záväzky voči dodávateľom, o 288 tis. Eur klesli nevyfakturované dodávky. Súčasne bol tento pokles kompenzovaný nárastom. Narástli záväzky voči zamestnancom o viac ako 169 tis. Eur, záväzky voči orgánom sociálneho a zdravotného poistenia o 101 tis. Eur, a daňové záväzky voči štátu o sumu 23 tis. Eur. Narástli aj tzv. iné záväzky, a to takmer o 22 tis. Eur. V skupine tzv. iných záväzkov sa účtujú záväzky dlhodobé aj krátkodobé. V roku 2023 mesto účtovalo o nasledujúcich skutočnostiach:

- Suma 1 147 000 Eur predstavuje záväzok voči spoločnosti SAD Zvolen, a. s. na úhradu preukázanej straty z výkonov vo verejnom záujme za rok 2022.

Mesto ku dňu 31.12.2023 nemalo žiadne záväzky po lehote splatnosti.

Mesto Banská Bystrica hospodáril v roku 2023 so ziskom za účtovné obdobie vo výške 10 391 251,14 Eur po zdanení.

Náklady a výnosy

Mesto Banská Bystrica popri svojej hlavnej činnosti vykonáva aj **podnikateľskú činnosť**. Podnikateľskú činnosť vykonávalo v oblasti predaja drobného tovaru v rámci dvoch informačných centier a prevádzky Thurzovsko- Fuggerovskej zážitkovej expozície v priestoroch Barbakánu, pričom zisk plyní aj z provízie

za predaj vstupeniek na rôzne kultúrne podujatia organizované externými subjektmi. Predmetom podnikateľskej činnosti je aj poskytovanie kaderníckych služieb v priestoroch objektu KOMUCE, a prenájom nebytových priestorov. K 30.6.2023 bola ukončená činnosť turistického informačného centra v priestoroch autobusovej stanice.

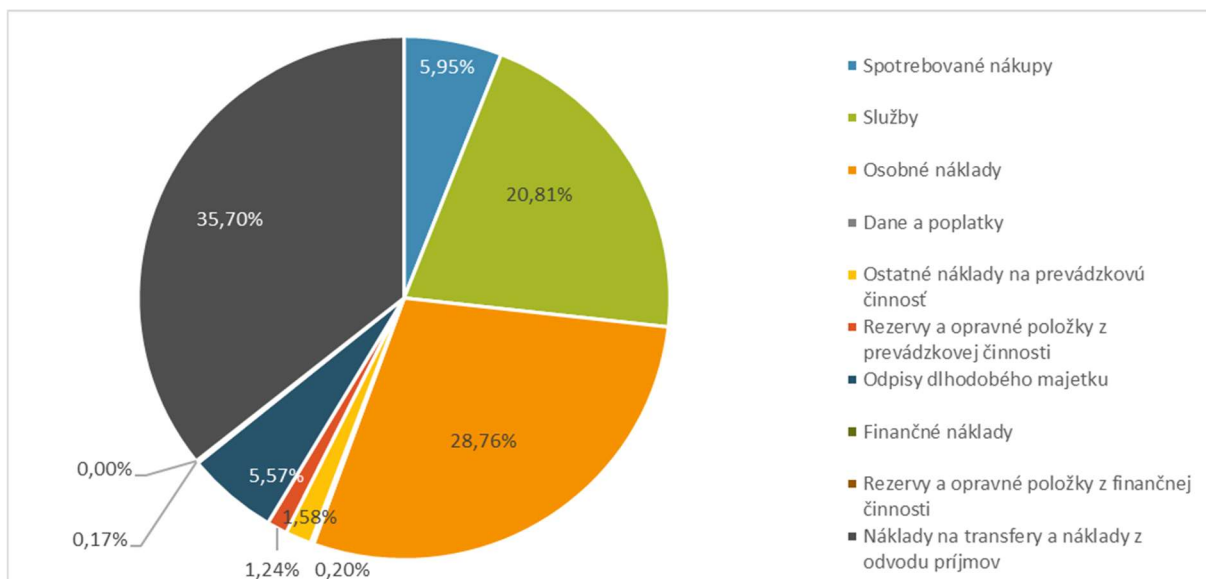
Celkové náklady v sledovanom období predstavovali 62 266,15 Eur. V porovnaní s nákladmi minulého roka ide o pokles o 20,06 %, pričom pokles evidujeme najmä v oblasti nákladov na predaný tovar a pri odpisoch dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku. Pri osobných nákladoch na mzdy a poistenie naopak evidujeme nárast o 80,94 %.

Výnosy z podnikateľskej činnosti klesli medziročne o 13,16 % a dosiahli úroveň 102 028,78 Eur. Pokles evidujeme v prípade tržieb z predaja tovaru, a to o 57,56 %. Naopak v prípade tržieb z predaja služieb evidujeme nárast o 18,87 %.

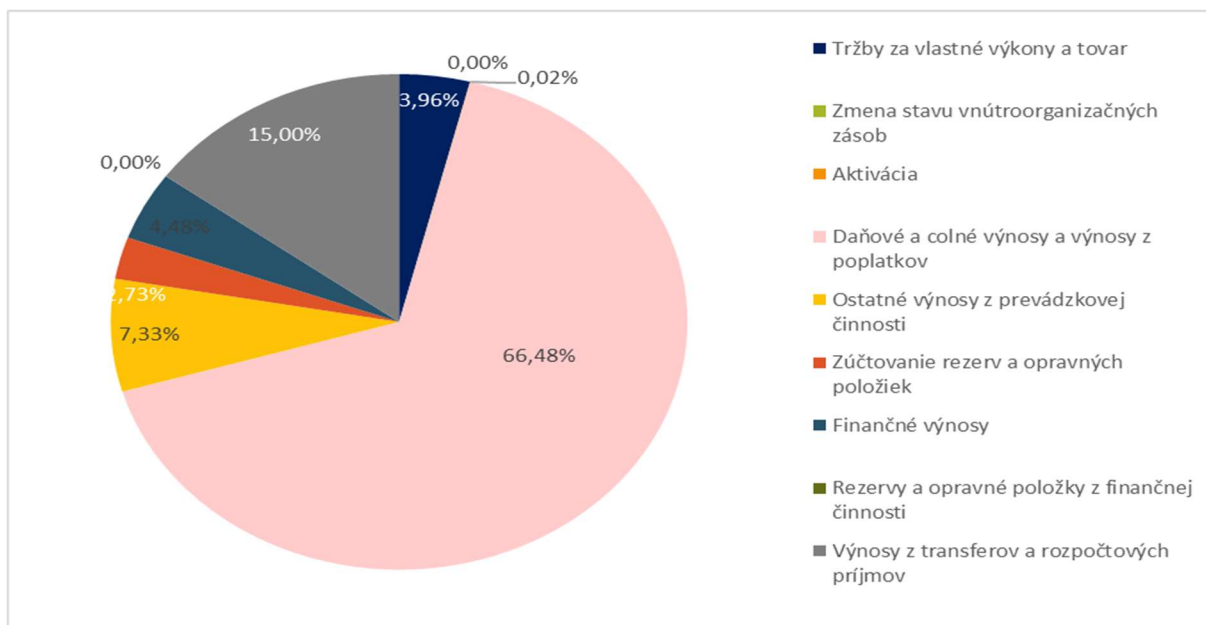
V roku 2023 podnikateľská činnosť vykázala zisk v sume 39 762,63. Po odvedení dane z príjmov dosiahol výsledok hospodárenia po zdanení úroveň 39 392,48 Eur.

Celkové náklady **hlavnej činnosti** mesta Banská Bystrica za rok 2023 oproti predchádzajúcemu účtovnému obdobiu vzrástli o 18,30 %, v absolútnom vyjadrení o 12 186 tis. Eur. V rámci prevádzkovej činnosti tvorili najväčší objem nákladov osobné náklady a náklady na služby.

Najväčšou výnosovou položkou mesta v rámci hlavnej činnosti sú daňové výnosy samosprávy, ktorých objem medziročne vzrástol o 4 599 285,57 Eur. Výnosy z poplatkov vzrástli v menšej miere, a to o viac než 1 090 tis. Eur. Daňové výnosy a výnosy z poplatkov tvorili takmer dve tretiny dosiahnutých výnosov v hlavnej činnosti (66,48 %). Mesto Banská Bystrica vykázalo v hlavnej činnosti za rok 2023 zisk vo výške 10 351 858,66 Eur.

Náklady hlavnej činnosti mesta Banská Bystrica za rok 2023

Výnosy z hlavnej činnosti mesta Banská Bystrica za rok 2023

Rok	2023						2022						Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%			
NÁKLADY spolu	78 770 776,89	100,00%	62 266,15	100,00%	78 833 043,04	100,00%	66 584 302,67	100,00%	77 891,64	100,00%	66 662 194,31	100,00%	0,1830	-0,2006	0,1826
<i>Prevádzková činnosť</i>	<i>50 514 088,97</i>	<i>64,13%</i>	<i>61 189,27</i>	<i>98,27%</i>	<i>50 575 278,24</i>	<i>64,15%</i>	<i>41 565 957,11</i>	<i>62,43%</i>	<i>76 609,70</i>	<i>98,35%</i>	<i>41 642 566,81</i>	<i>62,47%</i>	<i>0,2153</i>	<i>-0,2013</i>	<i>0,2145</i>
Spotrebované nákupy	4 688 955,95	5,95%	18 891,31	30,34%	4 707 847,26	5,97%	3 697 142,74	5,55%	39 127,45	50,23%	3 736 270,19	5,60%	0,2683	-0,5172	0,2600
Služby	16 394 768,78	20,81%	2 771,60	4,45%	16 397 540,38	20,80%	13 175 770,74	19,79%	3 392,26	4,36%	13 179 163,00	19,77%	0,2443	-0,1830	0,2442
Osobné náklady	22 658 327,29	28,76%	35 468,62	56,96%	22 693 795,91	28,79%	19 621 256,22	29,47%	20 022,76	25,71%	19 641 278,98	29,46%	0,1548	0,7714	0,1554
Dane a poplatky	157 092,18	0,20%	0,00	0,00%	157 092,18	0,20%	131 785,72	0,20%	0,00	0,00%	131 785,72	0,20%	0,1920	-	0,1920
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 248 310,32	1,58%	0,54	0,00%	1 248 310,86	1,58%	189 110,92	0,28%	0,23	0,00%	189 111,15	0,28%	5,6009	1,3478	5,6009
Rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti	978 258,87	1,24%	0,00	0,00%	978 258,87	1,24%	834 206,37	1,25%	0,00	0,00%	834 206,37	1,25%	0,1727	-	0,1727
Odpisy dlhodobého majetku	4 388 375,58	5,57%	4 057,20	6,52%	4 392 432,78	5,57%	3 916 684,40	5,88%	14 067,00	18,06%	3 930 751,40	5,90%	0,1204	-0,7116	0,1175
<i>Finančná činnosť</i>	<i>132 264,71</i>	<i>0,17%</i>	<i>1 076,88</i>	<i>1,73%</i>	<i>133 341,59</i>	<i>0,17%</i>	<i>103 740,82</i>	<i>0,16%</i>	<i>1 281,94</i>	<i>1,65%</i>	<i>105 022,76</i>	<i>0,16%</i>	0,2750	-0,1600	0,2696
Finančné náklady	132 264,71	0,17%	1 076,88	1,73%	133 341,59	0,17%	103 740,82	0,16%	1 281,94	1,65%	105 022,76	0,16%	0,2750	-0,1600	0,2696
Rezervy a opravné položky z finančnej činnosti	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-	-	-
<i>Mimoriadna činnosť</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	-	-	-
<i>Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov</i>	<i>28 124 423,21</i>	<i>35,70%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>28 124 423,21</i>	<i>35,68%</i>	<i>24 914 604,74</i>	<i>37,42%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>24 914 604,74</i>	<i>37,37%</i>	0,1288	-	0,1288

Rok	2023						2022						Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%			
VÝNOSY spolu	89 122 635,55	100,00%	102 028,78	100,00%	89 224 664,33	100,00%	65 715 183,51	100,00%	117 494,93	100,00%	65 832 678,44	100,00%	0,3562	-0,1316	0,3553
<i>Prevádzková činnosť</i>	<i>71 765 332,39</i>	<i>80,52%</i>	<i>102 028,78</i>	<i>100,00%</i>	<i>71 867 361,17</i>	<i>80,55%</i>	<i>59 135 756,07</i>	<i>89,99%</i>	<i>116 726,23</i>	<i>99,35%</i>	<i>59 252 482,30</i>	<i>90,00%</i>	0,2136	-0,1259	0,2129
Tržby za vlastné výkony a tovar	3 530 046,97	3,96%	102 028,78	100,00%	3 632 075,75	4,07%	3 734 960,33	5,68%	116 725,75	99,35%	3 851 686,08	5,85%	-0,0549	-0,1259	-0,0570
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-	-	-
Aktivácia	18 305,00	0,02%	0,00	0,00%	18 305,00	0,02%	16 645,40	0,03%	0,00	0,00%	16 645,40	0,03%	0,0997	-	0,0997
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	59 245 272,57	66,48%	0,00	0,00%	59 245 272,57	66,40%	53 556 373,50	81,50%	0,00	0,00%	53 556 373,50	81,35%	0,1062	-	0,1062
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	6 535 546,12	7,33%	0,00	0,00%	6 535 546,12	7,32%	1 573 340,53	2,39%	0,48	0,00%	1 573 341,01	2,39%	3,1539	-	3,1539
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek	2 436 161,73	2,73%	0,00	0,00%	2 436 161,73	2,73%	254 436,31	0,39%	0,00	0,00%	254 436,31	0,39%	8,5747	-	8,5747
<i>Finančná činnosť</i>	<i>3 992 685,26</i>	<i>4,48%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>3 992 685,26</i>	<i>4,47%</i>	<i>8,23</i>	<i>0,00%</i>	<i>768,70</i>	<i>0,65%</i>	<i>776,93</i>	<i>0,00%</i>	#####	-	5138,0540
Finančné výnosy	3 992 685,26	4,48%	0,00	0,00%	3 992 685,26	4,47%	8,23	0,00%	768,70	0,65%	776,93	0,00%	#####	-	5138,0540
Rezervy a opravné položky z finančnej činnosti	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-	-	-
<i>Mimoriadna činnosť</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	-	-	-
<i>Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov</i>	<i>13 364 617,90</i>	<i>15,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>13 364 617,90</i>	<i>14,98%</i>	<i>6 579 419,21</i>	<i>10,01%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>6 579 419,21</i>	<i>9,99%</i>	1,0313	-	1,0313

Rok	2023			2022			Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			
Výsledok hospodárenia pred zdanením	10 351 858,66	39 762,63	10 391 621,29	-869 119,16	39 603,29	-829 515,87	-12,9107	0,0040	-13,5273
Splatná daň z príjmov	0,00	370,15	370,15	0,00	2 443,69	2 443,69	-	-	-
Dodatčne platená daň z príjmov	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-
Výsledok hospodárenia po zdanení	10 351 858,66	39 392,48	10 391 251,14	-869 119,16	37 159,60	-831 959,56	-12,9107	0,0601	-13,4901

Horizontálna a vertikálna analýza nákladov a výnosov mesta Banská Bystrica za rok 2023 a 2022

Finančné ukazovatele

Aby mohla byť samospráva riadená efektívne, je dôležité zhodnotiť jej finančnú situáciu. Tak ako v podnikateľskej sfére aj v oblasti verejnej správy sa pre tento účel využíva finančná analýza, ktorej základom sú finančné ukazovatele. Finančná analýza je rozborom dát získaných z účtovníctva, a v prípade samosprávy aj z rozpočtovníctva, s cieľom zistiť, aká je majetková a finančná situácia hodnotenej jednotky. Základom každej finančnej analýzy sú pomerové ukazovatele, ktoré podávajú rýchly obraz o finančnom stave organizácie a jej základných vlastnostiach.

Ukazovateľ	Merná jednotka	Rok 2023	Rok 2022
Oblasť likvidity			
Celková likvidita (3.stupňa)	p.j.	3,576	2,063
Celková likvidita (3.stupňa) - upravená	p.j.	3,576	2,063
Bežná likvidita (2.stupňa)	p.j.	2,083	1,000
Pohotovú likvidita (1.stupňa)	p.j.	1,815	0,820
Čistý pracovný kapitál	EUR	29 144 794	12 171 691
Čisté pohotovú prostriedky	EUR	13 538 398	2 191 634
Oblasť zadlženosti			
Celková zadlženosť (dlhový pomer)	p.j.	0,2515	0,2255
Finančná nezávislosť	p.j.	2,975	3,435
Finančná nezávislosť - upravená	p.j.	3,772	4,743
Miera zadlženosti	p.j.	0,336	0,291
Ukazovateľ podielu KZ na CuZ	p.j.	0,149	0,181
Oblasť aktivity			
Krytie neobežného majetku	p.j.	0,864	0,846
Ukazovateľ neobežného majetku	p.j.	0,866	0,916
Ukazovateľ obežného majetku	p.j.	0,131	0,080
Oblasť rentability			
Rentabilita celkového kapitálu	p.j.	3,58%	-0,31%
Rentabilita vlastného kapitálu	p.j.	4,78%	-0,40%

Finančné ukazovatele mesta Banská Bystrica za rok 2023 a 2022

Platobná schopnosť je základným predpokladom úspešného fungovania nielen v podnikateľskom sektore, ale aj v samospráve. Tú možno hodnotiť prostredníctvom ukazovateľov likvidity, ktorá znamená schopnosť premeniť majetok na likvidné prostriedky a uhradiť tak záväzky. **Celková likvidita (likvidita 3.stupňa)** je hlavným ukazovateľom finančnej likvidity a udáva celkový potenciál likvidity účtovnej jednotky. Vypočíta sa ako podiel celkových obežných aktív a krátkodobých cudzích zdrojov. V našom prípade sme k obežným aktívam pripočítali ešte prechodné aktíva, ktoré majú krátkodobý charakter. Hodnota tohto ukazovateľa dosiahla v roku 2023 úroveň **3,576**. Vyššiu vypovedaciu schopnosť má tento ukazovateľ, pokiaľ od obežných aktív odpočítame hodnotu dlhodobých pohľadávok, nakoľko tie nemôžu z časového hľadiska slúžiť na úhradu krátkodobých záväzkov. Vzhľadom k skutočnosti, že v roku 2023 sa netto hodnota dlhodobých pohľadávok, podobne ako v predošlom roku, blíži k nule, hodnota takto upraveného ukazovateľa celkovej likvidity je rovnaká, t.j. na úrovni **3,576**. **Bežná likvidita (likvidita 2.stupňa)** vyjadruje, aká časť krátkodobých záväzkov je krytá finančným majetkom a krátkodobými pohľadávkami. Tento ukazovateľ dosiahol v roku 2023 hodnotu **2,083**, čo znamená nárast v porovnaní s minulým rokom a hodnota ukazovateľa sa pohybuje

nad rozmedzím optima tohto ukazovateľa. **Likvidita 1.stupňa (okamžitá, pohotová likvidita)** hovorí o okamžitej platobnej schopnosti hodnoteného subjektu. Predstavuje podiel hotovostných prostriedkov v pokladni a na bankových účtoch a krátkodobých záväzkov. Vzhľadom k tomu, že samospráva drží na bankovom účte pomerne veľké množstvo hotovostných prostriedkov z dôvodu hromadenia prostriedkov z peňažných fondov, hodnota tohto ukazovateľa prekračuje hornú hranicu optima, a v roku 2023 dosiahla úroveň **1,815**. Všetky štyri spomenuté ukazovatele likvidity za rok 2023, aj ich porovnanie s hodnotami dosiahnutými v predošlom roku, hovoria o trvalej platobnej schopnosti samosprávy, ktorá je pozitívnym znakom jej dobrého finančného zázemia. Medziročne zaznamenávame výrazný nárast hodnôt ukazovateľov likvidity, a vo všetkých ukazovateľoch sme nad optimálnym rozmedzím, čo hovorí o nadmernom množstve aktív v porovnaní so záväzkami k 31.12.2023 .

Iný pohľad na likviditu účtovnej jednotky je prostredníctvom absolútneho rozdielu obežných aktív a krátkodobých záväzkov, ktorý sa nazýva **čistý pracovný kapitál**. Jeho hodnota v roku 2023 na úrovni **29 144 794 Eur** hovorí o hodnote obežného majetku, ktorá je financovaná dlhodobým kapitálom. Predstavuje prebytok krátkodobých aktív nad krátkodobými dlhmi, čo je opäť signálom dobrého finančného zázemia samosprávy. **Čisté pohotové prostriedky** predstavujú objem ihneď dostupných peňažných prostriedkov po splatení všetkých okamžite splatných krátkodobých záväzkov. K 31.12.2023 ich objem predstavoval sumu **13 538 398 Eur**.

Kapitálová štruktúra samosprávy má vplyv na jej prosperitu a finančnú stabilitu, a preto je z pohľadu jej riadenia dôležité vyhodnotiť aj ukazovatele zadlženosti. **Celková zadlženosť** hovorí o tom, aká časť majetku je financovaná cudzími zdrojmi. V prípade mesta Banská Bystrica bola hodnota tohto ukazovateľa v roku 2023 **25,15 %**. V porovnaní s predošlým rokom sa zvýšila o 2,61 p. b. Vyššie hodnoty ukazovateľa znamenajú väčšie riziko pre veriteľov, súčasne však využívaním cudzích zdrojov môže samospráva zvyšovať svoju finančnú nezávislosť, preto je dôležité hľadať optimálny pomer medzi vlastnými a cudzími zdrojmi. **Stupeň finančnej samostatnosti** je vyjadrený podielom vlastného a cudzieho kapitálu, a v prípade mesta Banská Bystrica je jeho hodnota **2,975**. V trhovej ekonomike by sa mal tento ukazovateľ pohybovať na úrovni do 100 %, v samospráve sú však prijateľné aj vyššie hodnoty vzhľadom k skutočnosti, že subjekt má stabilné a pomerne isté príjmy v podobe daní a miestnych poplatkov. Na zhodnotenie zadlženosti má vplyv aj tvorba rezerv, ktoré predstavujú budúci záväzok, ktorý môže vzniknúť v bližšie neurčenom čase v určitej, len predpokladanej výške. V prípade, že od tohto druhu záväzku abstrahujeme, stupeň finančnej samostatnosti sa zvýši na úroveň **3,772**. Opačným pomerom získame ukazovateľ **miery zadlženosti**. Tá v prípade mesta Banská Bystrica za rok 2023 hovorí, že na 1 Eur vlastného kapitálu pripadá **0,336** Eur z cudzích zdrojov. Krátkodobé záväzky tvoria z celkových cudzích zdrojov **14,9 %**. Medziročne tento podiel klesol v dôsledku poklesu krátkodobých záväzkov a krátkodobých bankových úverov.

Ukazovateľ krytia neobežného majetku je na úrovni **0,864** a vyjadruje, aký podiel dlhodobého majetku kryjú vlastné zdroje. Hodnoty blížiac sa k 1 znamenajú rast stability, avšak prekročenie už znamená aj nižšiu efektívnosť využitia zdrojov. Ukazovatele obežného a neobežného majetku sú vyjadrením štruktúry aktív. **Neobežný majetok** tvorí **86,6 %** a **obežný majetok** tvorí **13,1 %** celkového majetku mesta Banská Bystrica. Medziročne podiel obežného majetku na celkovom majetku vzrástol o 5,08 p.b. v dôsledku výrazného súčasného nárastu finančného majetku.

V závere prevedenej finančnej analýzy môžeme zhrnúť, že mesto Banská Bystrica je vysoko likvidné a nemá problémy s platobnou schopnosťou. Celková zadlženosť je nízka, pričom v štruktúre prevažujú dlhodobé záväzky so splatnosťou dlhšou ako jeden rok, a vyznačuje sa vysokým stupňom finančnej nezávislosti. Výnosnosť prostriedkov investovaných do samosprávy sa medziročne dostala do záporných čísel z dôvodu dosiahnutej straty. Rentabilita vlastného kapitálu sa pohybuje na úrovni

4,78 % , čo pri porovnaní s predchádzajúcim obdobím znamená, že vzrástla o 5,18 p.b. Rentabilita celkového kapitálu taktiež vzrástla, z úrovne -0,31 % na úroveň 3,58 %. Znamená to, že výnosy v roku 2023 výrazne prekročili náklady a mesto v roku dosiahlo kladný výsledok hospodárenia.

Konsolidovaná účtovná závierka

Mesto Banská Bystrica je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. Je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Mesto pri výkone samosprávy zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia. Je súčasťou súhrnného celku verejnej správy Slovenskej republiky.

V zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve je mesto Banská Bystrica povinné zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku, nakoľko malo v roku 2023 väčšinovú (viac ako 50 %) alebo významnú majetkovú účasť (nad 20 %) vo viacerých obchodných spoločnostiach. Zároveň malo mesto v roku 2023 v zriaďovateľskej pôsobnosti 13 rozpočtových a 2 príspevkové organizácie a u 2 obchodných spoločností figuruje ako 100 % vlastník.

Organizácie konsolidovaného celku

Rozpočtové organizácie mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Názov organizácie:	
Základná škola s materskou školou Jána Bakossa	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Bakossova 5, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
ZŠ s MŠ Jána Bakossa sa zameriava na vyučovanie anglického jazyka (posilnenie týždenného počtu hodín, týždeň s anglickým lektorom), vyučovanie ďalších cudzích jazykov (nemecký jazyk, ruský jazyk), podporu žiakov s individuálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Podporuje rozvíjanie talentu žiakov ich účasťou v predmetových olympiádach a súťažiach. Snahou je, aby sa žiaci pravidelne venovali športu, preto ich zapájajú do športových súťaží a aktivít a pravidelne organizuje plavecký a korčuliarsky výcvik na 1. stupni a plavecký a lyžiarsky výcvik na 2. stupni ZŠ. Na prvom stupni pravidelne organizuje pobyty žiakov v škole v prírode. Škola je zapojená do projektov Zelená škola, Škola podporujúca zdravie a IT Akadémia. Žiakom poskytuje bohatú krúžkovú činnosť. Škola má vlastnú školskú knižnicu, v rámci ktorej realizuje aktivity podporujúce čitateľskú gramotnosť. Základná škola zabezpečuje aj vzdelávanie žiakov, ktorí sú vo vyšetrovacej väzbe v Ústave na výkon väzby a Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici a plnia si povinnú školskú dochádzku.	

Názov organizácie:	
Základná škola, Golianova 8, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Golianova 8, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Škola kladie dôraz na poskytnutie čo najlepšieho vzdelania pomocou moderných vyučovacích metód; každá trieda je vybavená interaktívnymi tabuľami, ktoré sú využívané vo výchovno-vzdelávacom procese. V čo najväčšej miere sa snaží povzbudiť deti k zdravému životnému štýlu, zdravej strave a pobytu v prírode. Škola kladie dôraz na rozvoj pohybových schopností žiakov, mottom školy je: "Naučme deti športovať". Škola úzko spolupracuje so športovými klubmi: HC 05 Banská Bystrica, Športový klub lyžiarov BB, Klub karate, basketbalový oddiel ŠKP 08 BB.	

Názov organizácie:	
Základná škola Slobodného slovenského vysielateľa Skuteckého 8 Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Skuteckého 8, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola pre deti so špecifickým nadaním na cudzie jazyky (vyučovanie prvého cudzieho jazyka od 1.ročníka / v rozsahu 3 hodiny týždenne, druhý cudzí jazyk od 5. ročníka / v rozsahu 3 hodiny týždenne), organizujúca množstvo aktivít na podporu ich výučby (projekty, vzdelávacie pobyty v zahraničí). Škola s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov; integrované vyučovanie cudzích jazykov a nejazykových predmetov metódou CLIL, konverzácia v cudzích jazykoch v povinných aj záujmových útvaroch ; školský vzdelávací program je dopĺňaný hodinami aj podľa regionálnych špecifik Banskej Bystrice. Škola získala akreditáciu a je zapojená v medzinárodnom programe IB.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola , Trieda SNP 20 , Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Trieda SNP 20, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola pripravujúca žiakov na samostatné a aktívne zapojenie sa do života prostredníctvom osvojovania si vedomostí, ovládania cudzích jazykov, rozvíjanie vzťahu k životnému prostrediu a k počítačovej gramotnosti. Dlhodobým zámerom školy je rozvíjať osvetovú, vzdelávaciu a výchovnú činnosť detí a žiakov s dôrazom na environmentálnu výchovu, šport, jazykové a informačno-komunikačné kompetencie žiakov. Veľký dôraz kladie na dobrú prípravu žiakov na stredné školy i do života , výučba matematiky na I. stupni Hejného metódou; škola rozvíjajúca jazykové spôsobilosti (výučba anglického jazyka od 1. ročníka a druhého cudzieho jazyka od 7. ročníka); sociálny pedagóg pomáha žiakom a rodičom pri riešení zložitých výchovno-vzdelávacích situácií; škola podporujúca šport (rozšírená výučba telesnej výchovy na I. stupni, športové triedy 5. - 9. ročník so zameraním na futbal, atletiku, volejbal; spolupráca s klubmi MFK Dukla Banská Bystrica, Futbalovou školou M. Hamšíka, ŠK UMB B. Bystrica, VK Brusno); škola formujúca vzťah k životnému prostrediu; škola využívajúca IKT; škola poskytujúca aktívne využívanie voľného času; škola otvorená sociálnym partnerom a verejnosti.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola, Moskovská 2, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Moskovská 2, 974 04 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola zameraná na vyučovanie cudzích jazykov -rozšírené vyučovanie anglického jazyka od 1. ročníka, od 7. ročníka pribúda ďalší cudzí jazyk - nemecký a ruský, projekty, spolupráca so školami v zahraničí, rozvoj kľúčových kompetencií žiakov , využívanie moderných technológií vo vyučovaní, výučba informatiky a zavádzanie IKT do vyučovania a medzi verejnosť, zvyšovanie environmentálneho a globálneho povedomia žiakov cez projektové vyučovanie, rozvoj regionálnej kultúry, šport a zdravý životný štýl, mimoškolská činnosť (aktívne trávenie voľného času v školskej knižnici, ŠKD, na krúžkoch v SCVC Relaxáčik). Škola je zapojená v projekte Plan Bee for Biodiversity (Včelí plán pre biodiverzitu) - dlhodobý projekt zameraný na zvyšovanie povedomia o zmiernovaní a prispôsobovaní sa zmene klímy na školách.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola s materskou školou, Radvanská 1, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Radvanská 1, 974 05 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola, ktorej žiaci majú možnosť oboznamovať sa s cudzím jazykom už od 1. ročníka. V súčasnosti sa v škole vyučujú cudzie jazyky - anglický, nemecký, ruský. Jazykové kvízy, práca s časopismi a tvorba projektov sú hlavné aktivity, ktorými si žiaci rozvíjajú rečové zručnosti aj tvorivosť. Oživením jazykového vyučovania je práca s IKT. Záujem o cudzí jazyk podporuje i spolupráca so subjektmi mimo školy.</p> <p>V rámci projektov sa vybudovali moderné odborné učebne pre jednotlivé predmety – geografia, biológia, chémia, fyzika, výchova umením, cudzie jazyky, počítačové učebne. Žiaci majú k dispozícii všetky názorné pomôcky na zoznámenie sa s týmito predmetmi a majú možnosť kvalitnejšie rozvíjať svoj talent. Prostredníctvom IKT učitelia modernou a príťažlivou formou vzbudzujú záujem žiakov o tieto predmety.</p> <p>Na škole pôsobí detský folklórny súbor Radvanček, hudobno – tvorivá dielňa Spievankovo, či detský divadelný súbor Radvanské hviezdy, ktoré každoročne pripravujú vystúpenia pre žiakov a verejnosť a ktoré si získali divákov nielen v našej škole, ale na rôznych vystúpeniach a prehliadkach.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola, Spojová 14, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Spojová 14, 974 04 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola s viac ako 40- ročnou históriou je najväčšou plno organizovanou školou v meste, ktorá pre žiakov vytvára bezpečné a tvorivé prostredie s príjemnou pracovnou atmosférou, zameriava sa na otvorené partnerstvo, žiakov vedie k zdravému životnému štýlu, ekologickému mysleniu, kooperácii a podpore v schopnostiach samostatne myslieť, vhodne sa vyjadrovať a prezentovať svoje názory primeraným spôsobom; nadpriemernú úroveň školy potvrdzuje účasť žiakov v súťažiach na úrovni okresu, kraja i celého Slovenska, ale najmä ich úspešnosť v ďalšom štúdiu na stredných a vysokých školách, súčasťou školy je upravený školský športový areál, ktorý ponúka športové využitie dopoludnia žiakom a v popoludňajších hodinách aj sídliskovej komunite. Žiakom a učiteľom v procese výchovy a vzdelávania pomáhajú odborní zamestnanci a špecialisti v školskom podpornom tíme - školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, výchovná poradkyňa, kariérny poradca, koordinátorka prevencie aj pedagogickí asistenti.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola, Ďumbierska 17, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Ďumbierska 17, 974 11 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>TOP škola Slovenska podľa INEKO, ktorej mottom je: "Poznávajme nielen rozumom, ale aj srdcom" ; škola sa ako jediná v banskobystrickom okrese zaoberá aj vzdelávaním detí so všeobecným intelektovým nadaním, pričom v každom ročníku je zriadená jedna trieda pre deti so všeobecným intelektovým nadaním (VIN), v porovnaní s klasickými triedami majú do obsahu vzdelávania pridaný v každom ročníku ďalší predmet s názvom Obohatenie, v piatom ročníku predmet Tvorba prezentácií, v 3., 4. a 8. ročníku: Logickú matematiku. Súčasťou absolvovania každého ročníka a postupu do vyššieho ročníka je aj obhajoba ročníkovej práce - celoročného žiackeho projektu.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola Sitnianska 32, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Sitnianska 32, 974 11 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola podporuje rozvoj jazykových zručností (výučba anglického jazyka od 1. ročníka), športovo-pohybových zručností (korčuliarsky, plavecký, lyžiarsky výcvik, škola v prírode), výučba umožňujúca rozvoj individuálnych záujmov v troch líniiach v predmete "Mladý bádateľ", výučba s pomocou interaktívnych tabúl a digitálnych technológií, špičkovy vybavené špecializované učebne, pestrá ponuka krúžkov, odborné poradenstvo (školský psychológ, špeciálny pedagóg). Škola zameraná na environmentálnu výchovu (zapojenie do rôznych enviroprojektov a aktivít napr. Recyklohry, Ekotopfilm...)</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola, Pieninská 27, Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Pieninská 27, 974 11 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola ponúka žiakom kvalitný výchovno-vzdelávací proces zabezpečený odbornými pedagogickými zamestnancami, individuálny prístup k deťom podľa konkrétnych potrieb a orientáciu na osobnosť žiaka, výchovné poradenstvo a odborný výkon špeciálneho pedagóga, kvalitnú prípravu a úspechy žiakov v mnohých súťažiach a olympiádach, komplexnú starostlivosť ŠKD pre žiakov 1. - 5. ročníka, pestrú krúžkovú a záujmovú činnosť, výborné podmienky pre rozvoj záujmov v oblasti športu, klub aktivistov žiackeho života - žiacky parlament, rozhlasovú družinu a redakčnú radu; lyžiarsky, plavecký a korčuliarsky výcvik, školu v prírode, školské poznávacie výlety a exkurzie, prepojenosť školy a rodiny, príjemné prostredie a priestranné triedy. Škola sa zaoberá vzdelávaním detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (otvorená špeciálna trieda) a funguje v nej podporný típ odborných zamestnancov.</p>	

Názov organizácie:	
Základná škola Jozefa Gregora Tajovského Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Gaštanová 12, 974 09 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Škola je zameraná na rozvoj technického a prírodovedného rozvoja žiakov. V priestoroch školy bolo otvorené Centrum techniky, tzv. CeTech. Jedná sa o jedinečný komplex odborných učební techniky na Slovensku. Zaručuje žiakom základnej školy bezkonkurenčné nadobúdanie technickej gramotnosti, t.j. technického myslenia, pracovných zručností, kreatívneho riešenia komplexných úloh. Zaujímavý študijný program ZŠ J.G.Tajovského a najmodernejšie technológie súčasnej doby, s ktorými žiaci v CeTechu pracujú, sú silným stimulom z hľadiska ich budúcej profesijnej orientácie. CNC stavebnice, 3D tlačiarne, laserová gravírovačka a mnoho iných technických zariadení žiakom otvárajú dvere do moderného sveta práce.</p>	

Názov organizácie:	
Základná umelecká škola Jána Cikkera Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Štefánikovo nábrežie 6, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>ZUŠ plní funkciu umeleckého vzdelávania v prvom rade pre žiakov základných a materských škôl, ale aj stredných a vysokých škôl. Uchádzači o štúdium v dospelom veku - umelecké vzdelávanie občanov, je samozrejme tiež možné podľa platnej legislatívy. Základná umelecká škola Jána Cikkera Banská Bystrica poskytuje na území mesta vzdelanie v štyroch odboroch: v hudobnom, tanečnom, výtvarnom a literárno-dramatickom. Vyučovanie v ZUŠ je organizované na troch pracoviskách: Štefánikovo nábrežie 6 (hudobný odbor: hra na klavíri, keyboarde, husliach, gitare, elektrickej gitare, cimbale, zobcovej a priečnej flaute, trúbke, bicích nástrojoch, akordeóne a spev; výtvarný odbor: rozšírené vyučovanie keramiky, počítačová animácia, príprava na stredné a vysoké školy; tanečný odbor a literárno – dramatický odbor); Lazovná 62 (hudobný odbor: hra na klavíri, keyboarde, husliach, violončele, gitare, zobcovej flaute, trúbke, akordeóne, bicích nástrojoch, klarinete, saxofóne a spev a výtvarný odbor a Internátna 2A (hudobný odbor: hra na klavíri, keyboarde, husliach, gitare, zobcovej a priečnej flaute, akordeóne a spev a výtvarný odbor). Základná umelecká škola Jána Cikkera sa aktívne podieľa na kultúrnom živote svojho mesta Banská Bystrica. Preto sa uskutočňujú rôzne prezentácie žiakov našej školy – koncerty, predstavenia, výstavy a umelecké súťaže či už celoslovenské, alebo medzinárodné na porovnanie umeleckých výkonov žiakov a výmenu pedagogických skúseností.</p>	

Názov organizácie:	
Centrum voľného času Banská Bystrica	
Právna forma:	rozpočtová organizácia
Sídlo organizácie:	Havranské 9, 974 04 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Centrum voľného času je samostatná rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou. Okrem pravidelnej činnosti v záujmových útvaroch organizuje rôzne príležitostné podujatia formou jednorázových akcií alebo pravidelne sa opakujúcich ako napr. predmetové olympiády, okresné športové súťaže, besedy pre žiakov základných škôl a deti materských škôl, preventívne programy pre materské a základné školy. Podieľa sa aj na vypíňaní voľného času zdravotne a mentálne postihnutých detí. Zamestnanci spolupracujú s materskými a základnými školami, športovými klubmi, hasičským a záchranným zborom, policajným zborom, občianskymi združeniami a rôznymi ďalšími organizáciami pracujúcimi s deťmi a mládežou. CVČ v letných mesiacoch pravidelne organizuje letné tábory pre deti.</p>	

Príspevkové organizácie mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Názov organizácie:	
Záhradnícke a rekreačné služby	
Právna forma:	príspevková organizácia
Sídlo organizácie:	Švermova 45, 974 04 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
<p>Výkon správy fondu vegetačných porastov v rozsahu platného VZN mesta Banská Bystrica o tvorbe, údržbe a ochrane zelene; údržba mestskej zelene, detských ihrísk, pieskovísk a zverených technických zariadení; správa cintorínov, pohrebná a cintorínska činnosť; správa krematória, kremačná činnosť; spoločensko-kultúrna a osvetová činnosť; organizácia programov, výstav predstavení, atď.; správa kultúrnych a rekreačných zariadení; prevádzka športovísk a športových zariadení; budovanie nových telovýchovných objektov a zariadení; správa zvereného majetku mesta.</p>	

Názov organizácie:	
Investorský útvar mesta	
Právna forma:	príspevková organizácia
Sídlo organizácie:	Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Architektonické činnosti - v súčasnosti nevyvíja činnosť	

Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta Banská Bystrica ku dňu 31.12.2023

Názov organizácie:	
MBB a. s.	
Právna forma:	akciová spoločnosť
Sídlo organizácie:	Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Prenájom nehnuteľností, investičná výstavba, správa bytových domov, prevádzka športových zariadení ako je Krytá plaváreň Štiavničky a Zimný štadión v Banskej Bystrici, predaj pozemkov a budovanie infraštruktúry v Priemyselnom parku Šalková (Industrial park).	

Názov organizácie:	
Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.	
Právna forma:	spoločnosť s ručením obmedzeným
Sídlo organizácie:	Dolný Harmanec 51, 976 03 Dolný Harmanec
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Správa lesného majetku mesta Banská Bystrica na vymedzenom území a vykonávanie hospodárskej činnosti (pestovanie lesa a ťažba dreva), poľnohospodárstvo a lesníctvo, vrátane nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov na ďalšie spracovanie alebo predaj, poľovníctvo, ktoré vykonáva v poľovnom revíri mesta Banská Bystrica na základe nájomnej zmluvy.	

Názov organizácie:	
Dopravný podnik mesta Banská Bystrica, a. s.	
Právna forma:	akciová spoločnosť
Sídlo organizácie:	Kremnička 53, 974 05 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Výkon verejnej pravidelnej Mestskej hromadnej dopravy v Banskej Bystrici, na území mesta Banská Bystrica, cestná motorová doprava - vnútroštátna nepravidelná autobusová doprava, vykonávanie medzinárodnej nepravidelnej autobusovej dopravy, prevádzkovanie dráhy: Trolejbusová mestská dráha v Banskej Bystrici, prevádzkovanie dopravy na dráhe: Trolejbusová mestská dráha v Banskej Bystrici.	

Názov organizácie:	
BB-BIOPOWER, a. s.	
Právna forma:	akciová spoločnosť
Sídlo organizácie:	Svoradova 1, 811 03 Bratislava
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Výroba elektriny, inžinierske činnosti a poradenstvo.	

Názov organizácie:	
STEFE Banská Bystrica, a. s.	
Právna forma:	akciová spoločnosť
Sídlo organizácie:	Zvolenská cesta 1, 974 05 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Elektroenergetika - výroba elektriny.	

Názov organizácie:	
BIC Banská Bystrica, s.r.o.	
Právna forma:	spoločnosť s ručením obmedzeným
Sídlo organizácie:	Rudohorská 33, 974 11 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Aktívna podpora podnikateľským subjektom ako aj verejnému sektoru a vytváranie atmosféry pre inovatívne podnikanie v regióne.	

Názov organizácie:	
Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	
Právna forma:	akciová spoločnosť
Sídlo organizácie:	Partizánska cesta 5, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Poradenská, technická a odborná pomoc v oblasti výroby, úpravy, dodávky pitnej a úžitkovej vody, prevádzky vodovodov, kanalizácií a čistiarní odpadových vôd; vodohospodárske stavby; projektovanie, riešenie a vyhodnocovanie úloh hydrogeologického prieskumu, inžiniersko-geologického prieskumu a geologického prieskumu životného prostredia; prevádzkovanie verejných vodovodov I. až III. kategórie, prevádzkovanie verejných kanalizácií I. až III. kategórie.	

Názov organizácie:	
Zolka Zvolen, s.r.o.	
Právna forma:	spoločnosť s ručením obmedzeným
Sídlo organizácie:	Námestie SNP 3, 960 01 Zvolen
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Ťažba, predaj a približovanie dreva, prenájom strojov a prístrojov, poradenstvo.	

Názov organizácie:	
Dom kultúry BB, s.r.o.	
Právna forma:	spoločnosť s ručením obmedzeným
Sídlo organizácie:	Československej armády 26, 974 01 Banská Bystrica
Činnosť, ktorú vykonáva:	
Zriadené na rekonštrukciu Domu kultúry pre účely kultúrneho vyžitia obyvateľov BB.	

Pri spracovaní konsolidovaného celku postupovalo mesto Banská Bystrica metódou úplnej konsolidácie pri rozpočtových organizáciách, príspevkovej organizácii a pri obchodných spoločnostiach MBB a. s. a Mestské lesy Banská Bystrica s. r. o.

Metódou vlastného imania postupovalo mesto v prípade obchodných spoločností: Dopravný podnik mesta Banská Bystrica, a. s., BB-BIOPOWER, a. s., STEFE Banská Bystrica, a. s. a Domu kultúry, s.r.o.

Ostatné majetkové podiely sú nižšie ako 20 % a z tohto dôvodu boli zahrnuté do konsolidovaných výkazov v účtovnej hodnote.

Spoločnosť	Základné imanie	Podiel na základnom imaní	Hodnota podielu na základnom imaní k 31.12.2023 bežného účtovného obdobia - netto	Poznámka
	EUR	%	EUR	
Obchodné spoločnosti v zakladateľskej pôsobnosti a s majetkovou účasťou mesta Banská Bystrica				
MBB a.s.	16 400 000	100,00%	16 400 000	Mesto BB - 100%
Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.	211 598	100,00%	211 598	Mesto BB - 100%
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta Banská Bystrica v rámci konsolidácie				
Dom kultúry BB, s.r.o.	120 000	50,00%	60 000	Mesto BB
Dopravný podnik mesta Banská Bystrica, a.s.	70 826	48,98%	34 692	Mesto BB
BB-BIOPOWER, a. s.*	25 000	40,00%	10 000	majetkový podiel MBB, a.s.
STEFE Banská Bystrica, a.s.	8 968 400	34,00%	3 049 256	Mesto BB
Obchodné spoločnosti s majetkovou účasťou mesta Banská Bystrica zahrnuté do konsolidovaných výkazov v účtovnej hodnote				
BIC Banská Bystrica, s.r.o.	24 167	14,42%	3 486	Mesto BB
Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.	177 834 261	10,77%	19 152 740	Mesto BB
Zolka Zvolen, s.r.o.**	9 960	10,00%	996	podiel Mestské lesy Banská Bystrica

(*) majetkový podiel MBB a.s.

(**) majetkový podiel Mestské lesy Banská Bystrica s.r.o.

Majetkové podiely mesta Banská Bystrica k 31.12.2023

Aktíva a pasíva

Najväčší podiel na majetku tvorí dlhodobý hmotný majetok, ktorý predstavuje 82,22 % z celkového majetku konsolidovaného celku. Medziročne dlhodobý hmotný majetok vzrástol o 2,03 %, v absolútnom vyjadrení o 5,247 mil. Eur. Hodnota dlhodobého nehmotného majetku vzrástla o 93,79 %. V rámci krátkodobých aktív najvýraznejší pohyb sledujeme na finančných účtoch, kde objem prostriedkov vzrástol absolútne o 11,025 mil. Eur na úroveň 25,226 mil. Eur. Na účte zásoby hodnota vzrástla o 0,17 % (o 429 Eur). Pohľadávky po lehote splatnosti vzrástli na úroveň 3 870 084,79 Eur, čo znamená nárast približne o 2,272 mil. Eur. V roku 2023 boli poskytnuté návratné finančne výpomoci vo výške 750 000 Eur.

AKTÍVA	Netto 31.12.2023		Netto 31.12.2022		Index vývoja
	v EUR	%	v EUR	%	
Spolu majetok	320 146 498,49	100,00%	297 818 398,59	100,00%	0,0750
Neobežný majetok	289 100 440,20	90,30%	279 478 791,23	93,84%	0,0344
Dlhodobý nehmotný majetok	951 746,91	0,30%	491 120,92	0,16%	0,9379
Dlhodobý hmotný majetok	263 222 474,56	82,22%	257 975 520,52	86,62%	0,0203
Dlhodobý finančný majetok	24 926 218,73	7,79%	21 012 149,79	7,06%	0,1863
Obežný majetok	30 143 814,93	9,42%	17 291 866,37	5,81%	0,7432
Zásoby	246 529,10	0,08%	246 100,17	0,08%	0,0017
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-
Dlhodobé pohľadávky	497,91	0,00%	497,91	0,00%	0,0000
Krátkodobé pohľadávky	3 920 402,72	1,22%	2 843 452,46	0,95%	0,3787
Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	750 000,00	0,23%	0,00	0,00%	-
Finančný majetok	25 226 385,20	7,88%	14 201 815,83	4,77%	0,7763
Prechodné účty aktívne	902 243,36	0,28%	1 047 740,99	0,35%	-0,1389

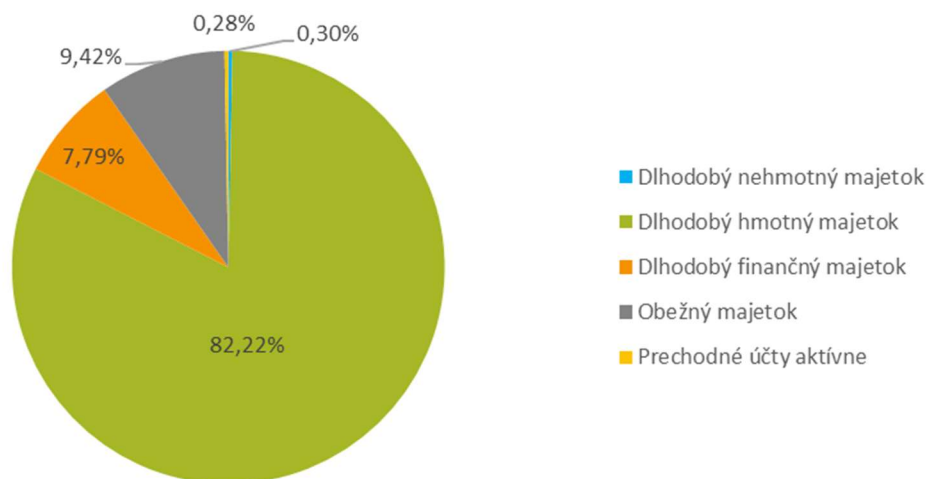
Konsolidované aktíva mesta Banská Bystrica k 31.12.2023 a 31.12.2022 (v EUR)

Hodnota konsolidovaného výsledku hospodárenia dosiahla tento rok kladnú hodnotu, a to 10 303 036,55 Eur, čo v porovnaní s minulým rokom predstavuje v absolútnom vyjadrení nárast približne o 10,896 mil. Eur.

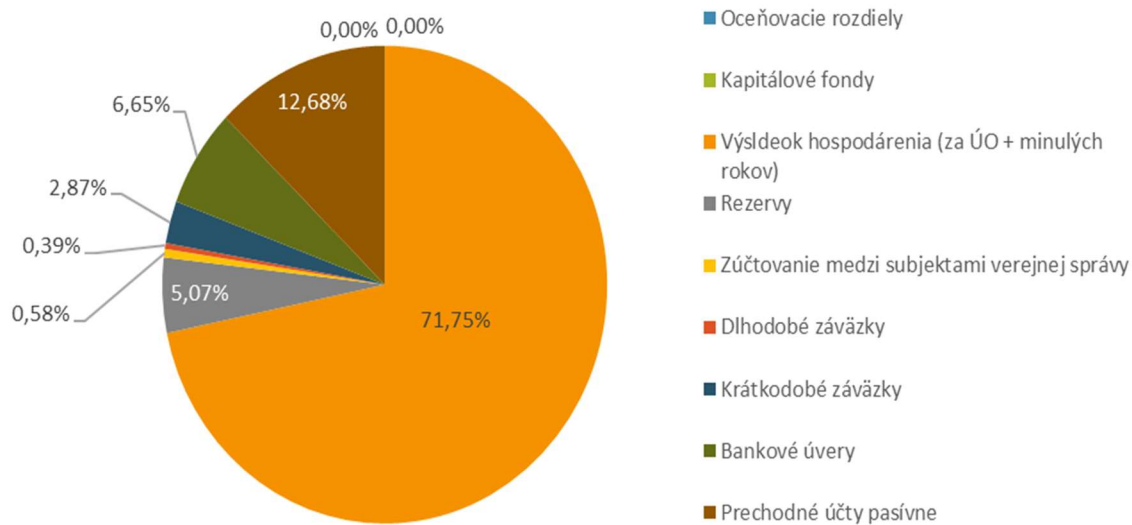
Hodnota rezerv klesla oproti minulého roku o 1,190 mil. Eur. Výrazný nárast sme zaznamenali pri bankových úveroch (nárast o 49,14 %). Zároveň došlo k poklesu krátkodobých záväzkov (pokles o 5,89 %) a poklesu dlhodobých záväzkov (pokles o 4,28 %).

PASÍVA	Netto 31.12.2023		Netto 31.12.2022		Index vývoja
	v EUR	%	v EUR	%	
Spolu vlastné imanie a záväzky	320 146 498,49	100,00%	297 818 398,59	100,00%	0,0750
Vlastné imanie	229 715 884,21	71,75%	219 281 685,79	73,63%	0,0476
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00%	334 070,32	0,11%	-1,0000
Kapitálové fondy	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-
Nevysporiadaný VH minulých rokov	219 412 847,56	68,54%	219 540 367,23	73,72%	-0,0006
Výsledok hospodárenia za ÚO	10 303 036,65	3,22%	-592 751,76	-0,20%	-18,3817
Záväzky	49 822 472,61	15,56%	43 762 991,77	14,69%	0,1385
Rezervy	16 242 117,92	5,07%	17 432 417,51	5,85%	-0,0683
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	1 845 902,82	0,58%	981 361,80	0,33%	0,8810
Dlhodobé záväzky	1 258 423,75	0,39%	1 314 741,96	0,44%	-0,0428
Krátkodobé záväzky	9 183 535,75	2,87%	9 757 904,80	3,28%	-0,0589
Bankové úvery	21 292 492,37	6,65%	14 276 565,70	4,79%	0,4914
Prechodné účty pasívne	40 608 141,67	12,68%	34 773 721,03	11,68%	0,1678

Konsolidované pasíva mesta Banská Bystrica k 31.12.2023 a 31.12.2022

Vertikálna analýza konsolidovaných aktív mesta Banská Bystrica k 31.12.2023

Vertikálna analýza konsolidovaných pasív mesta Banská Bystrica k 31.12.2023

Náklady a výnosy

Konsolidovaný celok mesta Banská Bystrica vykázal za rok 2023 za svoju hlavnú činnosť zisk v sume 11 923 134,69 Eur. V rámci podnikateľskej činnosti za rok 2023 ale vygeneroval stratu v sume – 1 654 952,61 Eur, ktorá sa po inkasovaní splatnej dani z príjmov znížila na sumu - 1 620 098,04 Eur.

V prípade hlavnej činnosti konsolidovaného celku evidujeme nárast nákladov aj výnosov, v prípade nákladov o 19,08 % a v prípade výnosov o 33,83 %. Najväčší podiel majú osobné náklady, ktoré medziročne vzrástli o 14,89 %. Daňové výnosy a výnosy z poplatkov vzrástli o sumu 5 656 511,22 Eur, čo predstavuje nárast o 10,6 % oproti roku 2022. Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov do rozpočtu obce a ňou zriadených rozpočtových a príjmových organizácií vzrástli o 44,61 %, pričom najväčší podiel na tom mali bežné transfery zo štátneho rozpočtu a od iných subjektov verejnej správy (podiel 93,02 %).

V prípade podnikateľskej činnosti konsolidovaného celku evidujeme mierny nárast na strane výnosov, no významný nárast na strane nákladov, a tak bola dosiahnutá strata v porovnaní s rokom 2022 vyššia o viac než 1,234 mil. Eur. Spomedzi nákladov najväčší podiel, takmer 30 %, tvoria náklady na služby, ktoré medziročne vzrástli o 24,97 % (absolútne o 440 tis. Eur). Stúpili všetky druhy nákladov. V prípade výnosov je medziročný pokles výnosov z predaja tovaru a z predaja služieb kompenzovaný nárastom tržieb z predaja vlastných výrobkov. Konsolidovaný celok nedosiahol v roku 2023 v podnikateľskej činnosti žiadny finančný výnos, oproti tomu však stoja v konsolidovanom celku finančné náklady v objeme 256 672,94 Eur. Výsledkom hospodárenia podnikateľskej finančnej činnosti je preto strata.

KONSOLIDOVANÉ ÚDAJE	2023						2022						Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%			
NÁKLADY spolu	97 943 023,69	100,00%	7 437 186,42	100,00%	105 380 210,11	100,00%	82 251 448,72	100,00%	6 082 356,77	100,00%	88 333 805,49	100,00%	0,1908	0,2227	0,1930
<i>Prevádzková činnosť</i>	<i>81 708 956,29</i>	<i>83,42%</i>	<i>7 180 513,48</i>	<i>96,55%</i>	<i>88 889 469,77</i>	<i>84,35%</i>	<i>67 874 026,06</i>	<i>82,52%</i>	<i>5 989 553,75</i>	<i>98,47%</i>	<i>73 863 579,81</i>	<i>83,62%</i>	<i>0,2038</i>	<i>0,1988</i>	<i>0,2034</i>
Spotrebované nákupy	9 417 458,85	9,62%	1 158 235,49	15,57%	10 575 694,34	10,04%	7 415 273,73	9,02%	912 101,63	15,00%	8 327 375,36	9,43%	0,2700	0,2699	0,2700
Služby	18 492 756,01	18,88%	2 204 259,33	29,64%	20 697 015,34	19,64%	14 727 734,93	17,91%	1 763 776,27	29,00%	16 491 511,20	18,67%	0,2556	0,2497	0,2550
Osobné náklady	45 381 875,95	46,33%	2 005 004,33	26,96%	47 386 880,28	44,97%	39 498 880,81	48,02%	1 899 045,56	31,22%	41 397 926,37	46,87%	0,1489	0,0558	0,1447
Dane a poplatky	162 215,57	0,17%	5 727,78	0,08%	167 943,35	0,16%	140 812,68	0,17%	4 135,18	0,07%	144 947,86	0,16%	0,1520	0,3851	0,1586
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	1 798 201,73	1,84%	72 004,99	0,97%	1 870 206,72	1,77%	540 383,48	0,66%	40 658,03	0,67%	581 041,51	0,66%	2,3276	0,7710	2,2187
Rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti	978 978,87	1,00%	151 666,64	2,04%	1 130 645,51	1,07%	834 206,37	1,01%	5 197,46	0,09%	839 403,83	0,95%	0,1735	28,1809	0,3470
Odpisy dlhodobého majetku	5 477 469,31	5,59%	1 583 614,92	21,29%	7 061 084,23	6,70%	4 716 734,06	5,73%	1 364 639,62	22,44%	6 081 373,68	6,88%	0,1613	0,1605	0,1611
<i>Finančná činnosť</i>	<i>1 777 743,55</i>	<i>1,82%</i>	<i>256 672,94</i>	<i>3,45%</i>	<i>2 034 416,49</i>	<i>1,93%</i>	<i>157 122,27</i>	<i>0,19%</i>	<i>92 803,02</i>	<i>1,53%</i>	<i>249 925,29</i>	<i>0,28%</i>	<i>10,3144</i>	<i>1,7658</i>	<i>7,1401</i>
Finančné náklady	1 777 743,55	1,82%	256 672,94	3,45%	2 034 416,49	1,93%	157 122,27	0,19%	92 803,02	1,25%	249 925,29	0,28%	10,3144	1,7658	7,1401
Rezervy a opravné položky z finančnej činnosti	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-	-	-
<i>Mimoriadna činnosť</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	-	-	-
<i>Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov</i>	<i>14 456 323,85</i>	<i>14,76%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>14 456 323,85</i>	<i>13,72%</i>	<i>14 220 300,39</i>	<i>17,29%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>14 220 300,39</i>	<i>16,10%</i>	<i>0,0166</i>	-	<i>0,0166</i>

Rok	2023						2022						Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť		Podnikateľská činnosť		SPOLU		Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%			
VÝNOSY spolu	109 866 158,38	100,00%	5 782 233,81	100,00%	115 648 392,19	100,00%	82 094 319,48	100,00%	5 661 302,26	100,00%	87 755 621,74	100,00%	0,3383	0,0214	0,3178
<i>Prevádzková činnosť</i>	<i>74 479 963,19</i>	<i>67,79%</i>	<i>5 782 233,81</i>	<i>100,00%</i>	<i>80 262 197,00</i>	<i>69,40%</i>	<i>61 239 240,15</i>	<i>74,60%</i>	<i>5 657 380,53</i>	<i>99,93%</i>	<i>66 896 620,68</i>	<i>76,23%</i>	<i>0,2162</i>	<i>0,0221</i>	<i>0,1998</i>
Tržby za vlastné výkony a tovar	4 264 666,25	3,88%	4 995 101,12	86,39%	9 259 767,37	8,01%	4 710 847,55	5,74%	4 877 462,81	86,15%	9 588 310,36	10,93%	-0,0947	0,0241	-0,0343
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob	0,00	0,00%	-15 664,00	-0,27%	-15 664,00	-0,01%	0,00	0,00%	9 233,00	0,16%	9 233,00	0,01%	-	-2,6965	-2,6965
Aktivácia	97 066,05	0,09%	0,00	0,00%	97 066,05	0,08%	137 514,93	0,17%	0,00	0,00%	137 514,93	0,16%	-0,2941	-	-0,2941
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	59 037 277,58	53,74%	0,00	0,00%	59 037 277,58	51,05%	53 380 766,36	65,02%	0,00	0,00%	53 380 766,36	60,83%	0,1060	-	0,1060
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	8 644 647,58	7,87%	786 451,26	13,60%	9 431 098,84	8,15%	2 755 675,00	3,36%	752 462,49	13,29%	3 508 137,49	4,00%	2,1370	0,0452	1,6883
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek	2 436 305,73	2,22%	16 345,43	0,28%	2 452 651,16	2,12%	254 436,31	0,31%	18 222,23	0,32%	272 658,54	0,31%	8,5753	-0,1030	7,9953
<i>Finančná činnosť</i>	<i>5 396 586,20</i>	<i>4,91%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>5 396 586,20</i>	<i>4,67%</i>	<i>117 466,29</i>	<i>0,14%</i>	<i>3 921,73</i>	<i>0,07%</i>	<i>121 388,02</i>	<i>0,14%</i>	<i>44,9416</i>	<i>-1,0000</i>	<i>43,4573</i>
Finančné výnosy	5 396 586,20	4,91%	0,00	0,00%	5 396 586,20	4,67%	117 466,29	0,14%	3 921,73	0,07%	121 388,02	0,14%	44,9416	-1,0000	43,4573
Rezervy a opravné položky z finančnej činnosti	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	0,00	0,00%	-	-	-
<i>Mimoriadna činnosť</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	-	-	-
<i>Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov</i>	<i>29 989 608,99</i>	<i>27,30%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>29 989 608,99</i>	<i>25,93%</i>	<i>20 737 613,04</i>	<i>25,26%</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00%</i>	<i>20 737 613,04</i>	<i>23,63%</i>	<i>0,4461</i>	-	<i>0,4461</i>

Rok	2023			2022			Index vývoja 2023/2022		
Činnosť	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU	Hlavná činnosť	Podnikateľská činnosť	SPOLU
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR			
Výsledok hospodárenia pred zdanením	11 923 134,69	-1 654 952,61	10 268 182,08	-157 129,24	-421 054,51	-578 183,75	-76,8811	-2,9305	-18,7594
Splatná daň z príjmov	0,00	-34 854,57	-34 854,57	0,00	14 568,01	14 568,01	-	3,3925	-3,3925
Dodatočne platená daň z príjmov	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	-
Výsledok hospodárenia po zdanení	11 923 134,69	-1 620 098,04	10 303 036,65	-157 129,24	-435 622,52	-592 751,76	-76,8811	-2,7190	-18,3817

Konsolidované výnosy a náklady mesta Banská Bystrica za rok 2023 a 2022

Výbor pre audit

Mesto Banská Bystrica, ako účtovná jednotka, bola v roku 2023 auditovaná audítorskou spoločnosťou Accept Audit & Consulting, s. r. o. Na základe legislatívnych predpisov týkajúcich sa zvýšenia objektívneho posúdenia vykonaného auditu, bolo potrebné v zmysle zákona č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite v z. n. p. zriadiť Výbor pre audit.

Rozsah pôsobnosti Výboru pre audit je upravený v § 34 ods. 4 zákona 423/2015 Z. z. v z. n. p. Jeho hlavnou úlohou je sledovanie procesu zostavovania individuálnej a konsolidovanej účtovnej závierky, dodržiavanie osobitných predpisov a predkladanie odporúčania a návrhov na zabezpečenie integrity tohto procesu. V neposlednom rade má sledovať nezávislosť audítorskej spoločnosti a informovať riadiaci orgán účtovnej jednotky o výsledku štatutárneho auditu konsolidovanej účtovnej závierky, zohľadňuje svoje zistenia a závery prezentuje úradu.

Výbor pre audit má najmenej troch členov a môže byť zriadený ako samostatný výbor, alebo ako výbor riadiaceho orgánu, alebo ako výbor dozorného orgánu. Najmenej jeden člen výboru pre audit musí mať odbornú prax v oblasti účtovníctva alebo štatutárneho auditu. Členovia výboru pre audit ako celok musia mať kvalifikáciu vhodnú pre sektor, v ktorom účtovná jednotka pôsobí. Nadpolovičná väčšina členov výboru pre audit musí byť nezávislá. Ak sú všetci členovia výboru pre audit členmi riadiaceho orgánu alebo dozorného orgánu, nemusia spĺňať podmienku, že väčšina členov výboru pre audit je nezávislá.

Mestské zastupiteľstvo schválilo zriadenie Výboru pre audit na svojom zasadnutí dňa 20.6.2017 uznesením č. 837/2017. Do marca 2018 pracoval Výbor pre audit v zložení: doc. Ing. Zuzana Šuranová, PhD., Ing. Marta Skřivánková, a Ing. Daniel Eliáš, CA. Listom doručeným dňa 14.03.2018 sa Ing. Daniel Eliáš, CA vzdal členstva a za novú členku Výboru pre audit mesta Banská Bystrica zvolilo mestské zastupiteľstvo Ing. Annu Harmaniovú, PhD., a to uznesením č. 1056/2018 na svojom zasadnutí dňa 24. apríla 2018. V tomto zložení pracoval Výbor pre audit až do novembra 2021.

V zmysle Štatútu Výboru pre audit mesta Banská Bystrica, článku 3 ods. 5b, požiadali členky doc. Ing. Zuzana Šuranová, PhD. a Ing. Marta Skřivánková o ukončenie členstva vo Výbore pre audit mesta Banská Bystrica. Mestské zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 2. novembra 2021 vzalo na vedomie žiadosti oboch členiek a odvolalo ich z členstva. Uznesením MsZ č. 885/2021 zo dňa 2.11.2021 boli do funkcie členov Výboru pre audit mesta Banská Bystrica zvolení:

- Ing. Kamil Ščerba, PhD.
- Ing. Elena Bradová

Spolu s Ing. Annou Harmaniovou, PhD., všetci traja členovia Výboru pre audit spĺňajú podmienku odbornosti z oblasti verejnej správy a účtovníctva. V takom zložení pracoval Výbor pre audit aj v roku 2023.

Ostatné dôležité informácie

Prijaté granty a transfery

V priebehu roku 2023 prijalo mesto granty a transfery v celkovej hodnote 35 769 376 Eur. Vo výške 16 720 071 Eur boli určené transfery pre rozpočtové organizácie mesta, t. j. základné školy, základnú umeleckú školu a Centrum voľného času. Na predškolákov v materských školách bol prijatý transfer vo výške 502 tis. Eur. Ďalších takmer 1 856 tis. Eur bolo určených na výdavky spojené s výkonom sociálnej dlhodobej starostlivosti a ďalšie služby v sociálnej oblasti.

V rámci dotácie na obеды zadarmo pre deti na ZŠ a MŠ a pre deti v hmotnej núdzi v MŠ a ZŠ mesto obdržalo transfer vo výške viac než 1 501 tis. Eur.

Prostriedky v sume 368 tis. Eur boli prijaté na realizáciu projektu v rámci programu „manažment údajov“. Na projekt „ochrana verejného zdravia“ boli prijaté refundácie vo výške 608 tis. Eur. Na Mestský mládežnícky štadión v Radvani bola prijatá refundácia vo výške 179 tis. Eur. Kapitálové transfery vo výške 3,040 mil. Eur boli prijaté na financovanie cyklistickej lávky v Radvani. Na projekt „modernizácia cestnej dopravnej signalizácie“ mesto prijalo transfer vo výške 676 tis. Eur. Refundácie na projekt „Budovanie a zlepšenie technického vybavenia odborných učební na ZŠ“ boli prijaté vo výške 1,090 mil. Eur. Na projekt „Reakcia na zmenu klímy“ boli prijaté transfery v celkovej výške 707 tis. Eur. V roku 2023 bola dokončená rekonštrukcia MŠ Šalgotariánska. V rámci spolufinancovania bol v roku 2023 prijatý transfer vo výške 449 tis. Eur. Na vybudovanie oddychovej zóny Tajovka prišiel transfer v sume 195 tis. Eur. Z fondu na podporu športu bola prijatá ďalšia refundácia vo výške 179 tis. Eur. V roku 2023 boli prijaté aj transfery na projekt „zvýšenie bezpečnosti cestujúcich vo verejnej osobnej doprave“ alebo Zelené sídliská.

V roku 2023 mesto Banská Bystrica a jeho rozpočtové organizácie prijali tiež prostriedky na refundáciu mzdových nákladov v rámci rôznych projektov, ako napr. národného projektu „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov“, v rámci ktorých boli vytvorené nové pracovné miesta pre asistentov vo vybraných materských a základných školách. Celkový objem týchto prostriedkov bol v roku 2023 vo výške takmer 456 tis. Eur. Prijatých bolo aj 8 tis. Eur na projekt „Pomocný vychovávateľ na MŠ“.

Na úhradu nákladov spojených s preneseným výkonom štátnej správy na rôznych úsekoch prijalo mesto od štátu celkovo približne 369 tis. Eur. Ďalších 103 tis. Eur dostalo na prevádzku chránených pracovísk.

Transfer v sume viac než 2,267 mil. Eur dostalo mesto Banská Bystrica od MIRRI v rámci výzvy Fast Care určenú na tlmočenie negatívnych dopadov migračnej krízy na rozpočet mesta. Mesto Banská Bystrica v roku 2023 prijalo aj transfery na refundáciu výdavkov spojených s migráciou ukrajinského obyvateľstva, a na poskytovanie príspevkov na ubytovanie ukrajinských odídenecov, celkovo vo výške 1,448 mil. Eur. Na vyplatenie stabilizačného príspevku zamestnancom v sociálnych službách bol prijatý transfer vo výške 321 tis. Eur. Prijatá bola aj dotácia na zmiernenie negatívnym dôsledkov inflácie vo výške 967 tis. Eur. Na podporu opatrovateľskej služby mesto dostalo transfer v sume 220 tis. Eur. V súvislosti s organizovaním referenda a volieb do parlamentu mesto prijalo transfer v sume 143 tis. Eur. V sume 15 tis. Eur bol prijatý transfer na rekonštrukciu vojnového cintorína v Majeri a ďalších 29 tis. eur na obnovu vojnových hrobov. V roku 2023 mesto vyhralo ocenenie „enviromesto 2023“ za čo dostalo dotáciu vo výške 4 tis. Eur. Rôzne menšie sumy boli prijaté na financovanie výdavkov vynaložených v rámci kultúrnych podujatí, ako sú napr. Radvanský jarmok.

Udalosti osobitného významu po skončení účtovného obdobia

Po 31.12.2023 do dňa zostavenia konsolidovanej účtovnej závierky nedošlo k takým skutočnostiam, ktoré by ovplyvnili resp. zmenili výsledky vykázané v účtovnej evidencii a v účtovných výkazoch konsolidovaných účtovných jednotiek k 31.12.2023.

Významné riziká a neistoty, ktorým je účtovná jednotka vystavená

Daňový bonus v plnej výške pre rok 2024 naďalej spôsobí úpadok príjmov pre samosprávy. Prognózy v priebehu roka 2024 hovoria o tom, že príjem z podielových daní bude pre rok 2024 ešte nižší ako tomu bolo v roku 2023. Kým tento výpadok príjmov je rovnaký pre všetky samosprávy, Banská Bystrica čelí aj každoročnému úbytku a starnutiu obyvateľstva, čo sa taktiež odzrkadľuje na podiele z príjmu z daní z fyzických osôb. To znamená, že pomerovo k celkovému výnosu dostávame každý rok menej. Bude tým ohrozený predovšetkým bežný rozpočet mesta Banská Bystrica. To znamená, že sa to odzrkadlí na službách, ktoré mesto poskytuje. Tieto skutočnosti sú napríklad príčinami toho, že Banská Bystrica ako v roku 2023, tak aj pre rok 2024 pozastavila poskytovanie dotácií grantovým systémom. Nedostatok príjmov v bežnom rozpočte mesta môže ohroziť aj splácanie záväzkov a čerpanie úverov, čo bude mať negatívny vplyv na investičný rozvoj mesta.

Predpokladaný budúci vývoj v roku 2024

Mesto v tomto roku čaká aj vypracovanie a schvaľovanie nového **Programu rozvoja mesta** na roky 2024-2030, z dôvodu, že v roku 2023 bola dočasne predĺžená platnosť PHSR 2015-2023. Určite najvýraznejšou zmenou, ktorá obyvateľov mesta v roku 2024 čaká, je **zavedenie parkovacej politiky** po vzore iných slovenských miest. Dňa 24.6.2024 bolo MsZ schválené nové VZN o dočasnom parkovaní vozidiel. Už od 1.9.2024 pribudnú nové parkovacie zóny na Uhlisku, v Podlaviciach a na Severnej. Plánovaná je aj zmena dopravného režimu v centrálnej pešej zóne.

Náklady na činnosť v oblasti výskumu a vývoja

Účtovná jednotka v roku 2023 nemala žiadne náklady, výdavky na činnosti v oblasti výskumu a vývoja.

Návrh na vysporiadanie prebytku a rozdelenie zisku roku 2023

Mestské zastupiteľstvo uznesením zo dňa 19. marca 2024 č. 345/2024 – MsZ schválilo:

- a) Záverečný účet Mesta Banská Bystrica za rok 2023,
- b) celoročné hospodárenie Mesta Banská Bystrica za rok 2023 bez výhrad,
- c) prebytok bežného a kapitálového hospodárenia Mesta Banská Bystrica za rok 2023 vo výške 2 166 610,52 Eur, zistený podľa § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a doplnení niektorých zákonov v z. n. p., z ktorého sa vylučujú nevyčerpané účelovo určené finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu a Európskej únie, alebo na základe osobitného predpisu, v sume 3 646 738,93 Eur,
- d) prevod rozdielu medzi príjmami a výdavkami finančných operácií vo výške 12 809 088,89 Eur, po odpočítaní účelových prostriedkov, prijatých zábezpek a úverov vo výške 6 965 216,25 Eur, zníženého o schodok bežného a kapitálového hospodárenia po vylúčení nevyčerpaných účelových prostriedkov vo výške -1 480 128,41 Eur a o výsledok hospodárenia podnikateľskej činnosti po zdanení za rok 2023 vo výške 39 392,48 Eur, do peňažných fondov, a to nasledovne:

- do rezervného fondu vo výške 2 641 000,00 Eur,
- do fondu minulých rokov vo výške 1 599 537,04 Eur,
- do fondu poplatku za rozvoj vo výške 83 814,80 Eur.

Prílohy

- Príloha č.1: Orgány samosprávy na roky 2022-2026
- Príloha č.2: Organizačná štruktúra úradu mesta Banská Bystrica platná k 31.12.2023
- Príloha č.3: Individuálna účtovná závierka Mesta Banská Bystrica k 31.12.2023
- Príloha č.4: Správa audítora o overení individuálnej účtovnej závierky Mesta Banská Bystrica k 31.12.2023
- Príloha č.5: Konsolidovaná účtovná závierka Mesta Banská Bystrica k 31.12.2023
- Príloha č.6: Správa audítora o overení konsolidovanej účtovnej závierky a konsolidovanej výročnej správy k 31.12.2023

VÝROČNÁ SPRÁVA KONSOLIDOVANÉHO CELKU MESTA BANSKÁ BYSTRICA za rok 2023

Výročná správa konsolidovaného celku Mesta Banská Bystrica za rok 2023 bola vzatá na vedomie
Mestským zastupiteľstvom uznesením zo dňa **24.septembra 2024** číslo **452/2024 - MsZ**.

Osoba zodpovedná za vypracovanie
výročnej správy konsolidovaného celku
Mesta Banská Bystrica
za rok 2023:

Mgr. Zuzana Detková
vedúca odd. rozpočtu a ekonomických analýz

Štatutárny orgán:

Ján Nosko
primátor mesta